

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Kaj zmore rdeča vojska

(Od posebne strani)

Vojaški in mednarodni politični krogi danes redko kaj tako obravnavajo kakor ravno vojaško moč sovjetske Rusije. Nekateri pripisujejo danes rdeči vojski izredne sposobnosti in pravijo, da je sovjetska vojska izredno dobro opremljena v vseh ozirih, drugi pa zopet pravijo, da tudi danes ruska vojska nič ne more pomeniti. V zadnjih časih se nikjer ni toliko pisalo o moči ruske vojske kot pa ravno v Franciji; de Kerilis in pa tednik »Gringore« sta čisto objavljala članke, v katerih sta dokazovala, da ni ruska vojska nič vredna. Časnikar Bertrand Gauthier pa je pobijal njune navedbe. Vsi pa so pisali brez pravih podatkov. V naslednjem pa bomo skušali nekoliko pojasniti položaj ruske vojske s številkami in podatki, ki so nam dostopni.

Vojaška moč vsake države je navadno povsod v zvezi z močjo njene socialne in gospodarske organizacije. Pri tem moramo takoj ugotoviti, da Stalinova Rusija nima ničesar več skupnega z bivšo caristično Rusijo. Carska Rusija skoraj ni imela nobene industrije, današnja Rusija pa ima največ mangana, po proizvodnji pogonskih olj je tretja država na svetu in je za Zedinjenimi državami najbolj bogata na železni rudi. V carski Rusiji so samo eno tretjino vojnih obveznikov lahko vojaško izvežbali, vsi ostali so bili brez priprave na vojsko in tako je bilo v carski Rusiji v vojski 30 do 37 odstotkov nepismenih. Sovjetska Rusija pa je že v letu 1918 uvedla splošno vojaško dolžnost in jo razširila tudi na Turkestan, rusko srednjo Azijo in na severni Kavkaz. Med temi obvezniki je 45 odstotkov delavcev, ki delajo v industriji, vsi ostali pa so poljedelci ali pa celo še nomadi, ki bodo odšli v prve vrste, medtem ko bo industrijsko delavstvo lahko ostalo v ozadju in delalo v vojni industriji naprej. Vrhovni sovjet pa je dne 10. avgusta 1936 podpisal ukaz, da se starostna meja za vpoklic v vojsko zniža na 19. leto. Carska Rusija je imela 1.300.000 do 1.400.000 vojakov, rezervnih častnikov pa samo 35.000, kar je bilo silno malo. Številne ruske poraze med svetovno vojno je zagrešilo prav pomanjkanje poveljnikov. Sovjetska Rusija pa je že takoj v začetku poskrbela, da bi imela za vsak primer dovolj izolanih rezervnih častnikov in poveljnikov. To so sovjeti večinoma dosegli na ta način, da so ustanovili dve delavski vseučilišči v Leningradu in v Moskvi. Tam so se delavci izolali predvsem tehnično in imata tako sovjetska vojska danes dovolj izurjenih mož za svoje motorizirane in letalske oddelke. Tako se je zgodilo, da je ob začetku leta 1939 podprug milijon delavcev imelo diplome ali pa izpričevala s teh visokih šol in sorodnih učilišč. Vse diplome pa so se glasile na izolanoost v tehniki. Večino tega delavstva so že prevedli v rezervo sovjetske vojske kot častnike. Tudi številke o ruski vojski so danes čisto drugačne kot pa pod carsko Rusijo. Letniki od 19. do 25. leta dajejo danes sovjetski vojski 5 do 6 milijonov mož, 7 milijonov mož pa je dosedaj odslužilo dodatno iz raznih letnikov svoj rok v zadnjih 9 letih. Splošno se računa, da bi sovjetska vojska v primeru mobilizacije štela 25 milijonov mož, včevši dva milijona tistih letnikov, ki pravkar nastopajo svojo vojaško dolžnost. Vojaški rok traja v Rusiji dve leti in 60 odstotkov obveznikov odhaja v redno poklicno rdečo vojsko, ostale obveznike pa pošljejo v tako imenovano teritorialno vojsko. Izvežbanost vojske je zelo moderna; obvezniki morajo odslužiti tečaje pri tankih in kadar so na manevrih, morajo rdeči vojaki vežbati obenem s tanki po poljih, ki so vsa bombardirana s plinskimi bombami. Seveda pošiljajo na take manevre tudi posebne čete z letali, ki se nato s padali spuščajo v ozadju, da presenetijo razvoj manevrov.

Carska Rusija ni imela dobrih cest. Sovjeti pa so od leta 1933 naprej storiili na tem polju vse, kar so mogli. Izdali so zakon o obveznem kuluku pri cestnih delih in vsak ruski državljani je moral na leto odslužiti na takem delu 6 dni. Leta 1934 so zgradili čisto novo cesto od Kijeva do poljske meje in iz strateških razlogov je bila zgrajena cesta iz Zitomirja do romunske meje. V istem letu so položili 18.000 km novih tračnic. Prav tako so zgradili cesto iz Harkova v industrijsko ozemlje ob Donecu, ki je bogato na premogu. Trenutno grade betonsko cesto iz Moskve na Kavkaz, in v januarju so začeli graditi cesto iz Moskve proti Arhangelsku. Konec leta 1935 so tudi izročili prometu 847 km dolg petrolejski vod od Kaspiskega morja do Orska ob Južnem Uralu.

Vzporedno pa so sovjeti že vsa leta mladino vadili v vojaških strokah, tako posebno v streljanju; ta pouk je vodila organizacija Osovjakim. Prav tako so mladino poučevali v vsem, kar je v zvezi z vojno, tako posebej v protiletalski obrambi. Ta mladinska organizacija ima danes nad 20.000 odsekov.

Pomanjkljivo pa je izdelovanje orožja, posebno ruske puške še ne dosežejo popolnosti modernih modelov poljske »Enfield« in »Mausers«. Strelivo je v letu 1935 še zmeraj 8% odpovedovalo. Tudi izdelovanje strojnih pušk je še pomanjkljivo in se lahke strojnice tipa »Dehtjerev« niso izkazale. Pač pa so boljše težke strojnice tipa »Spitalny Homarickij«, ki lahko oddado 1500 strelav na minuto.

Sovjetska mornarica gradi predvsem manjše vojne ladje in mnogi mislijo, da je to najbrž za bodoče vojne boljše. Pač pa so nove sovjetske podmornice take, da so vsaj enakovredne podmornicam ostalih evropskih držav. Te podmornice imajo nosilnost 900 ton, 8 torpednih cevi in po 2 topa. Bajle jih imajo sedaj sovjeti že 70 v Vzhodnem morju. Pač pa se še nič ne ve o novem tipu sovjetskih torpedov.

Vzporedno z modernizacijo cest pa se razvija tudi motorizacija sovjetske vojske. Po štetju ob zaključku leta 1938 je imela sovjetska Rusija tedaj 600.000 tovornih avtomobilov, pač pa je imela samo 85.000 osebnih avtomobilov, kar je vsekakor silno malo. Sedaj računajo, da ima sovjetska vojska 4.000 tankov, večinoma deset-tonskih, ki dosežejo hitrost 45 km na uro in so oboroženi s topom in dvema strojnicama. Sovjetski vojaški strokovnjaki menijo, da so se ti tanki v Španiji dobro izkazali.

Najbolj zanimivo pa je poglavje o sovjetskem letalstvu. Sedaj dela v letalski industriji 250.000

Velika bitka ob Visli

v Hitlerjevi navzočnosti

Branilci Varšave se še vedno junaško drže

Silen odpor herojske vojske

London, 12. septembra. c. Danes so objavili v Londonu vest, da angleško veleposlaništvo v Varšavi še vedno posluje. Tajnik veleposlaništva, ki je vodil oddelek za polne liste, je bil ubit. Ubila ga je bomba iz letala.

Varšava, 12. septembra. AA. Pat. Ves poljski tisk ponosno piše, kako herojsko se Varšava brani in kako junaški in uspešni so poljski protinapadi.

Varšava, 12. septembra. AA. Reuter: Varšava se nahaja še vedno v rokah Poljakov. V okolici mesta se vodijo ogorčene bitke z nemškimi četami. Poročajo o posebno težkih spopadih severno od reke Buga. Po poljskih poročilih sta bila Varšava in Lvov težko bombardirana s strani nemškega letalstva. Po vestih, ki jih je objavil Reuter je jedro poljske vojske še vedno nedotaknjeno. Gdynja se še vedno drži navzlic vesti, ki je bila danes objavljena iz Berlina, da je koridor zavzet in da so vse operacije končane. Navzlic temu sporočila se promet z Vzhodno Prusko vrši še vedno po morju. Poročajo iz Moskve, da se delna mobilizacija, ki je bila večer objavljena, nanaša samo na to, da bi se zaustavile poljske čete, če bi se umikle preko ruske meje. Rumunija je pripravljena sprejeti civilne begunce iz Poljske.

Varšava, 12. sept. AA. Mesto se še nadalje brani proti koncentriranim napadom močnejših sovražnikovih čet. Pri obrambi sodeluje vse prebivalstvo mesta. Prestolnica daje s svoje mirnostjo in odločnostjo državi zgled sijajnega junaštva. O priliki večeršnjih bombardiranj, ki jih je bilo večeraj 40, kar pomeni rekord, je padal na mesto prvi dež bomb. Zanimivo dejstvo so za beležili v predmestju Vola, kjer je posadko nekoga tanka prijala skupina meščanov, med njimi ženske in otroci ter jih privedli v mesto. Sestreljenih je bilo mnogo letal, od katerih je eno padlo v središče mesta. Vest, ki jo je objavil nemški radio, da so se nemške čete umaknile iz Varšave iz strateških razlogov, je povzročila veliko navdušenje med poljskimi poslušalci.

Tudi Gdynja se še drži

London, 12. septembra. c. Iz Varšave poročajo, da so nemške čete v poljskem pomorju zasedle Torunj. Nemci so zasedli tudi poljske utrdbe na otoku Hela pred Gdanskom. Borbe za Gdynjo pa še trajajo dalje.

Varšava, 12. sept. AA. Pat: Komunike št. 10 vrhovnega poveljništva z dne 11. septembra se glasi: Nemško letalstvo nadaljuje z bombardiranjem. V pokrajini Suvalki in gornjem toku Biebrze se položaj ni spremenil. Borbe se vodijo na črti Ostrov-Mazovjetski-Bug. Nemške čete so se umaknile iz neposredne bližine Varšave. Ob Visli je sovražnik razbil akcijo oklopnih edinic.

Varšava, 12. septembra. AA. Pat: Komunike vrhovnega poveljništva št. 11. z dne 11. t. m. se glasi: Trdovratna akcija sovražnega letalstva se nadaljuje. Bombardirane so bile čete, mesta in ceste ter prebivalstvo. V pokrajini Suvalki ni nič novega. Ob reki Narev in v pokrajini Lomze ter na Bugu vodijo naše čete ogorčene borbe. Sovražnik je vpregel v borbo velike kontingente letalstva in oklopnih čet. Okoli Modlina je položaj nespremenjen. V neposredni bližini Varšave so branilci prestolnice dokazali veliko požrtvovanje in junaštvo ter odbili napad sovražnika. Na reki San se vodijo borbe s sovražnimi četami.

Lvov se bo branil

Lvov, 12. septembra. AA. Havas: Po sporočilu tukajšnjega radia organizira prebivalstvo vse potrebno za obrambo Lvova. Prebivalci kopljajo jarko ter pripravljajo vsestransko organizacijo obrambe, pri čemur sodelujejo tudi ženske. Invaziji iz preteklih vojn se so stavili na razpolago vojnim oblastem. Po mestu so nalepljeni plakati, s katerimi se prebivalstvo poziva, naj ne zapušta normalnega dela, navzlic obveznosti nastalih z novim položajem. O priliki današnjega začetka šolskega leta se je v vseh cerkvah vršila božja služba z molitvijo »Pridi sv. Duhe«.

delavcev. Rusija ima štiri letalske tovarne in pet tovarn za izdelovanje motorjev. Te tovarne lahko izdelajo letno 6.000 letal; optimisti pa računajo, da ima Rusija sedaj 8.000 letal z 8 milijoni konjskimi silami. Sovjeti grade večina letala ameriškega patenta »Curtis«. Sami pa imajo svojo lovsko letalo »Rada«, ki so enosedežna s štirimi strojnicami in ki se v 6 in pol minutah lahko dvignejo 5.000 m visoko. Bombniki so dvomotorni. Na progi Moskva-Minska grade sedaj dvojne letališče.

Sovjetsko topništvo je zelo močno in medtem ko je znašala moč francoskega topništva v oddanih streljih v letu 1939 6.373 kg, je znašala pri sovjetih 7.136 kg na edinicu. Z vsemi dodatnimi oddelki sovjetske vojske doseže lahko 78.932 kg, medtem ko odpade na francosko edinicu 60.981 kg.

Strahotno bombardiranje

Varšava, 12. septembra. AA. Pat: Bombardiranje poljskih odprlih mest s strani nemškega letalstva je dobilo v zadnjem času značaj sistematičnega in metodičnega uničevanja vseh mest in krajev, ki nimajo ničesar skupnega z bojiščem ali vojnimi objekti. Nemci so nedavno bombardirali mesta Siedlce, Lukov, Brzesc, Kovel, Luk, Zamose itd. Ta metoda bojevanja ni v skladu z mednarodnim pravom ter v nasprotju z izjavami, ki jih je sama nemška vlada dala v začetku vojne. Zaradi teh bombardiranj je poljska vlada poslala vsem vladam civiliziranih držav protest.

Luk, 12. sept. AA. Pat: V ponedeljek so Nemci štirikrat bombardirali mesto Luk in to ob 5.30,

ob 6, ob 16 in ob 18. Vržena je bila velika količina bomb, ki so povzročile številne žrtve med civilnimi prebivalci.

Moskovski radio

o ustavljeni nemški ofenzivi

Moskva, 12. septembra. c. Sovjetske radijske postaje so večeraj objavile prve vesti, da se je nemška ofenziva ustavila ob Bugu. Sedaj imajo Poljaki pri Varšavi tudi še trdnjavo Modlin, ki jim bo lahko služila za obrambo. Moskovska radijska postaja je tudi objavila vesti, da so Nemci morali poslati z vzhodne fronte več divizij na zapad proti Francozom.

Nemška poročila:

Prodiranje proti nasprotniku, ki se bori z obupnim junaštvom

Berlin, 12. sept. AA. Vrhovno vojaško poveljstvo poroča: Velika bitka na Poljskem zahodno od Visle se bliža koncu. Južne čete prodirajo v forsiranih pohodih proti reki San, ki so jo na več krajih že prekoračile. Oddelki v gorah so na svojem skrajnem južnem krilu prodrli do Hirova južno od Przemysla. V prostoru med Zvolenom, Radomom in Liso goro se sovražnik vdaja. Upati je, da bomo zajeli kot vojni plen topove in vojni material za vsaj 4 divizije. Število ujetnikov je še ne da pregledati.

Na vzhodni obali Visle, južno od Varšave, so tanki in oklopne enote zaplenile mnogo težkih topov, med njimi štiri 21 cm možnarje. Obupni poskusi velikih sovražnih oddelkov, obkoljenih v okolici Kutne, da bi prodrli na jug, so se izjalovili. Obroč okoli te sovražne skupine je popolnoma sklenjen. Severno od Visle se nemške čete približujejo trdnjavi Modlin (30 km na severu od Varšave v razični črti). Po težkih bojih smo potisnili sovražnika nazaj tudi severovzhodno od Varšave. Jedro nemških čet je pri zasledovanju sovražnika prekoračilo železniško progo Varšava-Bialistok (na železnici Varšava-Siedlce v smeri na vzhod), prednji oddelki so pa prodrli še do železniške proge Varšava-Siedlce.

Naše letalske eskadrole so se večeraj uspešno udeležile bojev nemških čet pri Kutni, bombardirale so pa tudi sovražne prometne zveze vzhodno od Visle. Posebna letalska bojna enota je zaprla vse vzhodne izhode iz Varšave. Železniška postaja v Bialistoku je porušena. Pomorski oddelki so zavzeli Grossendorf v zahodnem delu polotoka Hela.

Na zahodu so se vneli krajevni boji predstraž med Saargemündom in Horbukom. Večeraj ni bilo letalskih napadov na nemško ozemlje.

Berlin, 12. septembra. AA. DNB. Po trdovratni obrambi Poljakov so nemške čete zavzele Lomzo ob Narevu. Brambovi iz Vzhodne Prusije so se odločno udeleževali pri prehodu reke Narev pri

Vizni. Njihovo junaštvo je pripomoglo, da se Lomza nahaja v nemških rokah.

Berlin, 12. sept. AA. DNB. Führerjevo vrhovno poveljništvo sporoča, da se je Führer večeraj podal zopet z letalom na vzhodno bojišče, kjer se v tem trenutku bliža nepreklicna odločitev o veliki bitki s Poljsko. Drugi Führerjev polet na bojišče se je izvršil nad operativno pokrajino med Lodžom in Varšavo, kjer obkoline poljske čete obupno poskušajo prebiti se k vzhodu. Führer se je večeraj spustil na letališče, ki se nahaja nekoliko kilometrov za bojiščem. Poveljnik letališča je pozdravil Führerja ter mu poročal o rezultatu bombardiranja nemškega letalstva. Poročilo se glasi: »44. poljska divizija ter veliko število poljskih letališč je uničenih.« Nato se je Führer podal v prve vrste, kjer so ga čete navdušeno pozdravile. V jarkih so ležali razbiti ostanki poljskega topništva poleg oklopnih avtomobilov ter vozov za prevoz municije in orožja, kakor tudi več poljskih tankov. To so znaki in ostanki borbe. Na bojišču stojijo pripravljene nemške težke baterije, ki jih ščitijo protiletalske formacije. Führer je obiskal v avtomobilu sprednje položaje topništva. Nato se je podal v divizijski štab, ki se nahaja v napol porušeni kmečki hiši. Tu je Führer sprejel raport, da je odbit poskus Poljakov ustaviti nemško prodiranje. Poljaki so se na tem kraju borili z junaškim obupom ter imeli velike izgube. V trenutku, ko je Führer zapuščal divizijski štab, so se peljali mimo oklopni avtomobili, za njimi pa je korakala pehota, nato pa se je peljalo lahko topništvo. To so prve vrste, ker se 1500 m oddal nahaja sovražnik ter se jasno čuje streljanje strojnih pušk. Šele popoldne je Führer zapustil prve bojne črte. Nato je z letalom izvršil inspekcijo vsega bojišča ter se je vrnil v svoj štab.

Rim, 12. sept. AA. DNB. Vsi listi ugotavljajo, da je bitka, ki se vrši v navzočnosti Hitlerja na Visli, stopila v odločilno fazo. »Telegraph« piše, da si je nemška vojska zagotovila premoč, čigar učinek se bo v kratkem pokazal.

Nasprotujoča si poročila:

Poljaki: Nemško prodiranje je ustavljeno... Nemci: Skoraj propad poljske armade...

Varšava, 12. sept. b. Prodor nemških formacij na Varšavo je ustavljen. Poljske čete, ki se borijo na južnem delu mesta, so imele velik uspeh in so potisnile sovražnika daleč nazaj. Poudarjajo, da se napadalec ni posrečilo skleniti obroča okrog Varšave in da je bil njegov napad na mesto odbit, ker so poljske čete, ki so se vračale iz poznanskega področja, skočile Nemeem v hrbet v trenutku, ko so napadali Varšavo s treh strani. Tako so Nemci izgubili skupno organizacijsko zvezo. Razpršene poljske čete, ki so se nahajale v koridorju, so se po jutranjih poročilih zopet zbrale ter so pretrgale železniško zvezo med rajhom in vzhodno Prusijo. V teku noči se jim je posrečilo prvič vzpostaviti zvezo z armado, ki je

bila za poznanskim področjem. Umik poljskih čet ima poljski generalni štab v strogi evidenci in bo te čete uporabil za borbe okrog Varšave, prav tako pa tudi one čete, ki se vračajo iz Krakova. Glavne poljske sile se medtem formirajo v klasičnem obrambnem področju med rekami Bug, Vislo in Sano. Po naskoku nemške vojske se ustvarja vedno boljši odpor poljskih čet, ki zna dogodek na vzhodu spraviti v drugo smer.

Pariz, 12. sept. b. poluradnem poročilu trdijo, da se je položaj Poljakov zboljšal zaradi francoskih načrtnih napadov v saarskem področju. — Obramba Varšave je olajšana s skrajšanjem poljske obrambne črte. V tem poročilu dalje priznavajo, da so nemške čete ponovno zasedle nekaj področja na zahodu Varšave, kar pa nima nobene strategičnega pomena.

»Petit Parisien« trdi, da ni več daleč čas, ko se bodo morale nemške čete umakniti čez Saaro. Vsi listi beležijo dejstvo, da je zadnje poljsko vojno poročilo v popolnem nasprotju s trditvijo nemškega vojnega poveljstva. Nemške trditve o novih uspehih pri Varšavi niso toče, ker Poljaki niso le odbili svoje nove obrambne črte, temveč so prisilili nemško vojsko, da se umakne daleč izpred Varšave.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Večinoma jasno in toplo.

Zemunska vremenska napoved: Delno oblačno v vsej kraljevini. Nekoliko dežja utegne biti na skrajnem jugu in severovzhodu.

Politični zapiski

Potrebno je, da se preuredi tudi druge banovine

V belgrajski »Politiki« je napisal belgrajski vseučiliški profesor dr. Gjorgije Tasić obširen članek o novi ureditvi države z ozirom na uredbo o banovini Hrvatski. Med drugim pravi: Pravno je to začasna ureditev ter se bo končala ali s tem, da se povrne na staro ustavo ali da dobimo novo. To drugo je namen in smisel narodnega sporazuma. Uredbo bo moralo potrditi narodno predstavništvo. Novi senat bo izvoljen in imenovan po dosedanjih določilih. Ker pa je skupščina razpuščena, poslanci ne bodo volili senatorjev. Nova skupščina pa bo izvoljena po novem demokratskem sistemu... Reči je treba, da nova uredba ne daje popolnoma izdelanega pravnega sistema, ampak ima v sebi nekaj dinamičnih elementov. Najprej vprašanje finančne samostojnosti Hrvatske ni še konkretno rešeno, ker je finančna samostojnost le načelno zajamčena. Posebna uredba določa, da se more uredba o banovini Hrvatski razširiti tudi na druge banovine. Ne da bi se spuščali v politično stran te uredbe, je to razširjenje z zgolj pravnega stališča nujno potrebno zaradi tega, ker tako bratje Hrvati morejo sodelovati tudi v vprašanjih, ki se tičejo nas drugih z drugih, mnogo večjih delov države, mi pa se ne moremo spuščati v mnogo vprašanj, ki so prešla v izključno območje Hrvatov. To kaže, da niti položaj banovine Hrvatske ni docela urejen, dokler se ne izve prenova vse države. Nato profesor Tasić razlaga, da je po tej uredbi kralj ne le kralj Jugoslavije, skupni kralj, marveč tudi kralj banovine Hrvatske, kakor bo, kadar bo država preurejena, tudi kralj drugih banovin, najverjetneje srbske in slovenske. To je v zgodovini edini primer in teoretično bodo lahko deležni zanimivih obravnav ali je to federacija ali ni.

Dr. Maček o sokolstvu

»Hrvatski Dnevnik« prinaša zdaj izjavo dr. Mačka, katero je bil dr. Maček dal nekoč med diktaturo, pa takrat ni smela biti objavljena. Izjava se glasi: Že na moj rojstni dan so mi povedali, da se nekateri pripravljajo iti na ulice v sokolskih uniformah. Nalaga sem izpustiti besedico »hrvatskih«, ker hrvatskih sokolskih uniform ni, saj so vse sokolske uniforme z malimi razlikami enake. In res sem pozneje videl dva ali tri v takih krojih pred okni svojega stanovanja. Enega pa sem opazil v katedrali pri zaupani. Iz tega sklepam, da je res nekaj ljudi, ki mislijo na obnovo Hrvatskega sokolskega saveza. Moja misel pa je, da bi bilo to brez pomena, čeprav sem tudi sam v mladih letih bil navdušen Sokol ter sem sam ustanovil tri sokolska društva. Sokolstvo je izključna češka ustanova, zgrajena prav za prav po nemškem vzoru, ki se kljub vsem naporom nikdar ni mogla udomaćiti na hrvatskih tleh. Znano je, da niti en odstotek sokolskih članov ni telovadil ter da so bile telovadnice skoraj vedno prazne. Kadar pa je bila prička za kakšno paradno, kjer je bilo, moglo po zagrebških ulicah postavljati se v uniformi, takrat pa se je zbralo navadno precej lepo število ljudi, izmed katerih pa večina ni vedela, kaj je desno, kaj je levo kreni. O stvarnih uspehih pa sploh ne govorim, ker jih sploh ni bilo.

Sporazum pride v novo ustavo

Ko se je vračal iz Knjaževca, je sedanji minister dr. Lazar Marković v Nišu imel širši sestanek radikalnih zaupnikov, katerim je med drugim dejal: Ta vlada ima nalogo izvesti sporazum. Kar se sporazuma tiče, bo lojalno in vestno izveden. Kolikor se tiče Srbov, ga bodo pošteno izvršili in prepričan sem, da bodo tako storiili tudi Hrvati. Država je bila in ostala z enim kraljem, enim mejami, z eno gospodarsko politiko, z enim financami in eno vojsko. Z eno besedo, naše narodno in državno edinstvo ostaja nedotaknjeno. To, kar so Hrvati dobili, je, da na svoji zemlji morejo urejati svoje zadeve po svoji volji. To je najboljši sistem državne uprave po naših radikalnih tradicijah... Skupščina, ki pride, bo morala odobriti ta sklenjeni srbsko-hrvatski sporazum, ki je bil napravljen. Hrvati so ga sprejeli. Sprejeli so ga tudi Slovenci. Toda mi Srbi smo morno razcepljeni in zato morajo priti svobodne volitve za narodne poslance, da bi tako naš narod po svojih zastopnikih ta sporazum odobril ali ne. Kar se tiče radikalne stranke, bo sporazum odobrila, ker je v skladu z življenjskimi interesi naše države in našega naroda kakor tudi s programom naše stranke. Sporazum pride v novo ustavo in šele takrat bo končno urejen... Za nas radikale je velika nesreča, ker smo razcepljeni in ker nimamo postav na zborovanjih, shodih in društvih. Moramo obnoviti našo radikalno stranko v novem duhu... V zvezi z zunanjim položajem je dr. Lazar Marković dejal: Politika vlade je, da do skrajne sile ostane nevtralna. Ta skrajna sila pa je, kadar bi nas kdo napadel, ker mislim, da vam je to docela jasno.

Izjave finančnega ministra

Kakor smo že poročali, je finančni minister dr. Šutej v Sarajevu imel zborovanje, kjer je dal nekaj važnih izjav zaradi našega dinarja. Dr. Šutej je med drugim izjavil še tole: Mi smo v srečnih razmerah, da moremo mirno gledati v prihodnost. Zdj bomo manj politizirali, pa več delali... Hrvati nikdar ne žele svobode, kakršno ima današnji slovaški narod. Dr. Šutej je nato ogovoril mestnega župana Zlatara ter mu dejal, naj pove muslimanom, da so ga krivo sodili, ker ne želi delati politike s prepri.

Hrvati in nevtralnost

V nedeljo sta v Zagrebu imela predavanje dr. Krnjević in inž. Košutić. Ta je predaval o notranji politiki ter je med drugim dejal: Tudi mi moramo pregledati razmere po svetu. Po Zagrebu in povsod se sprašujejo, kaj na storimo. Na to smo že odgovorili. V mednarodnem položaju Hrvati hočejo ostati nevtralni ter se ne mešati v vojske drugih narodov. Tudi vsa Jugoslavija bo to stališče branila. Potrebno pa je, da nimamo zaprtih oči. Če vidiš, da sosedova hiša gori, je rekel naš predsednik, boš stopil vsaj na dvorišče pogledat, kaj se godi, da se ogenj ne prime še tvoje hiše. Tako so bili sedaj tudi naši ljudje poklicani, da bi bili mi vsi pripravljeni, da nas ne bi kdo presenetil. Še pred kratkim je bilo govoreno: Če se kaj zgodi, naj se, ker to nas nič ne briga. Toda mi imamo svojo Hrvatsko in svoj narod, ki ga bomo branili.

Nasprotujoča si poročila (Nadaljevanje s 1. strani)

Pariz, 12. sept. b. Poljski radio poroča, da je močna poljska posadka v stari ruski trdnjavi Modlin na Visli odbila celo vrsto nemških napadov. Namen nemških operacij v tem kraju je, da bi prodrli v varšavsko predmestje.

Varšava, 12. sept. b. Radio je sporočil, da je Varšava tudi v zadnjih 24 urah doživela nekaj težkih bombnih napadov. Med porušeni hišami je tudi znamenita Pilsudskijeva rezidenca Belvedere, ki je bila po maršakovi smrti spremenjena v poljski muzej. Belvedere imajo Poljaki za narodno svetinjo.

Varšava, 12. sept. c. Glavna značilnost vojskovanja v zadnjih štirih dneh je ta, da se je nemško prodiranje v sredino Poljske ustavilo in da je maršal Rüdiger Smigly ustalil poljsko vojsko na novih postojankah ob Visli in Sanu.

To dejstvo je tako vplivalo na nemški ofenzivni nalet, da so ga nemški poveljniki morali spremeniti in da so se sedaj odločili za novo prodiranje v Poljsko s boka in sicer iz Vzhodne Prusije pri Suwalki.

Berlin, 12. sept. b. Tukaj so prepričani o nujnem padcu Varšave navzlic hudemu odporu, ki ga nudijo Poljaki. Nemška poročila istočasno preokujejo tudi skorajšnji propad poljske armade. Nemške čete so prekorale Vislo med Varšavo in Modlinom navzlic hudemu topniškemu ognju. Čete, ki napredujejo iz vzhodne Prusije, so zavzele Lomzo. Velik uspeh so Nemci dosegli tudi pri Poznanju, ki je prav tako padel v nemške roke.

Glede vojne delavnosti na zahodni fronti funkcionarji Wilhelmstrasse še vedno trdijo, da jim ni nič znanega o kakršnih večjih vojni operacijah na tej fronti razen manjših prask.

Bratislava, 12. sept. b. Poročajo, da slovaške čete napredujejo proti Lvovu in da so sestrelile eno poljsko letalo.

Varšava, 12. septembra. c. Danes je iz Varšave v Lublin odpotovalo angleško veleposlaništvo.

Na zapadni fronti napadi in protinapadi

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Včerajšnji komunisti francoskega vrhovnega poveljništva potrjuje, da se vodijo pomembne operacije med Saarom in nizkimi Vogeli, to je med Sargimienom in Biltzom ter Blikastelom in obema mostovi čez Saar. Operacije se vodijo v dolžini 20 km, kar pomeni, da je bil izvršen pomemben pokret, ki pomeni več kakor navadno napredovanje predstraž. Zdi se, da na tem delu bojišča nastaja sedaj laza resnih spopadov. Francoske čete si krčijo sedaj pot k nižnji dolini Saare. Pri tem sovražnik izvršuje protinapade. Operacije širšega obsega na zapadnem bojišču bodo pomenile gigantski boj med trdnjavami.

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Včerajšnji dan je zabeležil uspehe na vseh bojiščih. Nemški radio je poročal, da se poskus zavzeta Varšave ni posrečil. Na zapadnem bojišču se v sporočilu francoskega vrhovnega poveljništva potrjuje, da se so vodile pomembne operacije na vzhodu Saare in da so francoske čete navzlic sovražnikovi obrambi napredovale na fronti, dolgi 20 km.

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Preteklo noč so se francoske čete utrdile na postojankah, ki so jih zavzele predvčeršnjim ob izlivu Saare in Bliese. Uspehi v tem delu fronte so pomembni. Francozi so prodrli na dokaj široki fronti, vendar se mora reči, da še ne gre za veliko gibanje čet. Obično so Francozi prodrli proti važnemu industrijskemu središču Saarbrücken. V zvezi s tem je treba poudariti, da gre do Siegfriedova črta 10 km severno in da sestoji utrjena črta za Saarbrückenom iz dveh vrst utrjenih gričev. Poskus nemške ofenzive ob reki Moseli se je izjalovil.

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Davljenje poročilo vrhovnega poveljstva pravi: Na vsej fronti je noč mirno minila.

Angleške čete korakajo v Maginotovo črto

London, 12. septembra. AA. (Havas.) Današnji britanski tujniški poročajo na prvih straneh in pod velikimi naslovi o prihodu britanskih čet na francoska tla. Listi popisujejo navdušenje, ki so ga doživele britanske čete na francoskem ozemlju. »Daily Express« piše z velikimi črkami: Francosko ljudstvo se je zgrnilo z vseh strani, da priredi ovacije britanskim vojakom. Posebni dopisnik tega lista iz Pariza pa pripoveduje, kako topli sprejem so doživeli angleški vojniki v francoskih vaseh, ko so se skozi nje peljali, in kako ganljive manifestacije prijateljstva so jim priredili častniki, vojniki in civilisti, ki so jih prišli pozdravljati. Na drugem mestu pravi list: Britanske čete so na francoskem. Zdj se enako bojuje tudi Velika Britanija. Kakšni so ti vojniki, ki prihajajo v bojno črto? To so sinovi in mlajši bratje bojevnikov izpred Ypresa in Somme, to je, ljudje, o katerih je sovražnik govoril s spoštovanjem.

Dopisnik »Timesa« prinaša dopis iz Pariza pod naslovom »Njihovo število je večje kakor leta 1914«. Francija zdaj ve, da so britanske čete na njenih tleh. Sicer pa ni o tem nikoli dvomila. Njihova navzočnost je napravila vtis, ki se ne da popisati.

»News Chronicle« poudarja, da je transport britanske avantgarde na francosko potekel v odličnih okoliščinah.

London, 12. septembra. b. Močne britanske čete se borijo ob strani francoskih čet pred Maginotovo vojno črto. Moči britanskih čet ni mogoče točno navesti. Trdijo le, da so Angleži poselili odlično izvežbane vojake z dobrim orožjem in sicer v mnogo večjem številu kakor za časa svetovne vojne leta 1914. Pariški dopisnik »Daily Telegraph« poroča, da britanski kontingent že sodeluje v vojni operacijah proti Nemčiji in da se bori zelo hrabro.

Pariz, 12. septembra. b. Popoldne je bilo izdano sledeče uradno poročilo: V teku današnjega dne so se razvile ponovno večje borbe. Naše čete potisi, toda stalno napredujejo.

Pariz, 12. septembra. c. Vojno stanje na zapadni fronti se lahko pojasni takole: Nemci so izvedli več odličnih protinapadov ob luksemburški meji, da bi razbremenili pritisk na Siegfriedovo črto. Vse te napade so francoske čete odbile.

V vzhodnem delu Posaarja pa francoske čete napadajo naprej in so nemški oddelki v obrambi.

Pariz, 12. septembra. c. Francoski listi komentirajo položaj na zapadni fronti tako, da pišejo, da je v bistvu položaj nespremenjen. Francoske čete so prodrele do Siegfriedove črte.

Uredba o banovini Hrvatski

Beograd, 11. septembra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, kr. namestniki na predlog banovine Hrvatske na osnovi čl. 12 uredbe o banovini Hrvatski predpisujejo tole uredbo o ureditvi banske oblasti:

Čl. 1. Upravno oblast v zadevah, ki spadajo pod pristojnost banovine Hrvatske, vrši kralj preko bana. Ban stoji na čelu banske oblasti, ki je vrhovni organ upravne oblasti banovine Hrvatske.

Upravna oblast v banovini Hrvatski se vrši po ustavi, uredbi o banovini Hrvatski in ostalih predpisih.

Ban je odgovoren kralju in saboru.

Čl. 2. Podban je najvišji strokovni in pomočni organ bana kakor tudi njegov zakoniti namestnik. Podban mora imeti diplomsko pravno fakulteto. On je uradnik 1. položajne skupine.

Čl. 3. Banska oblast se deli na 11 delov in to: 1. za notranje zadeve, 2. za prosveto, 3. pravosodje, 4. za kmečko gospodarstvo, 5. za gozdarstvo, 6. za rudarstvo, 7. za obrt, industrijo in trgovino, 8. tehnična dela, 9. socialno politiko, 10. narodno zdravje in 11. za finančne zadeve.

Razen teh odsekov obstoja še predsedniški urad e kabinetski bana.

Ban se pooblašča, da z naredbami predpiše delokrog posameznih oddelkov, ki bodo e sklepi pristojnih oblasti prenešeni na banovino Hrvatsko poeli, določeni v uredbi o banovini Hrvatski.

Pooblašča se ban, da z naredbami ustanovi svete in ustanove kot pomožne organe banske oblasti.

Čl. 4. Oddelki se delijo na odseke in podobseke. Njihovo število in delokrog se bo določil z bansko uredbo. Na isti način se bo uredilo tudi notranje poslovanje banske oblasti.

Ban lahko z naredbami ustanavlja pomožne službe.

Čl. 5. Na čelo posameznih odsekov določa ban enega izmed uradnikov banovine kot stare-

šino. Tako imenovani uradnik vodi posle oddelka ter je podrejen banu.

Ban določa raspored in delokrog tudi ostalih uslužbencev banske oblasti, pri čemur bi upošteval njihovo strokovno znanje.

Sklepi in pristojnosti banske oblasti se objavljajo e podpisom bana ali v njegovem imenu.

Čl. 6. Ban se pooblašča, da z naredbo določi novo teritorialno razmejitev gospodarskih in strokovnih zbornic ter drugih podobnih teles, v kolikor je to postalo nujno zaradi ustanovitve banovine Hrvatske.

Čl. 7. Okraj, Sid, Ilok, Brčko, Gradačac in Derвента spadajo neposredno pad bansko oblast v Zagrebu.

V svrhu likvidacije bivše kr. banke uprave v Splitu, za njeno področje ter za okraje Dubrovnik, Fojnica in Travnik se ustanavlja začasno izpostava banske oblasti v Splitu.

Na čelo izpostave v Splitu imenuje ban po-verjenika iz vrst svojih uradnikov.

Za bansko naredbo se bo določil tudi delokrog izpostave in poslovanje. Ban lahko preneša določene posle iz dosedanje pristojnosti v pristojnost banske oblasti, po potrebi pa lahko dodeli izpostavi nove posle.

Čl. 8. Ban se pooblašča, da ukrene vse, kar je potrebno za izvedbo gornjih odredb.

Čl. 9. Ta uredba dobi obvezno moč z dnevom objave v »Narodnih novinah« v Zagrebu.

Vojska na morju

Kopenhagen, 12. sept. b. Neka švedska ladja, ki je včeraj zapustila Treleborg, je opazila, kako je nemški rušilec naletel na mino in zletel v zrak. Kapitan švedske ladje poroča, da ni mogel priti na pomoč zaradi polja min, ki so tam postavljene. Izjavil je, da je videl, kako so nemško posadko reševali ribiške ladje. »Berlinske Aktene« poroča, da je rušilec zadel na polje min, ki so bile postavljene severozahodno od Treleborga.

Washington, 12. sept. c. Paroplovna družba »Vacostac« je obvestila ameriško vlado in ameriško mornariško ministrstvo, da je v soboto nemška podmornica severno od Irske ustavila neki njen parnik. Člani nemške posadke so tri ure raziskovali, kaj vozi ameriški parnik. Poveljnik nemške podmornice je opozoril kapitana ameriškega parnika, da bo takoj potopljena vsaka ameriška ladja, ki se na povelja nemških podmornic ne bi ustavila.

London, 12. sept. c. Angleški parnik »Inverly Faith« je bil danes potopljen. Vso posadko je rešil neki ameriški parnik. Nemške podmornice so napadle še štiri druge angleške parnike, ki pa so imeli časa dovolj, da so zbežali.

Basel, 12. sept. c. List »Basler Nachrichten« poroča, da so nemške podmornice na Atlantskem oceanu prejele ukaz, da naj takoj potopijo vsako sumljivo ladjo, ki bi vozila tovor v Anglijo in ki se na povelje ne bi hotela ustaviti.

Nemci neusmiljeno potaplajo angleške ladje

Basel, 12. septembra. AA. (Havas.) V nemških krogih ne prikrivajo, da so dobile nemške podmornice ukaz, naj vodijo nepomirljivo vojno proti vsem angleškim ladjam, zlasti pa proti transportnim ladjam.

Rio de Janeiro, 12. septembra. AA. (Stefani.) Ze osem dni ni nobenih poročil o angleških ladjah »Sigland« in »Patriote« ter o francoski ladjah »Floridac«.

Newyork, 12. sept. AA. Reuter: Angleška tovarna ladja »Blair Lodge« je bila potopljena. Tako javlja nek radiogram, ki ga je dobila parobrodna družba United States Lines, ki pravi, da je bila ladja potopljena na odprtem morju blizu irske obale. Posadko potopljene ladje je rešil ameriški parnik »American Cipper« ki se je vrnil e poti in je preplul 150 milj, da bi rešil posadko.

Rusija 4 milijone pod orožjem

London, 12. sept. b. »Daily Telegraph« poroča iz Moskve, da ima Sovjetska Rusija sedaj pod orožjem štiri milijone moč.

Hrvatski podban je prisegel

Zagreb, 12. septembra. b. Danes je podban dr. Ivo Krbeč prisegel pred banom banovine Hrvatske dr. Ivanom Subašićem.

Vojaška vest

Zagreb, 12. septembra. b. Dosedanji poveljnik 4. armadne oblasti Pantelije Jurišić je stavljen na razpolago ministru vojske. Na njegovo mesto je kot poveljnik postavljen general Petar Nedeljković, dosedanj vršilec dolžnosti tretje armadne oblasti v Skoplju. G. Nedeljković je izročil poveljstvo tretje armadne divizije generalu Iliju Brasiću, dosedanjemu poveljniku divizijske oblasti v Subotici.

Belgrajske vesti

Belgrad, 12. septembra. m. Tukaj je bila konferenca zastopnikov delavskih zbornic, na kateri so se pretresala razna socialna vprašanja. Po konferenci je bila delegacija sprejeta pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljeviću. Ljubljanski delavsko zbornico sta zastopala predsednik Viktor Kozamernik in referent Franc Preželj. Sročil sta bila sprejeta tudi pri gradbenem ministru dr. Kreku, kateremu sta poročala o delavskih razmerah v Ljubljani.

Belgrad, 12. septembra. m. V Belgradu je proslavil svojo slavo topničarski polk kraljeve garde s pionirsko četo. Slavi je v imenu kralja prisostvoval prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Nikola Hristić. Od vlade pa so bili na slavi navzoči: vojni minister general Nedić, notranji minister dr. Mihaljević, trgovski minister dr. Andrej in minister za telesno vzgojo ljudstva Tomić.

Belgrad, 12. septembra. m. V Belgrad se je vrnil podpredsednik vlade dr. Maček.

Osebnosti

Belgrad, 12. septembra. m. Napredovali so: za banovinskega inspektorja 3-II v Ljubljani Miroslav Seneković; za okrajne načelnike 4-I Matija Malešić v Logatcu; dr. Janko Vidie Pluju, Anton Krajšek v Brežicah, dr. Ivan Zobeč v Celju in Franc Maršić v Ljubljani-okolica. — Upokojen je Matija Kaki, okrajni načelnik v Škofji Loki.

Sodba vatikanskega glasila:

„Pred največjo vojno, kar jih pomni zgodovina“

O položaju na bojišču in na diplomatski fronti vodi glasilo Vatikana »Osservatore Romano« od 12. t. m. sledeče:

Poziv na silo je že rodil žrtve in nam že obljublja tri leta vojne, ki se pa lahko še stopnjujejo, tako da imamo brčias prav, če sodimo, da bi Evropa, če bi bila vedela za tak rezultat že po prvem tednu vojne, najbrž ne bi bila začela sovražnosti. Če bi se namesto topov ta teden bili vršili diplomatski razgovori na skupni konferenci, bi bili danes napravili že toliko korakov k medsebojnemu razumevanju in mirni poravnavi, kolikor jih je napravila sedaj vojska v smeri na brezdnost, ki se pred nami odpira. Tako pa je zdaj pravičen rešitev spora pokopana in besede nima več razum, ampak sila, čeprav vemo, da bi bil mirni razgovor gotovo našel pravično formulo, dočim je sila nikoli ne bo. Zakaj čeprav večkrat kdo rabi silo z dobrim namenom, temu namenu služi slabo, to je, s sredstvi, ki namena nikoli ne bodo dosegli.

V vojaškem pogledu nam vojna poročila obeh strani kljub temu, da si nasprotujejo, povedo kot

končni rezultat, da je nemška sila, ki šteje najmanj 70 divizij, prisilila poljsko armado k strateškemu umiku na Vislo in Bug. Poljska vojska pa, ki se je v glavnem rešila pred kličami na severozapadu, se v hrabrem odporu umika na Vislo, kjer bo lahko spremenila vojno naglih odločitev v pozicijsko vojno, ter je organizirala obrambo Varšave podobno, kakor je to storil Pil-sudski v vojni zoper Rusijo leta 1920. Končnega uspeha seveda še ne moremo predvideti.

Na zapadni fronti je tudi postalo bolj vroče in imajo zaenkrat iniciativo v rokah Francozi, ki so začeli z ofenzivo ob Saari. Tudi tu moramo še čakati na razvoj obojestranskih operacij.

Na političnem področju prerokujejo Angleži vojno najmanj treh let in tudi Francija je tega mnenja, kar dokazuje njena mobilizacija, ki obsega ves imperij. Priprave za prevoz čet iz kolonij tako na francoski kakor na angleški strani dopuščajo sklep, da stojimo pred največjo vojno, kar jih pomni zgodovina, to tudi zategadelj, ker nihče ne more vedeti, ali bo mogel biti v tem sporu nevtralen do konca. V era v boju previdnost, ki obrne, medtem ko človek obrača, nikoli ni bila človeštvu tako potrebna kot danes, ker bi sicer človeštvo moralo obupati samo nad seboj. Bog, ki hoče dokazati, da je mogočen in vsemogočen samo On, stori to tem bolj, kolikor bolj si ljudje domisljajo, da imajo usodo v rokah oni. V sedanjem momentu je to bolj očitno nego kdajkoli.

Nato razmišlja glasilo Vatikana o zadržanju Italije. »Pravilno« — tako pravi »Osservatore« — »so pisale München Neueste Nachrichten: Italija izvaja pomemben vpliv na jugovzhodne države. Na Balkanu dobro vedo in cenijo okolnost, da Nemčija želi, da bi se balkanske države ne vmešale v sedanjih spor ter tako pomnožile bojne fronte. Italija je pospešila in pomnožila svojo gospodarsko in organizatorično delavnost doma ter v svojih kolonijah in v Albaniji. Italijanski narod je gotovo vesel, da se mu ni treba boriti proti poljskemu narodu, s katerim ga vežejo večstoletne prijateljske tradicije. Seveda je Italija baš v tem trenutku politično in diplomatsko tako aktivna kakor še nikoli.«

Najhujši greh

Ideja človeškega bratstva je v bistveni »vezi z vero v Boga. Človek sam kot tak ne more ustanoviti trajnega bratstva med ljudmi. V padli človeški naravi živi eden od smrti drugega. V človeškem bratstvu pa se odkriva svet, ki sledi popolnoma nasprotni postavi. Ta svet se imenuje božje kraljestvo, po katerem hrepeni vsak človek v želji po izveličanju. To domotožje nepopolnega človeka po bratski edinosti je najmočnejša pogonska sila vere. V tej veri hoče človek podreti barijere, ki ga loči od drugih, od človeške celote. Ljubezen do ljudi in ljubezen do Boga izvirata iz ene in iste težnje, da bi se rešili iz svojega ozkega jaza v enoto vseh bitij v Bogu. Zato nosi vsak pravi kristjan v sebi živo zavest, da ni mogoče ljubiti Boga, če ne ljubimo obenem ljudi, in da ni mogoče ljubiti ljudi, če niso blizu Bogu.

Toda zapadni svet se je od te resnice že zelo oddaljil in mnogi ne čutijo več tesne vezi med vero in človeškim bratstvom, se ne zavedajo, kako je pohlep po moči v najožjem sorodstvu z brezverstvom in kako propadanje človeške družbe izvira iz odpada od Boga. S pohlepom po oblasti ali z voljo po moči, kakor jo je imenoval najznačilnejši zapadni modrec, se začneja izdajstvo nad človečanskim bratstvom. Ta volja po oblasti, po kateri hoče človek postati podoben Bogu, je bila izvirni greh, zaradi katerega se je iz raja rodila dolina solz in je bil pregnan mir iz človeške družbe. Ljudje so se začeli med seboj sovražiti, ker se je en sam predrznil povzdigniti se nad vse ostale. Kdor hoče biti več kot njegov bližnji, je prenehal biti njegov brat. Krščansko bratstvo ne obstoji v tem, da imajo vsi ljudje enak delež na svetstvih dobrinah, ali da so vsi enaki v tem, da nihče ni drugemu podrejen, ampak v tem je krščansko bratstvo, da vsi drug drugega spoštujejo, ker vsak nosi v sebi obličje božje. Kdor pa stremi po moči, kakor jo razume zapadni človek, bližnjega ne spoštuje, ampak ga hoče ponižati v sredstvo zase in tako žali božjo podobo v njem. Ni mogoče biti obenem tovariš in diktator, zakaj le-ta se ločuje od celote. Toda človeška resnica je v tem, da se človek ne loči od celote, ampak se čuti z njo eno. Kaj je greh? To nam najbolje pove nemška beseda za greh, Sünde, ki prihaja od sonderu, in pomeni ločitev. Greh, to je ločitev od celote, kakor jo je Bog zamislil. Do renesanse in reformacije je tudi zapadni človek to globoko vedel in čutil, danes žal ne več.

Toda še so ljudje, ki se zavedajo, da se mogoče, ki misli, da ni nikomur dolžan odgovora, tudi pred Bogom in njegovo postavbo ne bo ustavil, in da je to najhujši greh od vseh, ki mora biti kaznovan. In zato mora posameznik, kakor tudi celota končno propasti, ker je greh posameznika kakor lavina, ki postaja vedno večja in pokoplje pod seboj vse. Celo suženj, ki je bil podjarmljen, ima v sebi več dostojanstva in je bolj svoboden, kakor mogoče, ki ne pozna in ne priznava ničesar, kakor le samega sebe in svojo moč. Toda ta napuh bo enkrat zlomljen in bo pod seboj pokopal vse, in šele po takem polomu se bo zopet začelo graditi božje kraljestvo človeškega bratstva.

Vladimir Solovjov.

Prometni minister o položaju

V ponedeljek, 11. t. m. popoldne je imel prometni minister g. Bešlič na konferenci JRZ v Novem Sadu govor o političnem položaju. Med drugim je dejal: Smo v takem položaju, ko v Evropi divja vojna, ko se vokujejo velike države, izmed katerih ena, Nemčija, je naš sosed. Ni lahka stvar v takem položaju voditi politiko nevtralnosti. Vlada bo v teh resnih časih vodila tako politiko, kakršna najbolj ustreza koristim naše države in našega naroda. In misli, da je edina mogoča politika nevtralnosti, kakršna bo po možnosti vodila do konca. Ta nevtralnost pa ne pomeni naše slabosti, ker naša vojska še nikoli ni bila tako pripravljena in naš narod še nikdar tako složen ter enega duha kakor danes. Zato mirno

zremo v prihodnost. Toda naši interesi vevajo, da delamo tako politiko, da bi obvarovali tisto, kar smo s krvjo pridobili.

Mnogo manj žrtve je, če delamo tako, da zavarujemo naše meje, kakor pa da bi morali svoje sinove pošiljati v krvave boje. To stališče naše vlade se mora kazati tudi v zasebnem življenju in tudi v zasebnih pogovorih moramo biti nevtralni v pravem smislu... Kdo ve, kaka bi bila danes naša zunanja politika, ko bi ne bilo tega sporazuma? S sporazumom Hrvatov ni bilo dano nič drugega kakor tisto, na kar imajo pravico. Z uredbo o organizaciji banovine Hrvatske je določena tudi ureditev drugih banovin, v kakem smislu naj se uredi naše politično življenje.

V korist Angliji in Franciji

Washington, 12. sept. AA. Finančno ministertvo poroča, da je dobilo od francoskega finančnega ministertva obvestilo o ukrepih, ki jih je izdala francoska vlada v Franciji in v francoskih prekomorskih posestvih za nadzorstvo nad tečajem. Finančni minister je izjavil, da vlada USA priznava izredne okoliščine, ki so narekivale te ukrepe, in da ostane trojni denarstveni dogovor v veljavi. Ker je tudi Anglija izdala podobne ukrepe, trojni dogovor kljub temu funkcionira, saj so k njemu pristopile tudi Belgija, Holandska in Švica. Ameriško finančno ministertvo bo tudi v bodoče kupovalo in prodajalo zlato v Veliki Britaniji in Franciji. Finančni minister je poudarjal, da bo ameriški kupčijski svet nadaljeval

svojo trgovino z Anglijo in Francijo brez elcher-nih težav. Naglasil je tudi, da se odbor finančnega ministertva trudi, da ohrani v veljavi normalne kratkoročne trgovinske kredite z vojno-čimi se strankami, v kolikor jih dovoljuje nevtralnostni zakon.

Japonska izkorišča položaj v Evropi

Tokio, 12. sept. AA. Reuter. Po uradnem poročilu je japonska vlada sklenila znatno pospešiti dosedanj potek operacij na Kitajskem. V zvezi s tem je izvršila celo vrsto sprememb na vodilnih mestih. Za vrhovnega poveljnika japonskih oddelkov na Kitajskem je imenovan general Tosizo Nisijo, dosedanj glavni inspektor vojaških šol, za načelnika njegovega štaba pa divizijski general Seširo Itagaki, bivši vojni minister v Hiranumovi vladi.

Tudi Hodžera se oglaš

Belgrajski glavni odbor Hodžerovih borbaše, je izdal tole sporočilo: V času, ko Evropa začne vojno, borbaše menijo, da morajo biti vsi državljani složni in pripravljeni na vse žrtve za obrambo nedotakljivosti Jugoslavije ter njene svobode. Zato niso umestni ne upravičeni nikaki notranji spori, ki bi slabili duhovno edinstvo naroda ter brambeno silo domovine. Notranja politična vprašanja, tista, ki so se pojavila zadnje čase, in tista, ki njihove težke posledice pritiskajo pošeno in rodoljubno ljudsko dušo, je mogoče obravnavati le, kadar bo zunanji položaj docela jasen in ne-nevaren. Takrat bodo tudi borbaše rekli o tem svojo besedo, kadar pride pravi čas za to.

Ko so Nemci po dolgih bojih zavzeli trdnjavo pred Gdanskom »Westerplatte«, so na njenih zvalinah razvili zastavo s kljukastim križem.

Kaj bo storila Amerika

Pariz, začetkom septembra 1939.

Francija je zopet v vojni in na zapadu se že bore prve francoske čete z istim nasprotnikom kot v letih svetovne vojne 1914-1918. Prav naravno je zato, da se vse francosko javno mnenje že ob začetku vojne nehoti ozira po širini fronte, ki ni tako obsežna kot je bila v letih 1914-1918. Pri vsem tem pa se še vsak zaveda, da je odločitev v zadnji svetovni vojni izstila šele vojaka, ki je prišla na evropska bojišča iz Združenih ameriških držav. Če bi leta 1917 Združene ameriške države ne posegle v vojno, bi se vojna vihra najbrž zavlekla še za nekaj let, poleg tega bi pa bil mogoče še izid vojne čisto drugačen kot pa je bil z ameriško pomočjo.

O tem, kaj bodo storile Združene ameriške države v novi evropski vihri, se je že mnogo pisalo. Prav mnogo se je pisalo v Franciji, še več pa v Angliji. V Angliji so v politiki še hladnejši računari kot pa v Franciji, kjer v politiki čisto prevladuje čustvo. V Franciji se zato zdaj vsi radi spominjajo, kaj vse je storil za Francijo pokojni Wilson, ki je hotel z versajskim mirom za zmeraj preprečiti nove vojne v Evropi, tista ustanova pa, ki naj bi ščitila mir v Evropi, pa naj bi bila Zveza narodov. V Franciji prav radi vsi slave vse tisto, kar je storila tedaj Amerika za shranje evropskega človeštva. Prav z naslado se uveljavlja misel, da je tedaj Amerika rešila evropsko kulturo; to pa še ni konec vsega lepega, kar naj bi vzbudilo v Združenih državah spomin na vse tisto, kakšne so čednosti Američanov v evropskih vojnah.

Mnogo hladneje in resneje računajo v Angliji, kjer prav dobro vedo, da bo poteklo še mnogo črnih dotlej, ko bodo v Združenih ameriških državah Rooseveltovi pristaši mogli zavreči dosedanje načelo popolne nevtralnosti do obeh vojujočih se taborov v Evropi; Roosevelt sam je pristaš načela, da naj se zakon o ameriški nevtralnosti omeji v tem smislu, da bi Združene države smele prodajati tistim državam, ki so žrtve neizvane napada. V Angliji prav dobro vedo, da je v Združenih državah javno mnenje proti temu, da bi se morala tudi Amerika zapletati v evropsko vojno. Na spremembo ameriškega stališča bo torej vsekakor treba čakati še zelo dolgo in angleški politični krogi računajo zaenkrat samo s tem, da se bodo Združene ameriške države prej ali slej morale postaviti ob stran Anglije in Francije, če ne na vojaškem polju pa vsaj na diplomatskem. To spreminjanje ameriškega stališča, oziroma uveljavljanje novih ameriških razlogov o evropskih sporih pa se bo razvijalo silno počasi. Tako je še nedavno pisala ugledna angleška revija »Economist« o tem, da bodo Združene države vsekakor proglašale takoj ob izbruhu sovražnosti svojo popolno nevtralnost — to se je tudi že zgodilo. Takoj nato pa bodo najbolj gledale nato, kako se bo položaj za Anglijo in Francijo razvijal med sovražnostmi. V zadnjih letih se je v

Evropi toliko govorilo o tem, da bodo vse bodoče vojne izpeljane po bliskovito, sovražnik bo tako presenečen, da se niti dobro zavedel ne bo, kdaj bo na tleh. Angliji in Franciji se bo položaj na bojiščih izkazal v prvih treh mesecih; če bosta zapadni veleisli vzdržali to dobo, tedaj se je treba pripraviti na to, da bo vojna trajala zelo dolgo in »Economist« je pisal, da se bo tedaj začela za Združene države najbrž doba, ko se bodo morale oddaljiti od svojega čistega nevtralnostnega stališča in preiti v novo dobo poseganja v evropske zadeve, in sicer čisto iz gospodarskih in trgovskih ozirov. Veletna vojna bo zavrla vso veliko svetovno trgovino ali jo pa usmerjala čisto enostransko.

Ves svet bo zajela huda negotovost in gospodarskim težavam bo sledilo izredno obsežno politično spletkarjenje. Čim dalj bodo poslej Združene države nevtralne, tem bolj se bo uveljavljal duh vojujočih se držav ne toliko na evropski polovici obeh Amerik, ampak v Južni Ameriki. Čimbolj se bodo južnoameriške države zapletale v evropsko trgovino in zahtevala, da mora biti njihova trgovina z vsemi evropskimi državami dovoljena, tem bolj se bo zavil klobčič intrig, ki bo naperjen iz južnoameriških držav proti Združenim državam. Združene ameriške države pa se ne bodo odločile najbrž vse dotlej, dokler se borba vplivov in koristi iz južno- in srednjeameriških držav ne bo približala Panami, to je tja, kjer imajo Združene države svoj prekop med Atlantikom in Tihim oceanom. S propadom angleškega vpliva v Evropi bi bila najbrž zapečatena usoda Afrike in Azije, s prodorom tokov, ki so sovražni Združenim državam, do Paname in Srednje Amerike pa bi propadla tudi ameriška premoč na Pacifiku in ves vpliv na obeh ameriških kontinentih.

S temi dejstvi je treba računati, to se pravi, zavedati se moramo, da se bodo Združene države premaknile s svojega strogega nevtralnostnega stališča šele tedaj, ko bodo videli, kako se razvija novo stanje zanje na obeh ameriških kontinentih. Toda vojna v Evropi je šele v povojih in odločitev še nikjer ni. Šele čez nekaj mesecev se bo videlo, ali je načelo bliskovite vojne vzdržno na zapadnih frontah prav tako kot na vzhodnih. Šele po teh mesecih se bosta oba tabora morala najbrž odločiti za način dolgotrajne vojne in šele tedaj se bo začela po vsem svetu borba za dovoz v Evropo vsega, kar je potrebno za vojno. Obenem s trgovino bo vdralo na ameriški trg tudi politično spletkarjenje in tedaj se bo šele videlo, kako obsežne bodo morale biti te spletke, da bodo rodile zadosten sadež. Obsežnost teh težav bo šele potegnila Združene države na pot, ki jo bodo morale ubrati za zaščito svojih koristi.

Roosevelt dela na podporo evropskima demokracijama

Washington, 12. septembra. AA. Stefani: Listi trdijo, da je Roosevelt sklenil ponovno sklicati kongres, ker je prepričan, da bo tudi v senatu dobil večino o spremembi zakona o nevtralnosti.

New York, 12. septembra. AA. Havas: »New York Times« in »New York Tribune« mislita, da bo debata o spremembi nevtralnostnega zakona izpadla v ugodnem smislu za demokracije. V tej debati, pravijo tudi drugi listi, bo treba upoštevati samo koristi USA. Navedena dva lista menita, da bodo debate nedvomno živahne in da bodo vsa naziranja imela priložnost, da pridejo do besede. »New York Herald Tribune« pravi med drugim: Predsednik mora imeti za seboj kar najširši in najiskrenejši pristanek javnosti. List poudarja, da je sedanji nevtralnostni zakon v korist Nemčije in nadaljuje: »Prepričani smo, da je nacionalna javnost za ukinitve sedanjih določil nevtralnostnega zakona, ki so v nasprotju z realnostjo, ker omogočajo Nemčiji, da pride do pomorskih enot,

ki ji manjkajo in si tako zagotovi koristi, ki jih nevtralnost po mednarodnem pravu ne bi smela dati.«

Washington, 12. septembra. AA. DNB: Senator Borah je izjavil časnikiarjem, da je potrebno, da se vsa javna vprašanja, posebno za časa evropske vojne, presojajo in razpravljajo v ameriški javnosti na »fair« način. Borah je izjavil, da bo odločno nastopil proti vsakemu poizkusu, da se na posebnem zasedanju kongresa sprejmejo zakoni, na temelju katerih bi se ukinil izvoz orožja. To je tako važno vprašanje, je dodal Borah, da ga je treba reševati na iskren in dostojanstven način. Smatra, da bi ukinitve prepovedi izvoza orožja dovela do tega, da bi Združene države morale prej ali slej stopiti v vojno. Glede tega vprašanja ni kompromisa. »New York Post«, ki prinaša ta intervju, dodaja, da je na temelju tega pričakovati težkih borb in dolgotrajnih debat v kongresu.

Mlava na severnih bojiščih, kakor je bila ob prihodu Nemcev.

Premiera duhovite komedije

Ona hoče - on pa noče...

Danielle Darrieux

prvič v američkem filmu, v katerem je nad 50 milijonov Francozov občudovalo svojo ljubko, popularno rojakinjo.

Partner: **Douglas Fairbanks Jr.**

Smejali se boste — izvrstno zabavali in to Vam je potrebno v teh časih!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, telef. 22-21

Zrebanje velesejskih vstopnic

Ljubljana, 13. septembra.

Za zaključek letošnjega jesenskega velesejskega vstopnic v Ljubljani 11. septembra na velesejsko je bilo javno zrebanje vstopnic za darila v navzočnosti notarja in komisije, ki so jo tvorili zastopniki uprave velesejske, razstavljalcev in občinstva. Zreb je nagradil sledeče obiskovalce velesejske:

St. 22.228 Vidmar Alojz, Godič 33, Kamnik, zapetna ura od Suttner, Ljubljana.
St. 31.532 Ana Debeljak, Ljubljana, Stari trg 1, zapetna ura od Suttner, Ljubljana.
St. 26.530 Angela Picelj, Ljubljana, Gospodarska cesta 1, zapetna ura Suttner, Ljubljana.
St. 33.120 Marija Rozman, Ljubljana, Dolenska 14, zapetna ura Suttner, Ljubljana.
St. 29.101 Glišo Dimitrovič, trgovina Rožnik, Vič-Ljubljana, zapetna ura Suttner, Ljubljana.

St. 29.422 Zinka Gašperin, Ljubljana, Gajeva 1, zapetna ura Suttner, Ljubljana.
St. 33.893 Pavel Petkovšek, Vrhnika, Idrijska 205, zapetna ura Suttner, Ljubljana.
St. 12.680 Vinko Majdič, Celje, Razlagova ul. 3, zapetna ura Suttner, Ljubljana.
St. 20.952 Herma Jordan, Ljubljana, Jegličeva 15, zapetna ura Suttner, Ljubljana.

St. 34.382 Stros Miroslav, Maribor, Stritarjeva 5-I, jedilni pribor tv. Štupica, Ljubljana.
St. 33.299 Mlinar Matevž, Ljubljana, Bežigrad, moško kolo »Munduse tv. Splošna trg. družba, Ljubljana.

St. 12.596 Ivo Čater, Bežigrad pri Celju, moško kolo »Munduse tv. Splošna trg. družba, Ljubljana.

St. 51.625 Rožkar Franc, kurilnica, Šiška, Ljubljana, žensko kolo »Munduse tv. Splošna trg. družba, Ljubljana.

St. 11.874 Zdenko Gostiša, Ljubljana, Kotnikova 24-II, moško kolo »Restac tv. Rebolj in drug, Ljubljana.

St. 25.875 Mimi Paučnik, Podravska Slatina, moško kolo »Restac tv. Rebolj in drug, Ljubljana.
St. 23.432 Janez Klun, Nemška vas 60 pri Ribnici, žensko kolo »Restac tv. Rebolj in drug, Ljubljana.

St. 11.714 Suman Franjo, Sv. Lenart 23 v Slov. gorah, moško kolo »Panax tv. Ign. Vok, Ljubljana.

St. 15.349 Mandele Ivan, Lesce 76 pri Bledu, moško kolo »Panax tv. Ign. Vok, Ljubljana.

St. 21.192 Roza Probst, Apatin, Rajhlova 27, žensko kolo »Panax tv. Ign. Vok, Ljubljana.

St. 26.258 Kambič Vinko, Metlika 22, moško kolo »Helvetic tv. »Tribuna, Ljubljana.

St. 22.223 Bogdan Škerjanec, Ljubljana, Hradečkova c. 64, moško kolo »Helvetic tv. »Tribuna, Ljubljana.

St. 23.225 Vinko Kunčič, Ukova 4, Jesenice, žensko kolo »Helvetic tv. »Tribuna, Ljubljana.

St. 21.687 Kunaver Franc, Ljubljana, Koroska ul. 4, moško kolo »Standard tv. Banja, Ljubljana.

St. 11.636 Sattler Jožica, gostilna Zupančič, Ptuj, moško kolo »Standard tv. Banja, Ljubljana.

St. 12.087 Franci Benedičič, dijak, Senovo, p. Rajhenburg, žensko kolo »Standard tv. Banja, Ljubljana.

St. 12.152 Drobnač Maks, Ponikva pri Celju, šivalni stroj »Pfaff tv. Ign. Vok, Ljubljana.

St. 36.038 Maria Norman, Valpovo kod Osijeka, radio aparat »Körting tv. Radio Birke, Ljubljana.

St. 35.523 Bren France, tehnik, Zagorje, motorno kolo DKW »RP 3 Luxus od Klemenčič, Ljubljana.

St. 32.717 Pirnat Franca, Ljubljana, Grajska planota 1, motorno kolo »Ardie tv. Praprotnik, Domžale.

Gospodarstvo

Organizacija javnega kredita

Kongres ekonomistov, s katerim smo že poročali, je razpravljal v posebnem poročilu tudi o organizaciji javnega kredita v naši državi. V zaključni resoluciji je kongres glede tega vprašanja prišel do sledečih ugotovitev:

V času pred krizo smo se pri preskrbi javnega kredita naslanjali na inozemske denarne trge. Ker pa je sedaj možnost nabave kreditov v inozemstvu izključena, je Jugoslavija navezana, da si izgradi svoj lastni trg kapitala z ozirom na povečane naloge države v zvezi z izvajanjem splošnega gospodarskega programa in zaradi zagotavljanja sredstev, ki so potrebna za kritje izrednih potreb zaradi zadnjih političnih dogodkov v Evropi. Iz teh razlogov postaja nujna organizacija javnega kredita, ki mora biti prilagojena stvarnim razmeram in mora obsegati načrtno izgraditev in razvoj vseh virov, ki bi jih mogla država v slučaju potrebe izkoristiti. Ukrepi, ki so bili do sedaj podzvati za izgraditev našega notranjega trga kapitala, so bili enostranski in uporabljeni sredstva niso bila vedno srečno izbrana.

Z ozirom na to predlaga kongres ekonomistov:

1. da se organizira trg kratkoročnih papirjev, ker je ravno ta panoga javnega kredita pri nas

Pred ustanovitvijo Hipotekarne banke banovine Hrvatske

V zvezi z razširitvijo delokroga Banovinske hranilnice bivše savske banovine na vse področje banovine Hrvatske, je ravnatelj te hranilnice podal zanimivo izjavo, iz katere posnemamo:

Ze ko so bile ustanovljene leta 1927 oblastne hranilnice, je pokojni Stefan Radič želel in imel namen, da se v teh hranilnicah zbere celokupni hrvatski kapital in to potom podružnice, ki bi bile ustanovljene po vsem teritoriju Hrvatske. Namen oblastnih hranilnic je bil izvrševanje javnih del in pospeševanje gospodarstva posameznikov. Ko so bile ustanovljene banovine, so bile oblastne hranilnice ukinjene, ter je bilo podzveto vse, da ne bi bile pretvorjene v »banovinske hranilnice«. Le s težavo so Hrvatje dosegli, da so bila odobrena pravila banovinske hranilnice.

Delovanje banovinske hranilnice pa je bilo skraćeno, ker ni smela prejemati javnih vlog. Tudi glede nalaganja pupilnega denarja so omejitve. Bil je celo namen, da se banovinske hranilnice likvidirajo.

Vključ vsem težavam, pa se je Banovinska hranilnica v Zagrebu lepo razvijala in je glede zbiranja vlog tudi dosegla lepe uspehe. Znesek vlog presega že 200 milijonov dinarjev.

Ze ob priliki razgovorov za sporazum se je mislilo na to, da se ustanovi za področje banovine Hrvatske depozitni zavod, ki bo imel vse pravice in privilegije državne hipotekarne banke. Te naloge je namenjena dosedanja hranilnica savske banovine, ki bo v svoje poslovanje vključila tudi dosedanja banovinsko hranilnico v Splitu. — Uredba o banovini Hrvatski je omogočila rešitev tega vprašanja s kraljevske uredbe, medtem ko bo vprašanje delitve fondov rešeno naknadno. Novi tako ustanovljeni denarni zavod bo najbrže imel naziv »Hrvatska zemaljska hipotekarna banka i štedionica«.

Ta zavod bo mogel dolgoročno sredstva, kot so kapitali in fondovi javnih ustanov, pupilni denar in sodne depozite uporabljati za financiranje melioracij in elektrifikacije vsega področja banovine Hrvatske, za gradnjo cest itd. Privatne vloge se bodo uporabljale za hipotekarne kredite na prvem mestu. Na ta način bodo vlagatelji imeli polno varnost, ki bo še pojačana z neomejenim jamstvom banovine za vse obveznosti zavoda, posebej pa še za vloge.

Z reorganizacijo hranilnice bodo pričeli v najkrajšem času.

Preskrba Nemčije z nafto

Nafta je v modernih vojnah eno izmed najbolj važnih sredstev, od katerih je odvisno uspešno vojskovanje. Zato je zanimivo vedeti, kakšna je preskrba Nemčije z nafto ravno z ozirom na njen položaj v sedanji vojni. Iz »Jugoslovenskega kurirca« posnemamo glede tega vprašanja sledeče:

Nemčija je še preteklo leto dobivala 4% vsega svojega uvoza nafte iz onstran Atlantika, in to predvsem iz Venezuele (45% vsega uvoza) in iz Zedinjenih držav (24% uvoza). S sklenitvijo nemško-romanskega gospodarskega dogovora bi se imela struktura uvoza nafte popolnoma spreminiti. Nemčija ni računala le na intenzivnejšo eksploatacijo že obstoječih vrelcev nafte v Romuniji, ampak tudi na izkoriščanje novih. Pri tem

nova, še ni diskreditirana, a istočasno odpira pot za dolgoročno državna posojila;

2. da se državni kratkoročni papirji prilagodijo široki publiki in napravijo iz bančnega stališča sposobni za eskont pri vseh denarnih zavodih, da bi se tako omogočilo čim širše plasiranje, da bi se uporabil celokupni kreditni aparat za zagotavljanje sknla, eskontna služba bi se razbremenila in bi vlagatelji prišli do prepričanja, da imajo državni zapisi isti značaj kot gotovina, s to pozitivno razliko, da nosijo obresti. Zaradi je treba:

a) dvigniti rentabilnost plasiranja v državne blagajniške zapise, tako da bo večje od rente, ki jo nosijo vloge, izplačljive proti odpovedi;

b) zmanjšati razliko med obrestno mero, po kateri se eskontirajo blagajniški zapisi in njihovo nominalno obrestno mero;

c) da se trg dolgoročnih papirjev izgradi ne samo z zakonskimi predpisi, ampak tudi z ukrepi gospodarskega značaja;

d) da se prične z organizacijo in načrtnim držanjem tečajev državnih papirjev s pomočjo posebnega organa, ki bi imel na razpolago primerna in učinkovita sredstva in čigar delo bi se odlikovalo s stalnostjo, ako bi teklo vzporedno z akcijo državnih denarnih zavodov.

pa je treba upoštevati, da Romunija ne more dati letno več kot 7—8 milijonov ton nafte, da pa na to nafto reflektirajo mnogoštevilni odjemalci iz srednje in zapadne Evrope, kakor tudi iz bližnjega vzhoda. Tudi, če se Nemčiji posreči, da pridobi zase večjo množino romunske nafte, kakor tudi tiste, ki je bila do sedaj namenjena zapadno-evropskim državam: Angliji, Franciji, Belgiji in Švici, ostane potem odprto vprašanje preskrbe Madžarske, Jugoslavije, Španije in Italije.

Od štirih evropskih veleil je bila Italija tista, ki je v največji meri kupovala nafto v Romuniji. Tako je lanske leto uvozila iz Romunije 20% svojega celokupnega uvoza nafte. To je razumljivo tudi po geografskem položaju Apeninskega polotoka. Tudi aneksija Albanije ni prinesla bistvenih sprememb, kajti uvoz iz Albanije predstavlja le 2,4% letne italijanske potrošnje nafte. Produkcija sintetičnega bencina, kakor tudi drugih surogatov, je v Italiji še vedno nezadovoljiva in v položaju, da bi jo osvobodila od inozemskega uvoza. Nemčija mora uvažati iz inozemstva 60% porabljene nafte. Zaradi tega nastaja vprašanje, od kje naj Nemčija v vojnem času uvozi teh 60% nafte. Tudi za Italijo je vprašanje preskrbe z nafto zelo pereče, kar dokazujejo tudi izredni ukrepi, ki jih je podzela italijanska država, da omeji uporabo nafte. Saj je tako v Nemčiji kot tudi že v Italiji za privatnika nemogoče, da bi dobil na razpolago bencin za svoj avto. Vse zaloge nafte so rezervirane le za interese državne obrambe.

Javna zahvala

Smatram za svojo dolžnost, da se tem potom zahvalim gosp. docentu dr. Ivanu Matku, primariju drž. bolnišnice v Ljubljani, za požrtvovalno zdravniško nego moje težko obolele sestre. Ze po naravi slabotna, bi bila težki pljučnici-receptive brez njegove pomoči gotovo podlegla. Odličnemu zdravniku sva z ozdravlo sestro največji dolžnici ter se mu za njegovo človečansko delo najvdaneje zahvaljujemo.

Fani Klander

Prizad proti zniževanju cen pšenice

Ker »Prizadec« primanjkuje vlačilcev za sprejemanje blaga, je bil prisiljen, da začasno ustavi kupovanje pšenice na domačih trgih. Producenti so bili zaradi tega prisiljeni, da prodajajo pšenico privatnim trgovcem. Ti trgovci so v nekaterih izrabili nastali položaj in so pričeli zniževati cene pšenice. Tako so v nekaterih žitornih krajih plačevali prejšnji teden pšenico po 90 do 100 din za 100 kg, kar je skoraj polovico manj kot pa so uradne cene.

»Prizadec« je, kot poročajo, podzvel korake pri ministru trgovine in industrije ter pri kmetijskem ministru, da podzame najenergičnejše ukrepe proti tistim, ki kupujejo pšenico cenejšje kot pa so določene cene.

Dvomimo, da bi ukrepi, ki bi bili le polietičskega značaja, kaj zalegli. Cene bo mogoče držati na določeni višini, le, če bo »Prizadec« kupoval in prevzemal žito, ki je na trgu, po teh cenah. Njegova naloga je, da izboljša svojo nakupno in prevzemno organizacijo, potem taki pojavi ne bodo mogoči.

Gospodarski položaj v Halozah

Sv. Barbara v Halozah, 11. septembra.

Najprej omenim hudo sušo in pomanjkanje zdrave pitne vode; posledice se že poznajo pri vedno pogostejših primerih raznih obolenj. Oblasti bodo vsakekor morale vzeti v roke problem preskrbe Haloz z zdravno pitno vodo za ljudi in živino. Sada imam, ljudjem pa primanjkuje sodev, ker nikdo sada ne kupuje, mi pa potrebujemo denar. Letos, ko nas je suša sicer pritisnila, bi pa le ubogi Haložan dobil kakšen denar za sado in olive, pa ni kupcev. Sicer se ga doma in v novi sadni sušilnici ogromno nasuša, pa vendar ga je še za prodati, zlasti ker so letos sadjarji dobro in pogosto škropili. Sedaj pa, ko ni kupca, smo vsi enaki, tisti, ki smo škropili, in tisti, ki niso; slednji se še smejejo, češ kaj imaš zdaj od tega škropljenja, jaz vsaj otroškov nisem imel, oba pa trpiva isto. Vinogradi so lepi ter grozdje krasno, kapljica obeta biti enaka letniku 1917. Za prodajo sadija in grozdja bi se morali merodajni bolj poboriti. Treba je urediti sadno trgovino in tudi vinsko. Tukaj se zahteva 10% vina, zakaj pa ga krčmar nima 10%? Tudi tu je treba redati!

Iz Julijske krajine

Praznik grozdja. V Gorici se bo praznik grozdja letos obhajal v nedeljo, 24. septembra. Naslednje nedelje se bo potem ta praznik proslavljal po drugih večjih središčih na deželi. Praznik se letos ponavlja že deseti. Njegov namen je čimbolj razširiti uživanje grozdja in dvigniti pridelovanje namiznega grozdja. Glavni točki praznovanja sta razprodaja grozdja v vrečah in košaricah ter spredov kmečkih voz s simboličnimi skupinami in prizori iz trgatve.

Borze

Dne 12. septembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Včerajšnje povpraševanje je bilo v celoti krilo. Devizni promet na zagrebški borzi je znašal danes 3 milij. din, na belgrajski pa 5,2 milij. din. Promet v vrednostnih papirjih na belgrajski borzi je znašal 700.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj

London 1 funt	177.40—180.60
Pariz 100 frankov	99.35—107.65
Newyork 100 dolarjev	4368.00—4428.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2326.00—2364.00
Bruselj 100 belg	754.00—766.00

Ljubljana — Srebrno tržišče.

London 1 funt	221.13—224.33
Pariz 100 frankov	123.90—126.20
Newyork 100 dol.	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1239.34—1249.34
Amsterdam 100 gold.	2898.97—2936.97
Bruselj 100 belg	939.69—951.69

Ljubljana — Zasebni kliring.

Berlin 1 marka	14.30—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring.

grški boni	29.50 blago
bolgarski čeki	90.00 blago

Belgrad — Zasebni kliring.

grški boni	29.10—29.80 (29.45)
----------------------	---------------------

Curih. Pariz 10.05, London 17.90, Newyork 442, Bruselj 76, Milan 23.10, Amsterdam 234.50, Stockholm 105.50, Oslo 100.50, Kopenhagen 86, Buenos Aires 106.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442—444

v Zagrebu 440—441 (441)

Belgrad 443 zaklj.

Ljubljana. Drž. papirji: vojna škoda promptna 442—444, begluške obveznice 82 blago, dalm. agr. 76.50—78, % Blerovo posojilo 94.50—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 94.50 den. — Delnice: Trboveljska 175 blago.

Zagreb. Drž. papirji: agrarji 59 blago, vojna škoda promptna 440—441 (441), 6% šum. obv. 77 blago, begluške obveznice 82—82.50 (82—82.25), dalm. agrarji 77—79 (77—78), 4% severni agrarji 57.50 bl., 8% Blerovo posojilo 95.75—97.50 (95.75), 7% Blerovo posojilo 91.50 bl., 7% posojilo Drž. hip. banke 94.50 den. — Delnice: Priv. agrarna banka 185—190 (185), Trboveljska 175 bl., Gutmann 51 den., Sladk. tov. Osijek 80 den., Isis 30 den.

Belgrad. Drž. papirji: vojna škoda promptna 443 zaklj., begluške obveznice 82 zaklj., dalm. agrarji 78.50 zaklj., 4% sev. agrarji 58.50 zaklj., 8% Blerovo posojilo 95.75 zaklj., 7% Blerovo posojilo 90.75 zaklj., 7% posojilo Drž. hip. banke 95.50 den, 6% šum. obveznice 75.75 zaklj. — Delnice: Priv. agrarna banka 193.50—194.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. — Promet srednji.

Sombor. Fižol bač. beli 2% 285—290, Ostalo neizpremenjeno. Promet srednji.

Živinski sejmi

Mariborsko sejsko poročilo 12. septembra. Na živinski sejem dne 12. septembra je bilo prignanih 13 konjev, 17 bikov, 160 volov, 381 krav in 16 telet, skupaj 587 glav. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kilogram žive teže 3.60 do 4.75 din, poldebili voli 3 do 3.50, plemenski voli 4 do 5, bikji za klanje 3.25 do 4.25, glavne krave debele 3.30 do 4.50, plemenske krave 3.50 do 4.60, krave za klobasarije 2 do 3, molzne krave 3.75 do 4.50, breje krave 3.25 do 4.25, mlada živina 3.50 do 4.75, teleta 4 do 5.50. Prodanih je bilo 374 gla. Mesne cene so pa ostale iste.

V Okraju Maribor levi breg dne 4. septembra t. l. Voli I vrste din 4.80, voli III. vrste din 4.25, voli III. vrste din 3.60, telice I. vrste din 5.25, telice II. vrste din 4.50, telice III. vrste din 3.75, krave I. vrste din 4.20, krave II. vrste din 4, krave III. vrste din 2.50, teleta I. vrste din 6, teleta II. vrste din 4, prašiči špeharji din 7, prašiči prsutarji din 9.50 za 1 kg žive teže.

Goveje meso I vrste prednji del din 10, zadnji del din 12, goveje meso II. vrste prednji del din 8, zadnji del din 10, goveje meso III. vrste prednji del din 6, zadnji del din 8, avinjinja din 12, elanina din 17, evinjska mast din 17, čisti med din 18, goveje surove kože din 8.25, telečje surove kože din 11.50, evinjske surove kože din 6 za 1 kg.

Pšenica din 180, ječmen din 200, rž din 200, oves din 185, koruza din 180, fižol din 375, krompir din 125, seno din 87.50, elama din 42.50, jabolka I. vrste din 400, II. vrste din 300, III. vrste din 200, bruske I. vrste din 600, II. vrste din 400, III. vrste din 200, pšenična moka din 310, koruzna moka din 170, ajdova moka din 375 za 100 kg. Drva din 102.50 za 1 m³, jajca din 0.60, za 1 komad, mleko din 1.75, za liter, surovo maslo din 24 za 1 kg, grozdje din 12 za kg.

Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 4.50 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 7 za liter.

V Litiji dne 2. septembra t. l. Voli I. vrste din 4.50, voli II. vrste idn 4, voli III. vrste din 3.75, telice I. vrste din 4.50, telice II. vrste din 4.25, telice III. vrste din 3.50, krave I. vrste din 3, krave II. vrste din 2.75, krave III. vrste din 2, teleta I. vrste din 5.75, teleta II. vrste din 5, prašiči špeharji din 9, prašiči prsutarji din 7 za 1 kg žive teže. — Goveje meso din 12, avinjinja din 12 do 16, elanina din 12, avinjska mast din 20, čisti med din 20 za 1 kg.

Pšenica din 160, ječmen din 170, rž din 225, oves din 170 do 190, koruza din 160, fižol din 300 do 350, krompir din 60, seno din 40 do 50, elama din 25 do 30, jabolka I. vrste din 80, II. vrste din 50, III. vrste din 40, bruske I. vrste din 125, II. vrste din 100, III. vrste din 50, pšenična moka din 225, koruzna moka din 225, ajdova moka din 330 za 100 kg.

Drva din 60 za 1 m³, jajca din 0.60 za 1 komad, mleko din 1.10 za liter, surovo maslo din 22 do 28 za 1 kg.

Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 5 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 6.50 za liter.

Danes premiera!

Filmska drama večno napetih borb iz poprišča banditov in tihotapev na daljnem vzhodu.
KINO SLOGA, telef. 27-30
Danes ob 16., 19. in 21. uri

GENERAL LING

Najaktualnejša tema sedanjosti z najboljšimi filmskimi igralci: Inkišinov, Griffith Jones, Adrienne Renn, Allan Nappier

S prvo nagrado nagrajen francoski film po romanu Luisa Hemona. V slovenščini »Marija Kožuhova«.
Režija: JULIEN DUVIVIER. — Madeleine Renaud, Jean Gabin, Jean Pierre Aumont.
KINO MATICA, telef. 21-24. Ob 16., 19 in 21

MARIA CHAPDELEINE

Morilec Zabukovšek danes obešen

Celje, 12. septembra.

Prvi dan vojske na Poljskem

(Od našega posebnega dopisnika)

Varšava, 31. avgusta.

I. Pred nevihto

V letalu Bukarešta—Varšava nas je do Černovic le pet ur. Vreme je krasno, let izredno miren in prijeten. V černoškem letalskem pristaniku romunska policija pregleda potne liste nekoliko strožje kakor prej. Pred lično pristanišče zgradijo pripeka sonce na dehteče cvetlične nasade.

Od Černovic do Lvova nas je že več, in od Lvova je vseh deset mest v avionu zasedenih. Na lvovskem vojaškem pristaniku, ki se nahaja poleg civilnega, že stoji vsa sila izvidniških eskadril v pripravljenosti; moštvo opravlja poslednje priprave. Posebne hitrice ali razburjenja ni: vsi tukaj že davno pričakujejo to, kar prihaja.

Tudi od Lvova dalje letimo mirno in po 85 minutah se naš metalni ptic spušča na varšavski aerodrom Okęcie. Prijatelji me že čaka in se takoj odpeljeva v mesto. Vrvež po ulicah se mi zdi bolj živ kot ob poslednjih obiskih poljske prestolnice, a preseneča me popolna disciplina prebivalstva. Saj smo od nekdanj poznali Poljake kot nemirne in čustvene, uživajoče v širokem veselju ali v brezmejnem žalovanju. Toda glej, tu ni nobene depresije, nobene histerije, nobene brezsilne naglice. Vsak hiti po svojih opravkih. Pred lepaki o splošni mobilizaciji (z 31. avgustom kot začetnim dnem) postaja vedno le malo ljudi, ki brž preberejo in se takoj oddaljujejo. Večina ljudstva in vsi tramvajski in avtobusni uslužbenci, tudi policisti, imajo plinske maske v torbi na ramenu, vse cestne svetilke in žaromete na vozilih so zastrti, po vseh trgih in parkih so izkopani globoki rovi, za enkrat še nepokriti, in vsaka hiša ima pripravljen podzemeljski zaklon s posebnim poveljnikom.

Železniški promet je ves stavljen v službo vojske, pač pa mi zagotavljajo v pisarni »Lotus«, da bo jutri gotovo še odletel avion v Budimpešto. Zvečer sedimo s hrvaškimi prijatelji v kavarni in se ne moremo načuditi mirnosti javnega življenja.

II. Prvi dan vojske

Varšava, 1. septembra.

Davišnje novice po radiu so hude: govor Hitlerja in njegov oklic nemškim vojakom, od katerih pričakuje, kakor od vsega nemštva, »tudi najtežje žrtve, prepričan, da nikdar ne bodo kapitulirali.« Neposredno po tem vrhovno poveljstvo nemških zračnih sil ukaže ukinitve vsega civilnega zračnega prometa v Nemčiji in Poljski, »ker je zaradi obrambe Rajha pričakovati nemških zračnih akcij nad vso Poljsko.« Hkrati se pozivajo vsi tujci, da zapustijo Poljsko, »kjer bo bivanje od tega trenutka dalje nevarno. To kratko in jedrnatno nemško radio-poročilo je naredilo name močan vtis.

Zamišljen sem se trudil, da bi zapopadel misel: »Vendar vojska!«

Na telefonično vprašanje v »Lotus« potrjujejo, da danes gotovo še odleti letalo v Budimpešto, nakar se odpeljeva proti letališču. Komaj smo prevzeli sto metrov, zatuli sirena, kmalu še druge, v zvonikih bije plat zvona: vse veliko mesto buči kakor krdo gorastnih živali v kriku groze. Je osem ura in deset minut. Iz vseh zvonikov se oglašča čvrst glas: »Uwaga, uwaga! (Pozor!) Protiletalska obramba razglašala alarm prestolnice!«

Ze se čuje brnenje visoko nad Varšavo in moj poslednji pogled v poletno nebo, predno

tonem v mračno stopnišče, ujame med rahlimi oblaki jato sovražnih bombnikov s črnim križem na krilih. Zaklon se naglo polni, večina so ženske in otroci in postavni možje. Nihče ne toži, le dojenček zaveka v materinem naročju, pa se kmalu pomiri ob njenem nežnem šepetu.

Zunaj rezko zalajajo protiletalske baterije, druga za drugo pošilja svoje zategnjeno sikanje proti nebesnemu stropu in ga napolnjuje z mijavkanjem razstrelkov. Vmes zagrmijo prve bombe iz zraka, precej daleč od naše hiše, najbrž na aerodromu Okęcie.

Neka žena zraven mene začne plesti, druga se polglasno razgovarja o tržnih cenah in o pomanjkanju surovega masla, ki da ga je dovolj, le konj ni, ker so vsi mobilizirani in kmetje masla ne pripeljejo več v mesto.

Stojim in strmim predse. Zapetna urica neprestano drobi sekunde in minute, a čas je vendar nepremično obstal, ne, obležal kot mrtev velikan.

Ze nekdan sem tako buljil in čakal, v soških kavernah, okoli sebe sem takrat imel vod krepkih Dalmatincev, trdih, oboroženih, zdaj pa sem v civilu, poleg mene žene in otroci, v žepih pa imam vozne rede, letalske in železniške, pa še potni list in pisane bankovce: to je zdaj vse odmrlo: 1. septembra 1939 ob osmih in deset je postalo muzejski material.

Baterije v bližini se oglašajo kakor razbijanje po razsežnem votlem kotlu, oddaljene pa, kakor bi kdo premetaval težke deske.

Zrak v kleti postaja neznošen, otroci zajokajo. Končno zadonijo spet sirene in glas iz zvočnika »odwolamy alarm« (odpravljen) kot pri vaji. Iz naše kleti, iz vseh zaklonov in rogov se vsujejo na ulice vlečesta tisoči Varšavcev in Varšavk, ki sedaj, po prestani nevarnosti, komentirajo doživljanje kot gledališko predstavo.

Hitimo v Okęcie na letališče. Tam nam povedo, da so bili bombardirani od šestih nemških Heinkel-apatratov, ki pa niso zadeli cilja. Zagotavljajo nam, da bo letalo za Budimpešto odletelo takoj po onem za Kopenhagen. Medtem zadone spet sirene in vsi, kar nas je v zračnem pristaniku, letimo v rove. Po pol uri je konec alarma: sovražna eskadrila se menda ni mogla prebiti od meje do Varšave.

Avion za Kopenhagen odhaja, potniki s pol srečnim, pol zaskrbljenim obrazom mahajo v slovo. Ko se pripravljam, da stopim iz čakalnice, pride poveljnik letališča in javlja potnikom za Budimpešto, naj gredo domov, ker ne bo več zračnega prometa.

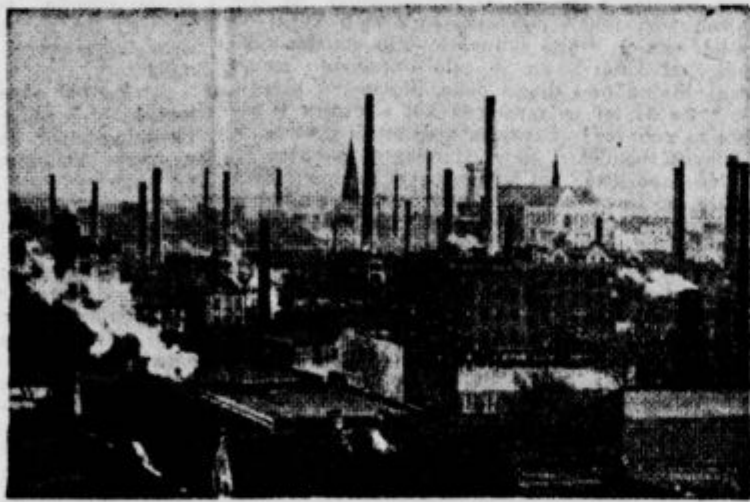
Tega dne je bilo še osem zračnih napadov, najhujši popoldne na tovarno letal v Pragi, varšavskem predmestju na oni strani Visle: tri letala »Sturzbomber« se eno za drugim zaženejo iz 4000 m višine navpično na to važno vojaško tovarno, na nekoliko sto metrov nad njo spuščajo po več najtežjih bomb in potem poskušajo uiti nazaj v višave, ampak Poljaki se streljo prvo in še drugo, tretje ubeži. Tovarna dela brez prestanka naprej. Ubijih je nekoliko oseb iz sosednjih hiš, ker so iz radovednosti ostale zunaj. Se na drugih mestih imajo Nemci težke izgube v zraku; protiletalsko topništvo je izvrstno izvežbano in svinčenosivi oblaki pre-

»SOFRA« pregledne kartoteke. Pisalni stroji, štampilje za signiranje. Signirna barva i. dr.

»SOFRA« Maribor, Gregorčičeva ul. 24

Pogled na poljsko mesto Lodz

Včeraj smo že opisali pomen tovarniškega mesta Lodz na Poljskem za poljsko industrijo. Današnja elika nazorno kaže, kakšen vtis napravi mesto s stotinami tovarniških dimnikov na opazovalca s postaje, odkoder je povzeta fotografija. Če pomislimo, da je Lodz zelo dolgo mesto, kot so sploh mesta na ravninah — glavna ulica Piotrkowska je dolga 4 km — si lahko predstavimo celotni pogled na to poljski Manchester.

predejo vso pot sovražnih letal, večkrat pa čine dim iz kakga aviona, nagiblje se ostro in strmo odtuli v prepad, za njim pa se vije ogromna zastava črnih saj. Tudi poljski lovci, izredno drzni in požrtvovalni, sestrelijo že prvi dan veliko nemških letal. Kljub manjšemu številu — ker dve tretjini nemškega zračnega brodogra operirata nad Poljsko — se Poljaki sijajno drže.

Zvečer se sprehamo po mestu, ki je zdaj popolnoma v mraku, vendar živahno. Radio objavlja bilanco prvega vojnega dne: sovražnik je prodiral na mnogih mestih na poljsko ozemlje, hkrati od severa, zapada in iz Slovaške, izgubil okoli dvajset letal in pred Čenstohovo sto tankov, kar je izredno mnogo za nekoliko ur in za prvi začetek operacij. Tudi nemško poročilo prizna te izgube z besedami, da je pred Čenstohovo »napredovanje oklopnih divizij bolj počasno zaradi prometnih težav«. Te prometne težave pa obstojajo v tem, da imajo Poljaki odlične protitankovske topove in mnogo miniranih polj, kjer njihovo novo razstreljivo »Dunit« deluje baje desetkrat močnejše od dinamita. Vendar so to le posamezni uspehi, ki za enkrat ne morejo menjati vso nepovoljnega odnosa moči, ker so Nemci vsaj dvakrat močnejši v pehoti, še večkrat v tehničnih edinicah, že davno mobilizirani in izvajajo pohod po načrtu, ki je že mesece izdelan do podrobnosti, proti Poljakom, ki so morali mirno čakati na ta pohod in šele drugi dan mobilizirajo pod najtežjimi okolnostmi na progah in cestah, ki so neprestano bombardirane.

Obelisk na trgu sv. Petra v Rimu

Pred 353 leti so ga prestavili na sedanje mesto

Letošnji praznik povišanja sv. Križa (14. sept.) nas spominja na dogodek pred 353 leti, ki je bil takrat predmet živahnega zanimanja po vsem krščanskem svetu. Papežu Sikstu V. se je po dolgih naporih posrečilo, da je 25.5 m visoki obelisk prestavil na sredo trga sv. Petra pred cerkvijo sv. Petra. Ob tej priliki je papež pritril na vitki kamen znamenje sv. Križa in tako simbolično izrazil dokončno zmago krščanstva nad poganstvom.

Obelisk je dal v Rim prepeljati rimski cesar Kaligula (37–41) in sicer iz egiptskega mesta Heliopolis, kjer so Egipčani postavili veliko takih obeliskov v čast bogu sonca. Ti obeliski so danes razkropljeni po vsem svetu, eden je v Parizu na trgu »Slogee«, nekaj jih je tudi v Ameriki, cel in iz enega kosa pa je prišel v Evropo samo ta obelisk, ki danes stoji na trgu sv. Petra. Ze papež Nikolaj V. se je bavil z načrti, da bi obelisk prestavil na sredo množičnega trga pred cerkvijo apostolskih prvakov. Toda on, kakor tudi njegovi nasledniki, se niso upali tvegati nevarnega poskusa. Iz del starih rimskih pisateljev, na primer Plinija, so vedeli, kolikih naporov in opreznosti bi bilo treba za tako delo. Tudi takratni stavbenik in inženirji, predvsem Michelangelo, se je zdelo, da poskus ni izvedljiv. Toda papež Sikst V. (1585–1590), čigar odločnost je zgodovinsko znana, se je znova lotil zamisli, da bi obelisk prestavil, ga najprej na njegovem prejšnjem mestu ob strani sedanjega trga dal položiti na tla in ga sredi trga ponovno postaviti. Stiri mesece po njegovem nastopu so Rimljani že videli na sredi trga leseni model obeliska, ki naj bi pokazal, kako bi spadal v novi prostor. Letošasno je papež imenoval komisijo, v kateri so bili kardinali in strokovnjaki, ki naj bi vse potrebno pripravili. Razpisan je bil natečaj in nad 100 strokovnjakov je poslalo svoje načrte in mnenja. Nagrado je dobil mladi stavbenik Domenico Fontana iz Gornje Italije, kateremu je papež končno poveril nalogo, da veliko zamisel izpelje.

Ko so se delavci lotili prvih del, so takoj tudi naleteli na nepričakovane ovire. Pri izkopavanju temeljev so prišli na mehka tla, ves material je bilo treba dovažati od daleč: hrastov les iz gozdov v Apeninih, potrebne železne naprave iz Umbrije, dalje je bilo treba dovažati 44 kot roka debelih vrvi, vsaka dolga po 100 komolcev. Obelisk so zavili v slamo in ga okovali z železnimi obroči, nato pa povezali po njem celo vrsto škripcev, vsakega v razmerju s težo obeliska na dotičnem mestu. Vse te priprave so trajale pol leta. V Rimu je za drzno podjetje vladalo tako zanimanje, da so morali po polletnih pripravah trg ograditi z visoko ograjo. Na trgu sv. Petra so bile za člane kardinalskega kolegija in poslanike tujih držav in rimsko plemstvo postavljene tribune, da so mogli opazovati naporno delo.

Dne 7. maja 1586 so začeli s prestavljanjem. Ko so delavci potegnili za vrvi, so obelisk dvi-

ZA SIGURNO IN DOBRO HOJO, SAMO

PALMA
PODPETNIKI

gnili tako visoko, da so pod njega zapeljali neke vrste lesene sani. Stiri tedne pozneje so ga na zasilenem podstavku s pomočjo valjev prepeljali na njegov sedanji prostor. Postavljanje obeliska je bilo najtežje delo in je zahtevalo velikega znanja in izkušenosti. Zato so se dela zavlekla do septembra. 14. septembra je bil praznik povišanja sv. Križa. Za ta dan so vse potrebno pripravili in ob silni množici gledalcev začeli. Na znamenje stavbenika Fontana je 800 ljudi in 140 konj potegnili za vrvi, 40 škripcev je zaskripalo in obelisk se je začel dvigati. 52-krat so potegnili in proti večeru tistega dne je dragoceno delo egiptskega kiparstva stalo lepo pokonci na novih temeljih. Topovi na Angelskem gradu v Rimu so s strelji razglasili veselo vest mestu. Papež Sikst V. pa je iz Kvirinala odšel v Vatikan, kjer je stavbenika Fontana imenoval za viteza zlate ostruge in ga nagradil z bogatimi darili.

Postavitev takega kamnitega kosa je v vsem svetu veljala za višek takratnega stavbarstva. Pesniki so v pesmih poveljevali uspeh, nekatere države so dale kovati spominski denar. 26. septembra istega leta so v cerkvi sv. Petra blagoslovili veliki križ iz zlata in bronu in ga po odredbi papeža postavili na vrh obeliska, kjer je prej bila krogla. Granitni podstavek so okrasili z daleč vidnimi napismi, ki izražajo mišl o odrešenju po Kristusovi smrti na križu. Najbolj znan je napis na zahodni strani spomenika: »Kristus zmaga, Kristus kraljuje, Kristus vlada, Kristus varuje svoje ljudstvo pred vsem hudim.«

Angleška vas že 83 let v vojni z Rusijo

Strogost pismenega postopka in diplomatskih oblik večkrat privede do nesmiselnosti, ki se teoretično vzdržujejo v nedogled. Tako se kaj čudno sliši, da je neka vas v Angliji, ki je teoretično že 83 let v vojni z Rusijo — že teorija mednarodnega prava zadeve ne reši tako, da Rusije iz leta 1854 ni več. V tem primeru bi bila vas z Rusijo v vojni do leta 1917 — t. j. do njenega konca. Ta vas je Berwick-on-Tweed, ki je nekaka svobodna in neodvisna »država« v Angliji. Irska, Škotska in Anglija so se dolgo borile za njo, slednjič je pa le ostala sama za sebe in tudi danes še se v vseh uradnih listinah omenja samostojno in sicer takoj za Walesom. Ko je leta 1854 izbruhnila vojna med Anglijo in Rusijo, jo je Anglija napovedala sv. imenu Anglije, Škotske, Irske, Walesa in države Berwick. Po dveh letih pa je sklenila mir in ob sestavljanju tozadnje listine je smola hotela, da so na Berwick pozabili. V mirovni pogodbi te vasi ni. Tako vojno stanje traja še naprej. Ko so nekoč župana opozorili, naj bi to zadevo uredil s parlamentom, je dejal, da je prestar, da bi za tako malenkost hodil v London.

trakove papirja čez nje, da bodo ustavili tresenje in se šipe tako hitro ne bodo razbile. Seveda so Parižani tudi pri tem iznajdljivi in elegantni: včasih srečaš zelo posrečene vzorce teh trakov. Ponekod zadelaš okna še z deskami in železnimi mrežami, da jih menda pred ropanjem zavarujejo.

Pravijo, da že prihajajo prvi vlaki ranjenecov. Tudi pravijo, da latinska sestra Italija ne bo sovražna. Govori se celo ponovno o načrtu, kakor ga je po svetovni vojni baje zamislil Clemenceau, pa ga Angleži takrat niso hoteli sprejeti, a sedaj da so voljni.

Zanimivo je in zelo pade v oči, da francoski državniki v svojih nagovorih nikjer niso omenjali Boga; je pa kardinal Verdier s tem večjo toplino govoril o pomoči nevidnega sveta; menda tudi tu izrazita ločitev Cerkve in države, a vendar harmonično sodelovanje.

Ponovno slišim bridke tožbe naših izseljencev, ako jih mnogi gospodarji in vaščani zmerjajo z »umazanimi Nemci« in jim celo fizično grozijo, ponekod pa že dejansko napadajo. Poudariti pa moram, da je oblast odločno proti temu in povsod v polni meri brani svobodo inozemcev.

Sicer pazno čitam izredno zanimivo življenje »Madame Curie« iz tužne Poljske, a v spomin mi le premočno silijo temne prerokbe Nostradamusa o strašni razrušitvi moderne Babilona Pariza in alične slutnje iz knjige »L'heure va-t-elle sonner?«, ki sem jo štiral pred več leti, a se sedaj čudovito živo spominjam njenih mračnih napovedi... Da se le ne bi uresničile...

Pariz, 9. septembra.

Ne samo pri blagajnah podzemne železnice, ampak tudi v trgovinah navadno že vidiš precej dolge vrste čakajočih; tudi vseh proizvodov več ne dobiš v trgovini, čeprav si jih prej v izobilju (Nadaljevanje na naslednji strani.)

L I S T E K

Vital Vodušek:

Zračno pismo iz Amerike

St. Paul, 29. avgusta 1939.

Ne le, da je vse naše časopise polno poročil in ugibanj iz Evrope — tudi dnevi sami so prerensni, da bi vam poročal o kakih ameriških malenkostih. Naj odgovorim le na dvoje vprašanj:

Kako spremljamo evropske dogodke? Glavne radiopostaje oddajajo neprestano noč in dan. Ne le točno vsako uro, temveč tudi vmes poslušamo poročila o zadnjih dogodkih. Nekaj minut potem, ko se v Evropi kaj zgodi, smo že točno informirani. Vsečnom poslušamo poročila in naravnost iz vseh evropskih glavnih mest. Ob poročilih je seveda precej ameriških komentarjev — lahko si predstavljate, v kakem duhu — in mnogi že pripominjajo, da je to izredno poročanje kakor prikrita vojna propaganda.

Dogodki sami pa so dali Rooseveltu prav. Pred nekaj tedni so mu še očitali, da pretirava, ko je govoril kongresu o bližnji vojni nevarnosti. Kongres je šel domov, češ, po novem letu se itak spet vidimo, do takrat pa ne bo kaj hudega. Seveda je vsak hip možno, da predsednik skliče kongres k izrednemu zasedanju. Tem bolj pa se ponavlja očitek kongresu,

da je prav s svojim stališčem proti nevtralnemu zakonu dal nekaterim evropskim voditeljem potuho... Dobra je misel, ki sem jo pred kratkim bral v nekem mesečniku: Amerikanci se še niso znašli v velikih nalogah, ki jih velik čas nalaga velikim narodom. Na probleme 20. stoletja gledajo z vidika 19. stoletja, ko so imeli toliko manjši krog in dolžnosti. Danes se skoraj boje rodovitnosti ameriške zemlje, boje produktivnosti ameriškega kapitala in dela, boje ameriške vplivnosti v družini narodov — zakaj še vedno mislijo kot majhen narod ob mejah velikega sveta, čeprav imajo priliko, moč in odgovornost enega največjih narodov v središču velikega sveta.

Trikrat v zadnjih letih so imeli Amerikanci že velika upanja: za Wilsonom so hoteli pravičnoma umiriti svet, s Coolidgeom in Hooverom se jim je zdelo, da so dosegli stalen gospodarski procvit, z Rooseveltom so pričakovali boljše notranje ureditve. Ko se ni vse kar na prvi mah posrečilo, se čutiljo Amerikanci kakor od vseh izigrane... In zdaj ne verujejo in ne zaupajo nikomur in bi se najrajši skrili v najmanjše naloge in pod najmanjšo streho.

To bo pač vzrok, da se ob preplodni zemlji in ob neplodnem kapitalu in ob neurejenem gospodarstvu z milijoni brezposelnimi Amerikanci tako nezaupno odvrčajo od Evrope, boje se novih razočaranj.

Ponavljam pa, kot sem že nekoč napisal, da bi ob spremenjenih razmerah Amerikanci kaj hitro izglasovali zakon v prid narodom, s katerimi v Evropi simpatizirajo — in kmalu bi nedvomno tudi vojna propaganda našla pripravljenega ušesa. Pred časom sem gledal neki ameriški film — morda je bil že tudi v Evropi — kako je neka družba poiskala povprečnega Amerikanca in je potem iz opazovanja tega

povprečnega ob najrazličnejših dogodkih za drag denar dajala podatke najrazličnejšim interesentom, od trgovcev do poslanikov, kako bi ameriška javnost na to ali ono stvar reagirala. Mnogo dogodkov je družba temu povprečnemu seveda umetno uprizorila, ne da bi ta za to vedel. In ko so mu tako nekoč — ležal je v mali bolniški sobi — uprizorili vojne napovedi, vojni vrišč in celo bližnjo nevarnost, je iz bolnega pacifista zbežal iz bolniške sobe navdušen vojak, ki je tudi hotel odločiti ob svetovni vojni...

V teh resnih dneh — Bog ve, kako se bodo razmere še spremenile, ko boste brali to pismo — pa je kakor tolažba, ko beremo v časopisju z velikimi naslovi in črkami, kako je snoci predsednik Roosevelt udeležencem kongresa Pax Romana iskreno sporočil svojo željo, naj molijo za mir... »Moliti moramo za mir, delati moramo za mir in mir mora prejšnjati vse naše misli, in kljub vsem razočaranjem moramo zaupati, da bo zmaga modrost med narodi in bomo reševali nasprotja z modrim preudarkom in ne z orožjem.«

Pariz v vojnem stanju

Pariz, 8. septembra.

Hvala Bogu, spet smo prespali noč v božjem miru. Ali avelle zvezde nas le niso napolnile z mirom. Podoba je namreč, da je zdaj zati mir, ker izvidniška letala, ki so nas nekaj dni strasila, zdaj res več ne pridejo, ampak kaj hujšega: močan napad, ko napravijo načrt na podlagi poročil, ki so jih prinesla izvidniška letala. — Pa vendar: zdaj smo si za silo odpodili in nam dan le mirno poteka po Marijinim varstvom.

Ko se človek epehaja po ulicah, mu pade v oči, kako varujejo okna pred napadi: prilepja o

Droline novice

Koledar

Sreda, 13. septembra: Frančišek Kald., spoznavalec; Nožburga, devica. — Mlaj ob 12.22. — Herschel napoveduje veliko dežja.

Cetrtak, 14. septembra: Povišanje sv. Križa.

Ciprijan, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je po dolgi in hudi bolezni umrl gospod Viljem Lorber, carinski uslužbenec. Pokopali ga bodo danes ob pol 5 pop. Pogrebni sprevid pojde izpred mrtvašnice spl. bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. — Naj v miru počiva! Zaljubljen naš iskreno sožalje!

† V Dolu pri Borovnici je mirno v Gospodu zaspała gđ. Mili Suhodolnik, stara že 18 let. Pokopali so jo včeraj ob 4 popoldne. Blag ji spomin! Svojem naše iskreno sožalje!

— Na visoko šolo državne glasbene akademije v Ljubljani bo vpisovanje za šolsko leto 1939-40 v naslednjem redu: Novovstopni slušatelji se morajo prijaviti zaradi sprejemnega izpita najkasneje do vključno 25. septembra. Sprejemni izpiti bodo v času od 26. do 30. septembra, dan in ura bo objavljena na službeni deski. Služatelji, ki so obiskovali v šolskem letu 1938-39 visoko šolo ali pedagoški oddelek, se morajo vpisati od 1. do 15. oktobra t. l.

— Kongresni odbor Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani prosi vse dobavitelje za II. jugoslovanski gasilski kongres, da nemudoma predložijo svoje račune, najkasneje pa do 20. septembra, ker jih po tem roku ne bo več priznal.

— Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Redno vpisovanje se vrši 9., 11., 12., 13. in 14. septembra od 9. do 12. in od 3. do 7. popoldne. (Na praznik in v nedeljo ni vpisovanja.) Pričetek pouka je dne 15. septembra ob 8. uri. Tečaj je organiziran kot redna Enoletna trgovska šola in nudi svojim učencem vse ugodnosti, ki jih imajo učenci državnih trgovskih šol. — Šolnina je zmerna, ki jo zavod pridnim ali potrebnim učencem tudi primerno zniža. — Zavod uživa zavoljo svoje vestnosti, discipline in svojih učnih uspehov izvrstne sloves in je po svojih pedagoških metodah ter prvovrstnih strokovnih profesorjih najmodernejši in najuglednejši zavod te vrste. — Zavod kot odlično zaključno šolo najpogosteje priporočamo.

— Katoliški verouk za obrtne in strokovne nadaljevalne šole, ki je lansko leto izšel v treh delih in zbudil med gg. katoliški veliko zanimanje, je še v zalogi. Naroča se v upravi »Knjižice, Rakovnik, Ljubljana 8. Cena vsakemu izvodu 2 din, pri večjem naročilu znaten popust.

Ne kupujte mačka v vreči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate

Radensko
tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrecno v originalnih steklenicah!

— Letošnji tobak bo dober. V Hercegovini so že pospravili letošnji pridelek tobacne rastline. Pridelek bo letos manjši kakor lani, bo pa mnogo boljši. Vsakih 1000 strokov rastline bo, kakor računajo, dalo 22–25 kg suhega tobaka, medtem ko je prejšnja leta prišlo na 1000 strokov rastline 30–60 kg suhega tobaka. Vzrok manjšega pridelka je dolgotrajna suša. Cenijo, da bo letošnji pridelek znašal v Hercegovini okrog 4000 vagonov najboljšega tobaka, za katerega bodo prejeli okrog 80.000.000 dinarjev, če bodo dobili za kilogram po 20 din.

dobil: nenadno je trgovec mobiliziran, ženka se pa še ni znašla in si še ni znala vraga urediti, da bi pravočasno dobila potrebne stvari. Sploh so sedaj ženske začele igrati zelo veliko vlogo v zaladu, ker opravljajo večino služb. Ponekod vidiš kar častitljive starice, ki pa vendar vzorno opravljajo dano nalogo.

Nekateri naši državljani so se prijavili za vojsko, precej se jih je pa odločilo za pasivno obrambo.

V kratkem bomo menda že lahko znova kupovali maske in ne bodo niti predrage, a zaradi varnosti sem si kupil navodilo, kako se tudi brez maske lahko zavarujem pred strupenimi plini. Zdi se, da bom kar ostal v svojem stanovanju, ki je v četrtem nadstropju, le okna bom vsa zaprl. Zraka bom imel dovolj za precej časa, saj sem sam ostal v šestobnem stanovanju. Pred rušilnimi bombami me bo pa varovalo dvojje gornjih nadstropij. Tako bom lahko mirno ostal na svojem mestu in se mi ne bo treba bati panike, ki lahko izbruhne v zavetšču, kjer se na stotine ljudi nabira.

Morda pa ni tako nevarno, saj je radio povedal, da se bo 2. oktobra vendar le začel šolski pouk, da v tistih krajih, kamor so se zatekli solariji. Gledamo se dosti težje: če hoče človek iti iz določenega okrožja, mora že imeti posebno dovoljenje »sauf-conduite«, ki ga ne dobiš tako enostavno.

Gotovo vam je že znano, da se iz slavnega zoološkega vrta Vincennes že davno preselili redke živali na varna mesta. In da se vedno selijo redke umetnine iz muzejev, barvana okna iz slavni katedral in eploh velike umetniške vrednosti.

Za prijeten zaključek: Ze več dni nismo imeli napadov, tako da bi človek skoraj več ne mislil na vojno nevarnost, če ne bi arežaval toliko vojaštva in toliko mask, a ne pustnih.

— Hud karambol motocikla s avtomobilom. V ponedeljek na večer se je peljala 51 letna posestnica Ivana Ušeničnik s motociklom iz Gorican v Medvode. Vozil jo je 33 letni laborant iz papirnice v Goricanah Filip Razinger. Na ovinku je motocikel zadel ob avtomobil, ki je peljal nasproti. Motocikel je odletel na stran, prav tako pa sta v velikem loku odletela s ceste Ivana Ušeničnik in Filip Razinger. Posestnica je dobila pri padcu hude poškodbe. Filip Razinger pa je odnesel po srečnem naključju le manjše praske. Posestnica je bila takoj prepeljana v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da je njeno stanje precej resno.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in elično. Radenska vam hrani zdravje in mladostno svežost.

— Opozorjamo vas na priložnostni nakup pisalnih strojev Continental. Glej »Male oglase«.

— Usnje, pitlinge, krom, boks, krupone: Erjavce, trgovina usnja, Stari trg 18, Ljubljana.

— Pri zaprtju, motnjah, v prebavi vzemite jutraj, še na prazen želodec en kozarec naravno »Franz-Josef« grebenice.

— Vi menda ne boste med tistimi, ki bodo obžalevali zamujeno priliko? Mislimo namreč na prelep romarski avtoizlet k čudodelni Gospji Sinjski, združen z obiskom vseh pomembnejših krajev v sončni Dalmaciji in ogledom vseh znamenitosti v dneh 25. do 30. septembra. — Prijeten izlet z ladjo na prekrasni otok Hvar: vesela trgatev grozdja. Smer avtovožnje: iz Ljubljane preko Nova mesta in Gorjancev v Metliko, Karlovec, na Plitvička jezera, v Bihać, Knin, Sinj, Split, Trogir, Šibenik; k čudovitim slapom Krke pri Skradinu; preko ponosnega Velebita, odkoder bo mogoče opazovati veličastni sončni vzhod na morju, v Senj, Crikvenico, na Sušak-Trsat in preko Delnice, Kočevja v Ljubljano. Najuglednejši čas, ko je Dalmacija najlepša v pojavačih vročini ob zorečem grozdju, smokvah in oljkah. Cena 500 din. Ne zamudite ugodne prilike! Zadnji, najlepši letošnji jesenski izlet! Naročite brezplačno pojasnila, ki vam jih pošlje uprava »Po božjem svetcu, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17. Prijave do 30. septembra. (Tehnična izvedba Tujskoprometne zveze.)

— Vpisovanje v enoletno drž. priznato trgovsko učilišče »Christofor učni zavod« — s pravico javnosti — Ljubljana, Domobranska cesta 15, se vrši redno do konca tega tedna, ker je odprtjen še en oddelek. Prijave se sprejemajo vsak dan dopoldne in popoldne. — Solnina je zmerna! Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago! Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi, znan po svoji solidnosti in odličnih uspehih.

— Tatvine v vlaku. V vlaku, ki vozi proti Zidanemu mostu, je neki žepar izmaknil Josipu Cepaku iz Zagreba iz žepa suknjiča rjavo listnico, v kateri je bilo 5100 din in nekaj dokumentov. Listnico so pozneje našli ob progi pri Sevnici, seveda je bila prazna. — Bogomir Hartlieb se je peljal z Jesenic do Kranja. Med vožnjo pa mu je v vlaku izginil fotografski aparat, vreden 600 din. Aparat je bil znanke Prontor. — Ob zlato uro in zlato verižico je prišel Maks Čahun, ko se je peljal z vlakom iz Trbovelj proti Ljubljani. Neznani žepar ga je s tem oškodoval za okroglo 4000 din.

— Prijetna družba čez vse! Neprijeten duh po potu je kvaril. Odpravi ga SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Drzen vlom na Vrhpolju pri Kamniku. V pretekli noči so neznan zlikovci obiskali gostilno in trgovino pri »Zlati kapljici«. Kar z vozom so se ustavili pred hišo, in ko so se prepirali, da gostilničar g. Miha Lah trdno spi, so mu pretaknili trgovino in gostilno ter pobrali vse, kar so našli. Odselili so radioaparat znanke »Schaub«, moko, sladkor, tobak in cigarete. Nakradeno blago so naložili na voz in se odpeljali v gluho noč. Gostilničar je opazil obisk lele jutraj in je ugotovil, da ima 9000 din škode. Orožniki iz Kamnika so na delu, da izsledijo vlomilce, ki bodo gotovo skušali nekatere ukradene predmete spraviti v denar.

— Zborovanje občinskih uslužbencev. Občinski uslužbenci škofjeloškega okraja so si ustanovili na svojem zborovanju dne 2. septembra t. l. okrajno sekcijo občinskih uslužbencev.

V odboru so: Jeroc Ludvik, tajnik občine Zmice, predsednik, Lavrič Franc, tajnik občine Trata, tajnik; Plantarič Stojan, blagajnik in vojni referent občine Škofja Loka, blagajnik; in člani: Smid Alojzij, tajnik občine Selca, Guzelj Viktor, tajnik občine Škofja Loka, Grohar Frančiška, uradnica občine Škofja Loka, Bevk Anton, obč. tajnik občine Oselica, Peternej Janez, obč. tajnik.

Dekliški tabor na Ptujski gori

V nedeljo, 10. septembra se je na Ptujski gori zbral svet slovenskih deklet, da manifestira za svoja sveta načela. Na predvečer je bila veličastna razsvetljava znamenite zgodovinske božjepotne cerkve Matere božje na Ptujski gori. Že zvečer se je zbralo veliko število deklet, ki so navdušeno prepevale nabožne in narodne pesmi. Drugi dan je bil v jutranjih urah napolnila ogromna množica do zadnjega kotička prostrano romarsko cerkev. Pa vedno so še prihajale nove množice. Vreme je bilo prekrasno. Ob pol 8 je bil pri kapeli pod cerkvijo slovesen sprejem prevzvišenega mariborskega vladice g. dr. I. Tomažiča. V imenu faranov ga je najprej pozdravil domači župnik g. p. Ocepek, nato pa v imenu deklet akademičarka gđ. Anica Traun. Po slovesnem vzhodu v cerkev je imel g. knezoškof govor, v katerem je slovenskim dekletom razložil, kako naj ohranijo v sebi milost božjo. Besede g. škofa so segle vsem navzočim v srce. Nato je bila slovesna škofova sv. maša, med katero je vsa cerkev prepevala evharistične in Marijine cerkvene pesmi.

Ob 11 je bilo dopoldansko zborovanje za cerkvijo. Zborovanje je začela gđ. Traun. Po deklaraciji »Molitve«, ki jo je dovršeno podala gđ. Kompare iz Maribora, so vse udeleženke zapele »Pojte hribi in doline«. Nato je globoko zasnovano predaval o katoliški organizaciji A. Traun. O poslanstvu katoliške akcije je govorila gđ. O. Sadravec iz Maribora. Na izredno lep način je predavala o našem narodnem čustvovanju gđ. Dobovčnik iz Maribora, ki je za svoje predavanje žela veliko odobravanje. Potem ko so vsa dekleta zapela navdušeno »Slovenka sem«, je imel prekrasni in vzpodbuden govor g. Oberžan iz

občine Javorje, Dobraje Anton, obč. tajnik občine Poljane, Frelj Ignacij, obč. tajnik občine Sorice, Hvastnik Anton, obč. tajnik občine Stara Loka, in Dolene Marica, obč. tajnica občine Zeleniki. Brez dvoma je, da je reorganizacija celokupne naše organizacije možna samo z ustanovitvijo vseh okrajnih organizacij. Položaj občinskih uslužbencev zlasti na deželi je obupen. V gmočnem oziru smo najslabši stan — plača din 450 za uslužbenca na glavnih službenih mestih, din 200 za obč. sluga ter zahteva po kavciji din 5000 in še celo din 10.000. Naša pot je trnjeva in polna zaprek, katere pa je možno odstraniti samo z

G. Janku Cegnarju v spomin!

Štiri leta ste bili moj dobri katehet na uršulinski notranji šoli v Ljubljani. Z nepopisno ljubeznijo ste vzgajali svoje učence, polno lepih in dobrih naukov jim dajali za pot v življenje. V vseh areh svojih učenc, ki so vam bile z ljubeznijo vdane, ste zapustili najsvetejši spomin. Kako je odjeknilo v areh vseh, ki so zvedele, da jih boste, dobri in od vseh ljubljani in spoštovani katehet zapustili. Napočil je dan odhoda. Avto, ki naj bi vas v spremstvu blagopokojnega dr. Opeke odpeljal proti Moravčam, je pripeljal pred uršulinski samostan. Košare cvetja smo vam pripravile v slovo, z njim zasule avto, v katerem ste sedeli. Živo se še spominjam besedi blagopokojnega dr. Opeke: »Dekleta, nehajte, saj nam boste s cvetjem zajezile pot in gospod spiritual bo moral ostati tu« — O, da bi se bilo to zgodilo, prihranjena bi mi bila grenka solza, ki je zdrknila po mojem licu, ko ste nam poslednjikrat zamahnil v slovo. Po dolgi vrsti let ste prišli zopet v Ljubljano. Ob prvem zopetnem srečanju ste se mi zdeli še milejši, še mehkejši in zopet sem prejela od vas nekaj dobrih nauk, in želeli ste mi erede. Hvala vam, moj dobri katehet, vaša duša je bila zlate, vaše srce nadvse plemenito! Nič na svetu me ni tako preloreslo, nobena novica se ni zdela tako nemogoča kakor to, da ste vi, najboljši med najboljšimi, odšli v večnost. Z boleznimi arem in težkih korakov sem stopala po stopnicah, ki so vodile do mrtvega odra, kjer ste ležali s smehljajočim obrazom. Drugič sem vas videla zasulega s cvetjem in pri tem pogledu je druga solza zdrknila po mojem licu. Počivajte v miru, moj dobri katehet! Hvala vam, za vse lepe nauke iz za vse tople besede!

Randi Leeb.

Po državi

• Kako pride človek ob dva milijona. Iz Sarajeva poročajo: Pri zadnjem žrebanju državne razredne loterije je premijo v znesku 2 milijonov dinarjev zadela srečka št. 91.760, ki jo je sarajevska kolektura srečk Maksimović prodala zasebno uradniku Božidarju Deretiću iz Nikšića. Deretić pa je bil pred kratkim v denarni zadregi in je srečko prodal nekemu svojemu znanu. Ako bi počakal samo še nekaj dni do žrebanja, bi bil danes v posesti dveh milijonov, ki bi ga za dolgo rešila denarnih zadreg.

• Dva smrtni obsodbi v Kragujevcu. Po 20 dneh trajajoči razpravi proti članom tolpe proslulega roparskega poglavarja Miloja Ignjatovič-Koreje, je sodišče v Kragujevcu izreкло svojo sodbo. Korejo je pred nekaj meseci ubil neki kmak, ki je s tem zaslužil nagrado 50.000 dinarjev, katero so oblasti razpisale na Korejino glavo, poleg tega pa še 10.000 dinarjev, ki mu jih je dal za nagrado bivši narodni poslanec Ilija Mihajlovič, kateremu je Koreja grozil s smrtjo. Po smrti Koreje se je orožnikom posrečilo, da so polovili vse člane njegove tolpe. Razpravo pred sodiščem v Kragujevcu je vsa Mačva spremljala z veliko pozornostjo, saj je Korejina topla leto dni strahovala odnotno prebivalstvo. Dva člana tolpe, Dragišo Nedeljkovića in Velimirja Radojevića, je sodišče obsodilo na smrt na vesalji, tretjega, glavnega obtoženca pa je sodišče obsodilo na do smrtne ječe. Ostali obtoženci so prejeli kazni do 20 let robj. Vsega skupaj je bilo obtoženih 33 ljudi, od katerih jih je bilo oproščenih samo nekaj, ki jim niso mogli dokazati nobene krivde.

• Ze 21 let je zaposlena kot strežnica v zavodu za gobavce v Sarajevu madžarska grofica. V sarajevski bolnišnici je v oddelku za gobavce že 21 let zaposlena kot strežnica neka madžarska grofica, ki je po smrti svojega moža sklenila posvetiti svoje življenje tem umisljenim vrednim trpinom. Grofica, katere mož je bil višji madžarski častnik, je prišla med svetovno vojno v Sarajevo. Mož, za čigar življenje se je neprestano bala, je ostal vse do konca vojske živ in zdrav, čeprav se je udeležil hudih bojev in bitk. Ko je nastopil konec vojske, je grofica trdno upala, da se bo mož vrnil. Toda med prevratnimi dnevi je grof, ki je bil nazadnje na solunski fronti, izginil brez sledu. Kljub vsem poizvedovanjem ni mogla ničesar zvedeti o njem. Slednjič ji ni preostalo drugega kakor bolj in bolj potrjuječa se domneva, da je mož izgubil življenje na povratku s fronte. V svoji bolečini je sklenila, da posveti ostanek svojega življenja najbednejšim med bednimi, gobavcem. Dosegla je, da so jo sprejeli za strež-

Ljubljana, 13. septembra

Gledališče

Razpisan je abonma za gledališko sezono 1939-40. Za kulturno občinstvo je najlepša zabava obisk gledališča, ki nudi abonentom različne ugodnosti ter jim omogoča obisk izbranih del iz svetovne literature. Operni, dramski in operetni spored vsebuje tehta klasična in moderna dela ter zabaven lažji repertoar. Coleetni abonma je izredno prikladno darilo za različne prilike ter priča o kulturi darovalca in obdarjenega. Vse, ki se zanimajo za razpis abonmana, opozarjamo, naj se čim prej prijavijo, ker je v začetku možnost izbire najuglednejših sedežev največja. Letošnji abonmani so: Premierski, Sreda, Cetrtak ter A in B. Abonma se plačuje v 10 mesečnih obrokih. Prijave sprejemajo do 16. t. m. vsak dan od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča.

Radio Ljubljana

Sreda, 13. sept.: 12 Poskočni napevi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Orglice in harmonika (gg. Petan in Stanko) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: Camera obscura (izdelava in uporaba g. M. Zor) — 18.20 Plošče — 18.40 Stari slov. ljudski plesi (g. Boris Orel) — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Srbska vojska za časa Karadjordja (dr. Drag. Stranjančević) — 20 Koncert Ljubljanskega Zvona — 20.45 Za razvedrilo (plošče) — 21.10 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Na ples! (plošče).

Drugi programi

Sreda, 13. septembra: Zagreb: 20 Plošče po željah — 20.30 Ork. konc. — 21 Turin — Solija: 19.15 Masseneta opera »Werther« — Budimpešta: 19.50 Cig. ork. — 20.40 Ork. konc. — 22 Vojaška godba — 23.35 Cig. ork. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21 Opera — Rim-Bari: 21.30 Instrumentalni konc. — Florenca: 21.45 Simf. konc. — Beromünster: 20.15 Prenost iz Basla — Sottens: 20.05 Operetni večer — 21.50 Jazz — Monte Ceneri: 20 Ork. konc. — 20.20 Igra — 22 Plesna gl. — Bukarešta: 20.25 Ork. konc. — 21.15 Plesna gl. — 21.30 Valčki — Luksemburg: 20.30 Lahka gl. — 21 Piano — 22.05 Simf. konc. — Hürby: 19.30 Kabaret — 20 Orgle — 22.15 Plesna glasba.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Reslijeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Deklica, ki je konec avgusta izgubila pred trafikou Soukal (Pred škofijo) nekaj denarja, potem, ko je kupila kolke, naj se zglaš v trafiki, kjer bo dobila najdeni denar.

Kanarček (harcer) se je izgubil in prosimo najditelja, naj ga vrne proti nagradi pri Marušič, Cigaletova 3, II. nadstropja.

nico za gobavce v Sarajevu. Tu zdaj že 21 let z veliko ljubeznijo deluje, odrezana povsem od zunanjega sveta. Čeprav pride vsak dan v dotiko z govornimi bolniki, se je še ni lotila strašna bolezen. To je zbudilo veliko pozornost v zdravniškem svetu. Žena, ki jo je ležala let že precej upognila, je odolela vsem vabljivostim sveta in je trdno odločena, da ostane med svojimi gobavimi bolniki do smrti.

• Znamenit hotel v Bitolju zgorel. V Bitolju je te dni pogorel hotel »Bosnac«, od katerega se je vžgala še poleg ležeča dekliška nižja gimnazija, ki je tudi pogorela do tal. Škodo cenijo na milijon dinarjev. Hotel »Bosnac« je bil znamenit zaradi tega, ker so se v prvem desetletju tega stoletja v njem tajno ehalji pristaši mladoturškega gibanja, po večini častniki macedonskih garnizij. Tu so tudi izdelali zaroto in načrte za upor, ki je vrgel s prestola sultana Abdul Hamida.

• Za 100 odstotkov so povišali plače mornarjem, ki bodo pluli po vodah vojskujočih se držav. Paritetni odbor Zveze lastnikov ladij in strokovne zveze pomorcev v Splitu je imel te dni sejo, na kateri je med drugim sklenil, da se povišajo za 100 odstotkov plače posadk na onih ladjah, ki bodo plule po Baltičkem morju, Atlantskem oceanu, v Gibraltarju itd.

• Požiralec ognja bi skoraj zgorel. V Osijeku je zadnje dni kar na prostem nastopal 30 letni artist Sajdajlija Čengić iz Bosne. Postavil je mizo sredi ulice in kazal svojo umetnost. Požiral je ogenj, meče, nože itd. Predsnočnim pa se je podletnemu artistu pripetila huda nezgoda. Prav v trenutku, ko je hotel pokazati požiranje ognja, je radovedna mladina tako pritnila na njegovo mizo, da se je občutno zamajala in se je Čengić zil bencin iz steklenice po obrazu in rokav. V nekaj hipih se je artist spremenil v gorečo plamenico in padel z mize na tla. Ljudje so mu takoj priskočili na pomoč in pričeli nanj vrčati suknjice in druge kose obleke, da so zadušili ogenj. Nesrečnega artista so prepeljali v bolnišnico, kjer se zdravniški trudijo, da bi mu rešili življenje, kajti dobil je zelo nevarne opekline.

Anekdota

V neki družbi v Varšavi je bil Čajkovsky prisiljen, da je poslušal pripovedovanje nekega moža, ki je bil znan kot dolgočasen klepetec. Naenkrat je skladatelj vstal in zapustil sobo. Ko se je klepetec zaradi tega svojemu tovarišu pritožil, so mu drugi dejali, da mojstru sploh ni pustil do besede.

»Ampak, prosim vas, naj bi vendar vsaj usta odprle.«

»Oprostite,« je odgovoril gostitelj, »to je gospod Čajkovsky pač storil. Ko ste vi govorili, je najmanj desetkrat zazdehal...«

»No, torej na »evidenju« v osmih dneh bo popravljen in ga prinesem nazaj.«

LJUBLJANA

Oživljeno stanovanjsko vprašanje

Kdo zida in kdo bi moral zidati — Jamstvo za rentabilnost hiš proti periferiji

Družine z otroci se še vedno pritožujejo, da jim hišni gospodarji ne marajo dati stanovanj. Čeprav se leto za leto na tem mnogo piše in še več govori, pritožuje, zabavlja in tudi posreduje, vendar še vedno ne moremo govoriti o zboljšanju razmer. Morda se je stvar celo poslabšala, ker že celo družine s samo po dvema otrokoma morajo iskati gospodarja, ki je prijatelj otrok. Tako to vprašanje postaja vedno bolj pereče, ker so se vsi vplivi na hišne poselnike pokazali za neuspešne. Ker v Ljubljani še vedno primanjkuje stanovanj, tudi gospodarji še vedno lahko izbirajo stranke, zato se bodo pa tudi razmere družin z mnogo otrok zboljšale šele tedaj, ko bo Ljubljana imela dosti ali celo preveč stanovanj. V tem pogledu je gotovo mestna občina ljubljanska storila svojo dolžnost prav do vrha in še čez, saj so z zidanjem stanovanjskih hiš prejšnje mestne uprave občino tako zadolžile, da dandanes mestna občina ljubljanska prav za prav nikamor ne more. Navzlic vsemu temu je pa mestna občina pravkar dozdela prepotrebno veliko stanovanjsko kolonijo za Bežigradom z 48 stanovanj in z zavetiliščem za 64 otrok v posebnem poslopju. Tudi Pokojniški zavod je gotovo storil svojo dolžnost zlasti z blokom nebotičnika in s svojim zadnjim sklepom, da seveda več stanovanjskih hiš na nunskem vrtu med Nunko in Šubičovo ulico. Železničarji so si postavili veliko kolonijo in tudi Vzajemna zavarovalnica je zgradila svojo kolonijo, prav tako so pa tudi vsaj nekateri denarni zavodi ezidali vsaj nekaj poslopj. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo in razni zavodi so precej zidali, vendar pa niti od daleč niso storili svoje dolžnosti n. pr. oblasti in denarni zavodi ter podjetja, ki imajo svoje centrale drugje, pri nas pa delajo kupčije in spravijo prav mnogo denarja iz Ljubljane in Slovenije v druge banovine in tudi v inozemstvo. Vsi torej, ki mesece in mesece morajo tekati po mestu in prosjati za stanovanja, naj zainteresirajo vso javnost, da bo pritisnili predvsem na tiste, ki imajo od Ljubljane in naše banovine velike dobičke, investirati pa v Ljubljani z večine nočejo niti pare. In tedaj, ko bodo naši javni kreditorji in naši gospodarski krogi z vso javnostjo vred dosegli investicijo pri nas zasluženega denarja v naših krajih, tedaj tudi materam mnogih otrok ne bo treba več moleduvati okrog zakrknjenih gospodarjev, ker jim bodo gospodarji sami po znosnih cenah stanovanja ponujali. Predvsem

naj pa zidajo stanovanjske hiše za svoje uslužbenke tudi razni uradi, saj ni mogoče, da bi uslužbenec v težkih skrbih za svojo družino mogel vse svoje moči posvečati svoji službi. Zgoraj smo omenili tudi impozantno železničarsko kolonijo, vendar je pa iz krogov nižjih uslužbencev državne železnice največ pritožb, da ne morejo dobiti stanovanj. Nekdaj so si tudi nižji železniški uslužbenici postavili lastne skromne domove in so tako predvsem železničarji sami s svojimi prihranki ustvarili cele dele mesta, na primer Rožno dolino. Dandanes nižji železniški uslužbenici ne morejo več zidati lastnih hiš in odločilni faktorji se morajo nazadnje spomniti tudi na nižje uslužbenke, ko so že poskrbeli za uradništvo. S tem pa še nikakor ni rečeno, da bi bili drugi uradi storili svojo dolžnost, saj marsikateri še niso storili prav ničesar za svoje nižje uslužbenstvo in je med prosilci za mala in poceni mesta stanovanja vedno tako mnogo nižjih uslužbencev raznih ljubljanskih uradov, da mestna občina ljubljanska ne more niti svojih uslužbencev spraviti pod streho. Menda mestni občini ljubljanski nikdo ne sme zameriti in bi ji delal največjo krivico z zabavljanjem, če bi morda v njenih hišah imeli prednost njeni uslužbenici in bi to popolnoma upravičeno načelo izvajala dosledno.

Med tistimi, ki se kaj radi ponašajo s svojo srčno kulturo, so seveda tudi hišni poselniki. Če si pa dobri hišni poselniki hočejo obvarovati tak sloves, naj vplivajo na svoje prijatelje in tovariše, da ne bodo več zavračali družin z otroci. Časi se naglo spreminjajo in kmalu se lahko zgodi, da bodo taki gospodarji varovali prazne hiše in da bodo za njimi kazali s prsti tisti, ki jim niso hoteli dati strehe. Nekaj velikih projektov za stanovanjske hiše smo sicer že omenili, vendar pa opozarjamo samo še na Južni trg, ki nam bo prav sredi mesta dal ogromno število stanovanj. Stvar je že tako dozorela, da uresničenje Južnega trga ni več vprašanje bodočnosti, temveč stvarnost prihodnjega leta, ki z njo že dandanes morajo računati predvsem hišni poselniki proti periferiji. Sedaj je še pravi čas, da si za več let zagolove stanovanje prav na ta način, če v svoje hiše z vrtni sprejemo družine z mnogo otrok. Edino zračna stanovanja in vrtni, polni zdravih in veselih otrok, so jamstvo za rentabilnost hiše izven osrčja mesta!

1 Bivši minister Magarašević v Ljubljani. V ponedeljek ob 20.30 je prišel z belgrijskim brzdavilom v Ljubljano bivši minister g. Magarašević Dimitrije. Z železniške postaje se je odpeljal g. minister v hotel Union, kjer je prenočil. Včeraj ob 9.45 je g. Magarašević odpotoval z brzdavilom proti Bledu.

1 Zaloga sladkorja, riža in kave so se v Ljubljani zadnje dni tako pomnožile, da nikomur ne bo treba več tožiti o pomanjkanju teh živil. Samo v ponedeljek je prišlo v Ljubljano 8 vagonov sladkorja, ki so ga izdelale že domače tovarne. Zadnje dni minulega tedna smo pa dobili tudi 5 in pol vagona sladkorja. Samo tri ljubljanske veletrgovine imajo v zalogi pihih 7 vagonov riža in 14 vagonov kave, da je Ljubljana preskrbljena z rižem in kavo zares prav bogato. Kar se tiče domnevnega prikrižanja in kopičenja sladkorja, moramo pojasniti, da so taki očitki na račun ljubljanskih trgovcev popolnoma neutemeljeni. Kakor bi morale tudi ljubljanske gospodinjice iz dnevnega tiaska vedeti, je meseca avgusta primanjkovalo sladkorja po vsej državi in smo ga uvažali iz inozemstva. Od 1. avgusta namreč pa do zadnjih dni so ljubljanski trgovci navzlic največjim svojim naporom mogli za Ljubljano in Slovenijo dobiti samo 25 vagonov sladkorja. A Ljubljana je od tega sladkorja dobila 5 vagonov, da veletrgovci nikakor niso mogli ustreči željam prodajalcev sladkorja na drobno, ti pa spet niso mogli postreči gospodinjic s takimi količinami sladkorja, kakršne potrebujejo sedaj ob času vkuhanja sadija. Sedaj so s sladkorjem založeni vsi ljubljanski trgovci v taki meri, da bodo brez skrbi zmagali največje zahteve čespljevega tedna.

Zobozdravnik
Dr. Pavločič Franc
ne ordinira
od 15. septembra do 8. oktobra 1939

1 Razpis abonmana. Letošnja gledališka sezona se bo pričela v Drami 23. t. m., v Operi pa 30. t. m. Vse ljubitelje naše gledališke umetnosti opozarjamo na razpis abonmana, ki omogoča vsakemu abonentu pri izredno nizkih cenah obisk 38 dramskih in opernih ter operetnih predstav. Vsak abonent dobi tedensko po eno dramsko ali operno predstavo. Spored vsebuje zanimiva dela iz klasične in moderne operne, dramske in operetne književnosti. Letošnja sezona se je vrnil v Dramo igralce Modest Sancin. Obeta se nekaj gostovanj Zvonimira Rogoza. Nova je članica gđ. Vladoša Simčičeva. V Operi sta na novo angažirana baritonist Anžlovar in basist Orel. Vse, ki se zanimajo za gledališki abonma, opozarjamo, da dobe lahko vse podrobne informacije v veži dramskega poslopja, kjer sprejemajo abonente vsak dan od 10—12 in 15—17. Abonma se plačuje v desetih zaporednih mesečnih obrokih.

1 Darujte za protituberkulozno borbo! Na drugem mestu objavljamo seznam darovalcev, ki so v času od 1. januarja do danes prispevali za protituberkulozni pokret. Na žalost pogrešamo v tem seznamu imena imovitih osebnosti, katerih socialni položaj je takšen, da bi se prošnj Proti-tuberkulozne zveze brez posebnih pomislekov in ne da bi s tem doprinesli preobčutno žrtve, lahko odzvali. Naša skrb v teh resnih časih bodi predvsem, da ohranimo zdrav narod. Četudi so nameni drugih humanitarnih ustanov prav tako hvalevredni, vendar ne pozabimo predvsem na log Protituberkulozne zveze, ki skuša potom svojih edinic na najuspešnejši način manjšati gorje, ki ga prizadeva našemu ljudstvu najopasnjejša so-vražnica — jetika. Zato apeliramo na vso javnost brez izjeme, da posveča ciljem protituberkulozne-ga gibanja vso svojo pozornost ter se z gmotnimi prispevki ob vsaki priliki spominja njenih nalog. Čekovni račun Poštne hranilnice je št. 15-531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

1 Na srednjo glasbeno šolo je vpisovanje mogoče do včerajš 15. t. m. Redni pouk se bo začel 18. t. m. — Razdelitev in določitev urnika bo 18. t. m. pop. ob pol 17. v Hubadovi pevski dvorani poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici.

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Mal požar sredi Ljubljane. Okrog četrta na 4. so bili klicani ljubljanski gasilci na Marijin trg št. 1 v hišo trgovke gđ. Ivanke Šmalc. Iz kleti pod vhodom, ki gleda na Prešernovo ulico, se je začel valiti gost siv dim, ki je čez stopnišče zajel hišo v vseh nadstropjih. Ko so se prihiteli gasilci z orodnim avtomobilom in se ustavili ob vrtljaku na Marijinem trgu, je bila senzacija za Ljubljano zadostna. Kdorkoli je prišel mimo, se je ustavil in čakal, če bo morda res začelo goriti. Med gostim špalirjem gledalcev in radovednežev so gasilci napeljali cevi s hidranta in začeli zalivati klet, iz katere se je dvigal dim. Spočetka je krolil radovednež samo en stražnik, ki pa proti velikanski premoči ni mnogo opravil. Ko je na enem koncu odrinil steno radovednežev, so mu »firbici« na drugi strani zopet pritisnili skupaj v želji, da bi videli vse čim bolj od blizu. Na pomoč mu je prišlo več stražnikov, ki so potem izpraznili trikotniški trg ob hiši in Prešernovi ulici. Kdor je šel, je lahko ugotovil, da je bilo za ukrotitev ognja potrebnih manj gasilcev kakor pa stražnikov za brzdanje radovednežev. V kleti pod trgovino so se vneli zaboji, razne kartonske škatle za klobuke in slama, pripravljena za pakiranje. Ker je bila klet nabito polna, se je ogenj hitro razširil, tako da se je v kleti pošteno razgorjel. Dim pa je seveda udarjal skozi kletno okno v veži, tako da je bila vsa hiša zadimljena. Poklicni gasilci so pod vodstvom g. Furlana ogenj hitro ugasili. Na kraj požara so prihiteli z dvema brizgalnima, ker spočetka ni bilo jasno, kaj gori. Če bi se ogenj razširil, bi bila v nevarnosti vsa hiša. Ko je bil ogenj pogasjen, so morali gasilci čakati, da se je gosti dim v kleti razklatil. Ugotovili so, da škoda ni pomembna, ker so zgoreli le zaboji, škatle iz lepenke in slama. Drugih zalog v kleti ni bilo. Okrog pol šestih so zapustili stavbo. Lastnica je zavarovana. Kako je ogenj nastal, se do-selej ni dalo ugotoviti.

1 Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v četrtek 21. septembra 1939 ob 7 zvečer v posvetovalnici Zdrženja trgovcev v Trgovskem domu, Gregorčičeva ul. 27, pritrilje, levo, z običajnim dnevnim redom.

1 Ortopedski odsek Državne šolske poliklinike v Ljubljani javlja, da bo vpisovanje k ortopedski gimnastiki vsak torek in četrtek od 3—5 popoldne v telovadnici L. državne realne gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica.

1 Pregled motornih vozil. Po odloku kr. ban-ke uprave v Ljubljani bo po pravilniku ministr-stva notranjih zadev z dne 20. septembra 1928, Uradni list 336-100 za drugo polletje 1939 po-edejnji komisijski pregled motornih vozil, ki slu-žejo javnemu prometu (avtomobilov, avtobusov) in v tem letu za drugo polletje še niso bili urad-no pregledani in odobreni za javni promet. Pre-gled bo v ponedeljek 18. septembra od 11—13 v Ljubljani, Šubičeva ulica 5 (pri upravi policije). K temu pregledu se morajo pripeljati tudi vsa motorna vozila (motosiklji in avtomobili), za ka-sebno uporabo, ki letos iz kakršnegakoli vzroka še niso bili komisijsko pregledana in odobrena za promet. Policija opozarja, da nepregledana in neodobrena motorna vozila ne smejo obratovati.

Smrt družinskega očeta pri podiranju hiše

Celje, 12. septembra.

Danes okrog poldne se je zgodila v Oplotnici pri podiranju stare enonadstropne hiše »Gangc«, last grofa Ledeburyja, huda nesreča, ki je zahtevala življenje 40 letnega delavca Ivana Perfila. Perfil je bil danes prvič na delu. Okrog poldneva je čistil opeko in hitel, da bi dokončal, ker ga je čakala njegova 14 letna hčerka s kosilom. Ko je hotel h kosilu, je padel z nadstropja težak tram z vso silo Perfilu na glavo. Nezvesten se je delavec zgrudil na tla. Delavci so prestrašeni poklicali na pomoč zdravnika dr. Ravnikarja. Duhovnik mu je podelil sveto poslednje olje. Med vožnjo v bolnišnico je delavec izdihnil. Prepeljali so ga na njegov dom. Na kraj nesreče je prišla komisija in uvedla preiskavo. Pokojnik zapušta tri nepreskrbljene otroke in ženo. Hudo prizadeti družini izrekamo naše iskreno sožalje!

Celje

c Dajte ljudstvu učitelj V Marija Reki pri St. Pavlu pri Preboldu je ljudska šola ostala brez učitelja, ker je bil dosedanj premeščen. Za tako šolo bi morali v prvi vrsti skrbeti, da ne ostane brez učitelja. Šola ima okrog 100 učencev, ki so sedaj brez pouka. Od več strani so se napravile potrebne prošnje, da se dovoli tej šoli učna oseba, a do sedaj vse zaman. Ljudje sami si jo želijo. Svoječasno so zaprosili tudi za razširitev šole v dvorazrednico, tako da bi tu lahko poučeval učiteljski par, kajti ljudje želijo, da bi imel kraj pouk tudi v ženskih ročnih delih. Potrebna je takojšnja nastavitve nove učne moči in prav tako tudi razširitev šole s posebnim ozirom na to, da ljudstvo v tem kraju nima nikogar, kamor bi se zateklo v raznih potrebah po nasvete in pomoč. Prosimo oblast, da takoj ukrene vse potrebno in ustreže prošnji ljudstva!

c Upravnik državnega rudnika Zabukovca je po dovoljenju varstvenega sodišča v Celju spremeni rodbinsko ime Švarc Romuald v ime Consulari.

c Predstojništvo mestne policije v Celju opozarja vse prizadete, da si pravočasno zamenjajo stare delavske knjižice za nove poslovne knjižice, da ne bo ob koncu leta nepotrebnega navala.

c Kolavdacija nove ceste Griže—Vrbje—Gotovlje—Zalec je bila v soboto pod vodstvom načelnika okrajnega cestnega odbora g. Alojzija Mihelčiča iz Celja. Cesto je zgradil s pomočjo banovine okrajni cestni odbor. Gradbeno dela so veljala 320.000 din. Cesta je bila prej občinska, sedaj pa je banovinska. Dolga je pet kilometrov, široka pa pet metrov. Graditi so jo začeli pred meseci in so dela res hitro napredovala. Pri gradnji je bilo za posleno predvsem domače delavstvo, kar je tudi važnega pomena.

MARIBOR

Mariborske tekstilne tovarne nujno potrebujejo bombaž

Pred nekaj dnevi smo poročali, da so mariborske tekstilne tovarne dobile nekaj bombaža, s katerim so svoje potrebe začasno pokrile. Iz vrst tekstilne industrije pa nam sedaj sporočajo, da je bilo s tem le začasno pomagano nekaterim tovarnam, večina podjetij pa se še vedno bori s pomanjkanjem bombaža ter jim zaradi tega preli nevarnost, da bodo morale svoje obrate omejiti. Tovarne bi dobile lahko bombaža dovolj, toda kontingenti, katere jim dodeljuje Belgrad, so premajhni. V tem pogledu se postopa pri nas še vedno z dvojno mero. Tekstilna podjetja, ki so bolj v sredini države, zlasti pa v okolici Belgrada in v Srbiji, imajo bombaža dovolj na razpolago. Mariborske tovarne pa dobivajo zadnje čase vedno manjše kontingente, tako da so skladišča že docela prazna. Če bodo hotele obdržati svoj obrat, potem bodo morale delo znatno omejiti, predvsem pa odpraviti nočne posade ter delati samo podnevi. To bi v praksi pomenilo, da bi se obrat tekstilnih tovarn omejil le na tretjino sedanjega obsega ter bi ostala zaposlena le tretjina delavstva. Kakšen udarec bi bil to za Maribor in vso njegovo okolico, si je težko predstavljati. V tekstilnih obratih v mestu in okolici je zaposlenih sedaj okrog 7000 ljudi. Blizu 5000 bi jih zaradi omejitve obrata v tovarnah naenkrat ostalo brez zaslužka. Nekaj tisoč teh bi pa gotovo padlo potem v breme mariborske mestne občine, ki ima že sedaj itak dovolj skrbi s svojimi brezposelnimi.

m Naši izseljenci so se v Mariboru poslovili od domovine. Včeraj popoldne so se iz Maribora čez Dravograd vrnili v razne kraje v Vostfaliji in Porenju naši izseljenci, 400 po številu, ki so se tri tedne mudili v domovini. Naši izseljenci so imeli poseben vlak, ki jih bo potegnil v zapadno Nemčijo. Na kolodvoru so se od naših izseljencev poslovili prevzvišeni g. škof dr. Ivan Tomažič, zastopnik g. župana ravnatelj mestnih uradov g. Radošek in duhovni svetnik g. Drago Oberžan. Prevzvišeni g. škof je na postajo prisel mnogo pred odhodom vlaka in nato obšel vse vagona, ki so bili natrpani potnikov ter vsakemu med njimi za spomin izročil podobico ter z mnogimi spregovoril prijazno besedo. G. škof je tudi omogočil, da so bili izseljenci gostoljubno postreženi s prizgikom.

m Za potovanje v Nemčijo spet poseben vizum. Nemške oblasti so odredile, da morajo imeti vse osebe, ki iz Jugoslavije potujejo v Nemčijo, poseben vizum v potnem listu, ki ga izda nemški konzulat. Vizum morajo imeti vse osebe brez oziroma na državljanstvo, tako naši kot nemški državljani. Kakor znano, je bil po priključku Avstrije k Nemčiji vizum v potniškem prometu med našo državo in Nemčijo odpravljen.

m Egipčani v Mariboru. Voja v Nemčiji je presenčila skupino egiptovskih akademikov, ki so študirali na graški univerzi medicino. Ker pa je univerza v Gradcu zdaj zaprta, se je zateklo šest teh egiptovskih medicincev iz Nemčije v Maribor, kjer so se začasno nastanili, potem pa se nameravajo vpisati na naših medicinskih fakultetah, na katerih bodo nadaljevali svoje študije. V Mariboru se jim bodo dali, ker je egiptovski funt zelo dobra valuta ter so vsi z njo obilno založeni.

m Ugodnosti gledališkega abonmaja se še vse premalo upoštevajo. Saj nudi abonma napram večernim cenam velik popust, ob primerjavi z vrednoto raznih drugih zabav pa je gledališče še najcenejše in — zlasti v današnjih kritičnih časih — tudi najhvalejše duševno razvedrilo.

Nadnatakar:
Toda kar ima vsak gost najraje, to je...

Mali:
Vem,

K&K

Proizvodi UNION, Zagreb

c Smrtna nesreča. Pred dnevi smo poročali o nesreči v okolici Mozirja. 48 letni dninar Jerman Miha je padel s kozolca in si prebil lobanjo. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer pa je včeraj po hudem trpljenju izdihnil. Naj rajni v miru počiva!

c Nesreča s samokresom. 19 letni avtomehanič Novak Karel iz Celja je imel v roki samokres, ki se mu je sprožil, da ga je zadela krogla v levo nogo pod kolonom Novaka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

c Vlom na Glavnem trgu. Neznani vlomilec je vdr v sobo mesarskega pomočnika Vrečarja Valentina na Glavnem trgu št. 12 in ukradel različnega blaga, obleke in čevlje v vrednosti 3000 dinarjev.

c Na celjsko pošto je prišla k blagajni Marija V. iz Nakla pri Kranju. Uporabila je priliko in v gneči ukradla delavki Golob Jožici iz Celja denarnico, v kateri je bilo 49 dinarjev. Golobova je Marijo zasledovala in prijavila policiji. Stražnik ji je sledil, jo zasačil in zaprl. Marija V. je znana tatica in jo išče tudi zagrebska policija. V Zagrebu je namreč ukradla v neki trgovini 4000 din gotovine, nato pa se je klatila okrog.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Ptuj

Poroča. Dne 12. sept. sta se na Dunaju poročila gđ. Elica Šerona, hčerka učitelja v p. iz Ptuj, in g. dr. Fric Gailhofer z Dunaja. Mlademu paru obilo erče in božjega blagoslova!

Nedeljski nogomet. Na igrišču SK Drave sta se spoprijela v prvenstveni tekmi za točke SK Lendava iz Dolnje Lendave in SK Drava. Prvi polčas sta bila oba rivala v precej enaki moči, tako da je končan neodločen 1:1. Drugi polčas pa so se Ptujčani zabili dva gola po Breclju in Kosiju, gostje pa enega. Skupni rezultat tekme je torej 3:2 za SK Dravo. Drugi polčas je bila Drava začelkoma boljša, proti koncu pa je začela prevladovati Lendava, ki je sploh predvajala boljše tehnično igro, medtem ko je bila Drava bolj borbeno. Rezultat odgovarja poteku igre, vendar so oboji zastrelili mnogo zrelih šans. Sodil je dobro g. Frankl iz Maribora.

katere zaposluje pri Pomožni akciji. Okrog 200 brezposelnih družinskih očetov ima mestna občina sedaj na svoji skrbi ter jedva zmaguje sredstva za njihove mezde. Nikakor ne bi zmogla novih socialnih bremen, ki bi ji bile naložene z omejitvijo obrata v tovarnah. Povrh pa prihajajo tu v poštev še važni drugi momenti, ne samo socialni. Naša meja je zlasti v sedanjih časih izredno občutljiva in bi jo vsak tak udarec še bolj razburil. V interesu vse naše države je, da se omejimo prebivalstvo obvaruje takih udarcev. Nujno potrebno je tedaj, da se mariborskim tekstilnim tovarnam dodeli večji kontingenti bombaža. Tvor-nice so že itak precej udarjene tudi zaradi tega, ker je trgovina na drobno omejila ali sploh od-pravila prodajo blaga na obroke. Sedaj se je po-kazalo, kako zelo je bil ta način prodaje po vsej naši državi razširjen. Potrošnja manufakture, evi-lenih in bombažnih izdelkov je zaradi tega ob-čutno padla in udarec se bo prevalil na tekstilne tovarne, s teh pa na delavstvo. Nekatere tovarne svile so že začele izvajati preventivne ukrepe. Tako bo tekstilna tovarna Thoma ukinila nočno zmerno v obseh svojih tovarnah ter je tudi odpo-vedala večjemu številu delavcev, ki ga je spre-jela pred nekaj meseci. Gotovo pa je, da se bodo tudi pri nas razmere tozadevno spet normalizirale, čim se bo položaj ustalil ter se bodo ljudje spet pomirili. Zato bo zastoje v tovarnah zaradi prenehanja obrobne trgovine gotovo samo začasen.

m Vpisovanje v vse razrede trgovske nada-ljevalne šole v Mariboru bo v nedeljo 17. sept. od 10 do 12 v upraviteljevi pisarni, Zrinjskega trg 1, pritrilje. K vpisovanju prinese zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list, potrdilo o plačani šolnini in dve izpolnjeni rodovnici. Šolnino 400 din je treba plačati pred vpisom, in to do so-bote 18. t. m. v pisarni Zdrženja trgovcev, Jur-čičeva ulica 8-I. Ob tej priliki prejmete tudi dve rodovnici. Kdor ne prinese potrdila o plačani šolnini in rodovnic, se ne more vpisati. Vsi izpitni ee prične v ponedeljek 18. sept. ob 15. Red-n pouk se prične v ponedeljek 25. t. m. ob 15. Vse druge informacije se dobe pri vpisovanju, oziroma vsak dan na tajništvo šolskega odbora Zdrženja trgovcev.

m Varčute z vodo! Mestno poglavarstvo po-ziva zaradi nastale suše hišne poselnike in nji-hove namestnike, da dajo takoj popraviti vsi splakovalna stranišča, ki stalno tečejo, kakor tudi vse iztoke, ki tečejo. Popraviti je tudi iztočne pipe, ki ropočejo pri odjemu vode in zaradi tega povzročajo butanje v hišne napeljave.

m Tatvine koles so se spet razpasle. Ne mine dan, da ne bi bila prijavljena na policiji takšna tatvina. Tako je bilo v noči na terek ukradeno kolo trgovcu Antonu Pošu izpred kavarne Orient na Dvorčakovi cesti. Kolo je znamke »Ontariot« ter vredno 700 din.

m Otroci so se igrali z vžgalicami... V Co-gotinih je bil katastrofalen požar, ki je uničil celo imetje prizadetega poselnika, povzročili pa so ga otroci, ko so se igrali z vžgalicami. 4-letni Vladoček njegova 3-letna sestra Vera Veber sta našla v domači kuhinji vžgalice ter sta odšla z njimi za lesen skedenj, kjer sta prižgala kup slame. Ko se je slama pošteno razgorjala, pa sta vsa prestrašena pribežala v hišo ter povedala svoji bolni babici, da že skedenj gori. Domači so začeli takoj gasiti, prišli so na pomoč še so-sedje, pa je bil vse trud zaman. Iz hiše so samo lahko še rešili bolno staro mater in deco, iz hleva pa živino, vse drugo pa so uničili plameni, ki so se zelo naglo širili. Škoda je 60.000 din.

Najcenejše in
kvalitativno najboljše
hrastove in bukove

PARKETE

stole, vrtno in
pisarniško pohištvo
vam najceneje nudi

REMEC-CO
DUPLICA PRI KAMNIKU
Ljubljana, Kersnikova 7 (poleg Slamiča)

KULTURNI OBZORNIK

Prof. D. Dekoro: Drina

Prof. D. J. Deroko: Drina. Izdaje društva Fruška gora, Novi Sad 1939, str. 311. — Smisel za turizem se vedno bolj budi tudi na našem jugu, kjer dozdaj ni bil razvit. Lepi in romantični kraji kar vabijo ljudi na odhiti, toda — najprej jih je treba poznati in zainteresirati potnike zanj. Da se bo namreč mogel razviti turizem v krajih, kjer ga dozdaj ni bilo, a so dani vsi pogoji zato, je treba vsa kulturni milje tistih krajev dvigniti, da bo nudil tudi izbirnemu meščanu udoben počitek. Da pa se kraji lahko kulturno in gospodarsko dvignejo, je poleg materialnih podpor za dviganje turizma potrebna tudi privatna iniciativa in delavnost, za kar pa je treba zopet prometa. Zato je treba potnike — tujeke promet — najprej zainteresirati za prirodne lepote gotovih delov naše domovine, da jih obiščejo. Posebne vrste pa je turizem po reki Drini: plova po njej s plavali ali čolni, kajaki. In prav ta publikacija »Drina«, ki jo je na pobudo društva »Fruška gora« v Novem Sadu in s pomočjo Putnika napisal prof. D. J. Deroko ima predvsem ta namen, da pokaže širnemu svetu — zlasti seveda Jugoslovani — pomembnost Podrinja, zlasti pa Drine same. Kjer se Tara in Piva, izraziti črnogorski gorski reki, tekoči iz durmitorskega masiva, izliva v eno, tam se začne Drina, ki teče skozi gorate kraje v ozkih koteskah do Foče in dalje mimo Zvornika, kjer prestopa v nizino in se mimo Bjeline pod vzhodjem Cer planine pomika proti Sremski Mitrovici, kjer se izliva v Savo. To je proga Drine in obseg Podrinja, ki ga v tej knjigi do podrobnosti opisuje prof. Dekoro v raznih poglavjih. V obsegu delu nas seznanja z geološko sestavo tega kraja, s svojimi reke Drine, njenimi pritoki in njeno vodno močjo ter značajem, s splavarstvom in sploh rečnimi kakor tudi železnimi potmi ter zvezami

z ostalim svetom; z etnografskimi posebnostmi ljudi, stavb, domačih obrti (tribolov itd.) ter tudi že z zgodovino teh krajev, kjer je vladal despot Branković in je Drina bila dolgo časa mejna reka med Bosno in Srbijo, tako da si na Drini splavari dajejo smer s klici: »Drži k Bosni!« »Teraj k Srbiji«, namesto »levo—desno!«. Naslednje poglavje je posvečeno še posebej turizmu, ki je sedaj razvit najbolj kot vožnja po turističnih splavih ali pa v malih športnih »kajaki«. Ta dva načina turizma v teh krajih dobivata vedno večji razmah in pomen in v tem vidi Drina razvoj bodočega turizma. Prav Drina je jugoslovanska reka bodočnosti za kajakišport, daši ima tudi nekaj zelo težkih skoraj neprelovnih partij (divja reka srednje težkoče, ki nudi kajaku poti 6 dni). Ta priročnik je napravljen prav nalašč za turiste, ki žele pogledati celotno Drino na splavu ali kajaku ter je pot razdeljena na več oddelkov. 1. Od Šećanpolja do Foče (24 km), kjer je opisana tudi zgodovina mesta Foče, 2. Od Foče do Gorazda (32 km) z mestom Čajnice, 3. Od Gorazda do Višegrada (37 km), 4. Od Višegrada do Slapa (22 km), 5. Od Slapa do Banjine Bašte (44 km), 6. Od Banjine Bašte do Ljubovije (55 km), 7. Od Ljubovije do Zvornika (41 km), 8. Od Zvornika do Kovičevca (17 km). S tem je proga Drine tudi izčrpana. K vsakemu oddelku so priložene natančne hidrotehnične karte kot vodilo za splav ali kajak, obenem pa naznačene vse pomembne turistične točke na bregu in v okolici. Na koncu je dodan v slikah nov turistični splav, ki ga je društvo Fruška gora napravilo nalašč za turistične vožnje po Drini. Knjiga je namenjena, da propagira prav te drinske vožnje, ki so tu turistična posebnost teh krajev in njih bodočnost. Cena knjige je 30 din.

Mladika št. 9

Septembrska številka Mladike, družinskega lista s podobami, prinaša zopet bogato gradivo in lepe propekte slovenskemu lepoumju ter domačemu poduku in zabavi. Pisatelj Janez Jalen nadaljuje svojo bohinjsko lovsko povest »Trop brez zvoncev«, katere poglavje »Ogrožen spodraste« je v tej številki in kaže lovčeve kurb za gamee in srnje ter način, kako jih divji lovci gonob. Vmes je seveda ljubzenska zgodba, ki dobi v tem poglavju nov zaplet: Lovca Peter in njegov šef Vencelj se najdeta v isti misli za istim dekletom... Pesem Emanuela Kolmana »Pozno poletje« je dozdaj morda najboljša njegova pesem in kaže, da se bo pesnik še gotovo razvil v zanimivega pesnika kljub prehitro izdani prvi zbirki. France Bevč je napisal zopet novo legendo »Ribčeva hči«, ki se godi v slovenskem Primorju in je rahlo naslonjena na narodno legendo, je pa tako močno oblikovana, da bo ostala za vedno v spominu vsakemu, ki jo prebere. Likovičeva »Kriča v breznu jezera« je nova njegova barjanska balada, vsa teška od bogastva izrazoslovja, ki ga obvlada s čudovito umetnostjo, in od grozote, ki je zavajeta v zgosteno slikanje neurja nad barjem in nevihte v ercih ljudi, posebno nesrečnice Jele. Napol realistično, napol mitološko se Likovič poglablja v skrivnosti barja ter odkriva usode njegovih ljudi, ki jih pa tako zapreduje v folklorno predvoto, kot se zapreduje čola v barjanske ločje. Gotovo bodo Likovičeve balade v prozi, ko bodo zbrane v posebni knjigi, pomenile dvojnost slovenske lepoumnosti blago. Vinko Belčič je prispeval pesem »Dvoglavo«, odpev dveh ljubiteljskih ljudi. France Kunstelj je s svojo »Odpovedjo« pomnožil slovensko ljudsko novelistiko in se razvija v dobrega pisatelja našega podeželja, predvsem kmečkega življenja, daši je snov te novele napol iz proletarskega sveta. Toda snov zna tudi podati v taki idejni luči, da vpliva na človeka, ki ga tarejo težki časi, vzpodbujajoče ter s tem vrši tudi vzgojno dobro delo. Kunstelj bo po vsem videzu nadaljevalec dobre slovenske ljudske poezije, kakršne tudi zelo pogrešamo. To bi bili novi lepoumnostni prispevki v tej številki, ki katerim bi prišel še izvirni potopis po Poljski Viktorja Smoleja, ki ga piše pod naslovom »Od Tater do Baltika«. Potopis je pisan živahno in dobro opazuje ter je danes še bolj aktualen kot prvega tega meseca, ki je številka izšla. V svojem potopisu je prišel skoraj do Gdansk, ki bo prišel na vrsto v prihodnji številki. Ostale rubrike (ocene knjig in oznake slik, kuharica, domače gospodinjstvo in zabavni kotiček) so polne in tehtne kot zmeraj.

Lučka, veroki list za mladino, 1939/40. št. 1. — Izšla je prva številka letošnjega petega letnika otroškega verskega lista »Lučka«, ki ga urejuje generalni lektor p. Krizostom Sekovanič O. F. M. znani mladinski pisatelj v Ljubljani. »Lučka« je nadaljevanje »Angelčke«, ki je toliko desetletij vodil slovenskega otroka prvih šolskih let in mu odpiral pogled v življenje. Tudi »Lučka« vestno izpolnjuje tradicijo in poslanstvo »Angelčke« v novi obliki ter je postalo nekako glasilo sovenskih Marijinih vrtcev. Ta številka prinaša na prvi strani govor škola dr. Rožmana, ki ga je imel na Stadionu pred mladino ob Kongresu Kristusa Kralja; dalje naslednje članke: 20.000 otrok na kongresu Kristusa Kralja (s slikami), Mali junakec Tonček (Janez Veider), »Skrat Cmeruh«, lepa ilustrirana storija, ki jo piše urednik; povestica »Nova eestrica«. Angela Gorograndčeva pa je napisala pesmico »Le z Jezusom sem erečen«. Otroke bo posebno zanimala »pošta malega Jezusa«, v kateri bodo odgovore na svoja vprašanja. Dve strani sta posvečeni mrtvim otročičkom, članom Marijinih vrtcev, ter je tako njihov spomin ovekovečen v tem otročjem lističu v tolažbo staršem in spomin otkom. Zadnja stran je posvečena ugankam, platnice pa duhovni vzgoji »Jezusovih dni«. »Lučka« izhaja desetkrat na leto ter velja za vse leto samo 5 din! Narocila se pri upravi »Lučke«, Kopitarjeva 2 ter jo vsem otrokom priporočamo.

Sarajevski Pregled, št. 9 je posvečen pokojnemu politiku zemljoradniške stranke Jovanu M. Jovanoviču. Članke so napisali: urednik Pregleda (dr. J. Kršić in T. Kruševac), dalje dr. M. Gavrilović, dr. Risto Jeremić, dr. Branko Čubrilović, dr. Obrad Mastilović, Lazar Trkija, Kostja Krajsumović, Bogdan Lalić, Todor Kruševac. Vsi ti so pokojni-

ka opisali kot poslanca, političnega delavca, ideologa kmečke stranke ter neustrašnega borca za sporazum v državi. Drugi članki so posvečeni lepoumju ter aktualnim svetovnim problemom.

Kaj bo prinesel ameriški film v vojni sezoni. Sedanje stanje v Evropi bo prineslo neprijetne in škodljive posledice za vsa področja človeškega udejstvovanja tudi v državah, katerim je z vojno viro prizanešeno. Kakor v vsaki vojni, bo trpela zlasti kultura, tako v svojih stvaritvah kakor v ustvarjanju. Izmenjava kulturnih dobrin bo zelo skrajšana, če ne celo onemogočena, s čimer bodo prizadeti vsi, ki so živeli širše in bolj razgledano kulturno življenje. V žepi po kulturnih vrednotah in po kulturni zabavi bodo morali segati po domačostih.

Eden glavnih nadomestkov bo film, predvsem ameriški film, ki bo zaradi vojne znova zajel Evropo, zlasti nevtralne države, odkoder ga je zadnja leta začela spodbujati francoska in delno nemška proizvodnja. Ti državi ne bosta zdaj utegnili delati filmov, kakor kažejo vsa znamenja. Prijatelj film in ljubitelj filmskega razvedrila bodo navezani predvsem na ameriške dela.

Razne večje ameriške filmske družbe imajo svoj program za bodočo sezono v glavnem že gotov. Prva, ki je že poslala v javnost ves seznam svojih filmov, je Warner Bros.ova družba, ki zadnja leta po umetniški kvaliteti svojih filmov vodi, saj je ustvarila dela kakor »Sen kresne noči«, »Pasteur«, »Vest človeštva«, itd. Letos je družba — in njeni igralci — prejela vse velike nagrade za filmsko umetnost, kar kaže, da si prizadeva za zvišanje umetniške ravni v svojih delih in skuša pridobivati občinstvo predvsem s kvaliteto svojih del.

Najpomembnejši film v njenem programu je nedvomno »Juarez«, zgodovinsko delo o boju med mehičanskim voditeljem Juarezem in evropskim viliencem Maksimilijanom Habeburškim, ki ga je v Mehiko poslal francoski politični račun, iz česar se je rodila ena najpretrpejšejših človeških žalostiger v zgodovini. Literarno predlogo za ta film je dala elovita Werfelova drama »Juarez in Maksimilijan«, vlogu Juareza igra v njem sloviti Paul Muni, danes nadvdomno najmočnejši ameriški igralec, njegova soigralka pa je popularna Bette Davis.

Poljudno-zgodovinsko delo, kakor lanski »Robin Hood«, je film »In nastalo je novo cesarstvo«, zgodba iz romantičnih dni Amerike, ko se zlato vleklo na divji Zahod tisoče in tisoče pustolovcev z veča sveta. Njegova junaka sta Errol Flynn in in Olivia de Havilland. Ta film in pa »Sverna brigada« film o pisanih dogodivščinah elovite kanadske policije in o krasotah ameriškega skrivnostnega Severa, sta izdelana v takomenovanih »naravnih« barvah po sistemu Tehnikolor, ki se je po ekusnjah najbolj obnesel.

Dalje izkazuje program dve socialni deli iz ameriške arednosti »Naredili so me zločinca« ter »Angeli črnih obrazov«, zgodba o gangsterju, roju zapuščenih fantičev, ki so na poti do zločina in o požrtvovalnem duhovniku, ki misijonari v roparskem okoliu ameriškega gnezda. Junaka tega filma sta James Cagney in Pat O'Brien. Socialnega značaja je tudi še delo »Pravica do življenja«, komedija, v kateri nastopajo znane filmske trojčke eotre Lane.

Oddolžitve času pomeni »Jeklena armada«, film o moči in pripravljenosti ameriškega letalstva ter mornarice, nekako podoben eloviti lanski »Polednji zapovedi«. »Gospa Judita« z Bette Davisovo v naslovni vlogi je drama iz modernega zakonskega življenja.

Razumljivo je za Amerikance, da so v programu zastopana kriminalna dela kakor: »Tajna služba« film o letalskih razbojnikih; »Brez usmiljenja« film iz zamorskih nižin; »Hilene New Yorka«, itd., razen tega je v programu še lepo številno komedij kakor »Boben in saksofon«, »Ni lahko najti žene« itd.

V pripravi imajo »San Michele« po elovitem delu Axela Muntheja ter velik glasbeni film o Beethovenu po življenjepisu Romaina Rollanda pod glasbenim vodstvom Toscaninijem.

Popravek. Naše poročilo o reviji »Umetnost« popravljamo v toliko, da g. slikar Miha Maleš ni izdal »Umetnosti«, temveč samo odgovarja za uredništvo.

Tudi Belgija je na straži za svojo nevtralnost. Na sliki: Del belgijske trdnjave v polni zasedbi.

Sveča vstajenja v Varšavi

Leta 1920, po zdučenju na Visli, ko je v naglici organizirana poljska vojska pod vodstvom maršala Pilsudskega pred vratni Varšave zlomila naval boljševikov, je bila v katedrali sv. Janeza v Varšavi ganljiva slovesnost, ob kateri so se verni Poljaki spominjali preroških besed papeža Pija IX., ki jih je izgovoril leta 1867.

Ko je bil leta 1867 v Rimu blaženi Jozefat slovesno proglašen za blaženega, je papež Pij IX. presenetil navzočo poljsko duhovščino, ki je v velikem številu prihitela k slovesnosti, s pomembnim darilom. Poljaki so takrat v velikem delu bili še pod carsko Rusijo, kjer so bojevali hud boj za svoje pravice. V vseh stoletjih pa so bili velika opora katoliškega apostolstva in krščanske civilizacije na slovanskem vzhodu. V priznanje njihovih zaslug je papež Pij IX. ob imenovanju priklji izročil poljski duhovščini krasno svečo z besedami: »Ko boste zapeli »Te Deum« za osvoboditev Varšave, prižgite to svečo«.

Poljaki so simbolični dar papeža shranili v poljskem kolegiju v Rimu, v lepi stekleni omari. Minulo je 50 let. Ko je prišel čas vstajenja Poljske, sta dva kardinala odprla stekleno omaro, kjer je dragoceno papeževo darilo skrito čakalo svojega trenutka, in odpeljala svečo v Varšavo, v katedralo sv. Janeza, kjer so jo slovesno sprejeli. Ob vselem zvonjenju zvonov je stopil k oltarju kardinal primas, da bi opravil zahvalno molitev za osvobodjenje Poljske. In ko je častiljivi starček v kardinalskem škrlatu pred oltarjem zapel »Te Deum«, je pristopil k oltarju maršal Pilsudski in prižgal papeževo svečo — »svečo vstajenja Poljske«. Še danes hranijo to svečo v kapeli sv. Križa v varšavski stolnici kot dragocen spomin na borbo in vstajenje Poljske.

Pes z zlato medaljo

Odlikovanje psov pri nas še ni tako v navadi, odlikovanje krav, konj pa ni nič nenavadnega. Zakaj torej tudi pes ne bi imel svojega odlikovanja, ena in druga žival ne ve nič za to. Francosko društvo za varstvo živali pa je pred kratkim odlikovalo nekega psa — dansko dogo — za pač nenavadne zasluge: za oddajanje krvi. Pes je namreč v štirih letih s svojo krvjo stotim psom rešil življenje. Njegov gospodar je neki pariški živinozdravnik, ki se je svoje živali začel posluževati pri operacijah na živalih, zlasti psih. Pes se je oddajanja krvi tako navadil, da vdano ponudi vrat in pusti, da mu živinozdravnik iz žile na vratu pretoči zdravo in močno kri v žile bolne živali. Ko je bila pred kratkim srečno prestana stota transfuzija pasje krvi, so »požrtvovalnem« psu obesili na vrat zlato medaljo.

ŠPORT

Po športnem svetu

Rekordni uspehi v Skandinaviji

Finski dolgoprogaš Tamila je postavil v Joensuu nov evetovni rekord v teku na 25 km, in sicer na tekaški IX. Dosegel je čas 1:21:07, ki je za 1 minuto in 21 sekund boljši od prejšnjega rekorda, ki ga je imel Finec Martellin. — V Sakimu (Norveška) je zboljšal Bjarne Thoresen norveški državni rekord v metanju krogle na 154,3 m. Pri štem mitingu je skočil atlet Kaas s palico 4,18 m visoko. — Finski evetovni rekorderski tekač Taisto Maeki se je udeležil tekmovalstva na 3000 m v Kuopio ter je v izredno ostri borbi zmagal za širino pri pred Pekurijem v času 8:27,2. Samo za pol metra je bil za njim Kurki in zasedel je samo tretje mesto.

Ruski rekord v petoboju

Pri prvenstvenih tekmah v Harkovu je postavil ruski tlet Konstantin Kudrjavcev nov ruski rekord v lahkoatletskem petoboju. Dosegel je 3545 točk z naslednjimi rezultati: skok v daljavo 6,70 m, kopje 54,85 m, tek na 200 m 23,2 sek., disk 39,66 m, tek na 1500 m 4:19,4 min.

Ameriška prvenstva v dviganju uteži

Pri ameriških prvenstvih dvigačev, ki je bilo v Chicagu, se je posebno odlikovalo ameriško reprezentativno moštvo, ki je lanske leto zastopalo barve svoje domovine na svetovnih prvenstvih na Dunaju, kjer so odnesli dvojno zmag. Vsa petorica je dosegla prva mesta, in sicer z zelo dobrimi rezultati. Posebno velja to za svetovnega prvaka v lahki kategoriji težkoatleta A. Terlazzo, ki je s 365 kg v olimpijskem troboju prekosil zmagovalca v srednji kategoriji Terpaka ter se je zelo približal svetovnemu prvaku v polteški kategoriji Davisu. Novi prvaki in njihovi uspehi izgledajo takole: Peresna: John Terry 299,5 kg (84 kg tezo, 97,5 kg poteg, 118 kg sunek), lahka: Anthony Terlazzo 365 kg (113,5 kg, 111 kg, 140,5 kg), srednja: John Terpak 363 kg (106,5 kg, 109 kg, 147,5 kg), polteška: John Davis 369,5 (115,5, 118, 136 kg), težka: Steve Staniko 405,5 kg (122 kg, 17 kg, 156,5 kg).

Svetovni kongres športnih poročevalcev

Finski klub športnih poročevalcev pripravlja za prihodnje leto mednarodni kongres športnih poročevalcev, Predsednik mednarodne športno-poro-

ki je najvišje odlikovanje, kar jih ima pripravljenih za pse pariško društvo za varstvo živali.

Rastlinstvo in živalstvo na južnem tečaju

Počasi se človeku odpira tudi svet okrog južnega tečaja z vsemi svojimi zanimivostmi. Temu se ima največ zahvaliti admiralu Byrd, ki se prav te dni ponovno odpravlja na dolgo pot. Po njegovih podatkih, ki so že sprejeti med znanstvena dela, se južni tečaj zelo loči od severnega. Zlasti ob južnem tečaju ni velikih sesalcev, kakor ob severnem, pač pa je veliko vrst ptic. Doslej so Byrd in ostali raziskovalci južnega tečaja ugotovili 40 vrst ptic, od katerih tri vrste prihajajo prav na celino ob južnem tečaju, da si iščejo hrane in sicer veliki strakoš, roparski galeb in neke vrste kljunaš. Poleg tega je južni tečaj tudi domovina »cesarskega pingvina«, plemenitega pingvina in »Mc. Cormackovega galeba«, ki jih sicer nikjer drugod ni najti. Od rastlinstva in mahovja so doslej prav ob tečaju našli le neke zelo odporne lišaje. Mahovje v zelo mnogovrstnih oblikah pa sega zelo visoko, do višine 1200 metrov.

1800 let star potresomer

Poleg mnogih drugih iznajdb, ki so jih Kitajci že zdavnaj poznali, so poznali tudi zelo porabne potresomere. Izumil jih je neki mehanik po imenu Čang Heng. Zaznamovali so vsako najmanjše gibanje zemlje na 300 km daleč. Stara poročila o teh aparatih so bila že dolgo znana, vendar pa ni nihče vedel, kako so bili aparati zgrajeni. Strokovnjaki so vedeli samo to, da je bil to nekaj bronast valj v premeru 60 cm. Neki japonski učenjak po imenu dr. Akitsune Imamura, ki je bil nekaj profesor na cesarski univerzi v Tokiju, je sedaj na podlagi nepopolnih poročil raznih kronik sestavil ta aparat v prvotni obliki. Tako je stari kitajski potresomer prišel znova na dan. Je to votel cilindar, v katerem visi nihalo. Ob potresu nihalo udari na obod na tisto stran, kjer je potres.

Za varstvo cerkvá v Milanu

V prvih dneh septembra je bila v Milanu pod predsedstvom kardinala nadškofa dr. Schusterja konferenca širšega kroga zastopnikov, ki se je pečala z vprašanjem, kaj bi bilo treba ukreniti v varstvo dragocenih oken milanske katedrale in drugih dragocenosti milanskih cerkvá, ako bi kdaj bile v nevarnosti. Konference so se udeležili zastopniki umetnikov, mesta, oblasti in ostalih prizadetih krogov. Sklepi teh posvetovanj še niso bili objavljeni.

čevaleke zveze Victor Boin iz Bruselja se mudi te dni v fimek glavnem mestu, da pripravi s finškimi tovariši vse potrebno za kongres, ki se vrši vsake štiri leta na kraju, kjer so tedaj olimpijske igre. Finska vlada je za kongres že zagotovila svojo podporo.

Slovaki in Litvanci člani mednarod. olim. odbora

V zadnjem času sta tudi Slovaška in Litva pristopili k mednarodnemu odboru kot članici. Finski pripravljaln odbor je sedaj tudi ti dve državi povabil na prihodnje olimpijske igre, tako, da je bilo doslej povabljenih vsega 64 narodov.

Italijanski plavalni uspehi

M. Costa je zmagal v italijanskem plavalnem prvenstvu na 100 m prosto v odličnem času 1:00,4. Bianchi Loccar je ponovno popravila letos svoj rekord na 100 m prosto in je sedaj dosegla odličan čas 1:10,6. Ženska štafeta »Triestine« je postavila nov italijanski rekord v prostem plavanju 4×100 m v času 4:54,2. Povprečni čas posamezne plavalke 1:13,5!

Srednješolsko prvenstvo v plavanju

Ljubljanska plavalna podzveza razpisuje tekmovalje v plavanju za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol za prehodna pokala LPP in SK Ilirije. Tekmovalje bo v nedeljo 24. t. m. ob 4 na kopališču Ilirije. Program obsega za moške naslednje discipline: 50 m prosto in 100 m prsno, 100 m hrbno, 4×50 m prosto in 3×100 m mešano, za ženske za 50 m prosto za 50 m oddelek in 50 m prosto, 100 m prsno in 4×50 m prosto. V točkah, ki so razpisane za nižji oddelek, smejo startati samo dijak, ki so v šolskem letu 193-40 vpisani v enega prvih treh razredov srednjih šol.

Pravico nastopa imajo vsi redni dijaki srednjih šol v Ljubljani, vpisani v šolskem letu 1939-40. Vsaka šola sme prijaviti za pojedino disciplino po največ tri tekmovalce ali tekmovalke. Prijave je poslati do 20. t. m. ob 18 na naslov Ljubljanska plavalna podzveza, blagajna kopališča Ilirija. Prijavnina znaša po din 2 za osebo in točko in din 5 za štafeto. Za točke, razpisane za nižji oddelek, ni prijavnine.

Tekmovalo se bo po pravilih in pravilnikih Jugoslovanske plavalne zveze.

Prostovoljni prispevki za protituberkulozno gibanje

Protituberkulozna zveza v Ljubljani se je v pričetku t. l. obrnila na razne zavarovalnice, denarne zavode, industrijska podjetja, različne privatne osebe s prošnjo za naklonitev prostovoljnih prispevkov. Poleg Humanitarnega fonda pri direkciji drž. železnice, Delavske zbornice, Trgovskega bolniškega in podpornega društva, Zbornice za trgovino, obrt in industrijo in Trboveljske premožnosti, družbe, ki se vsako leto spominjo protituberkuloznega pokreta z večjimi prispevki, so doslej darovali: po 1000 din: inž. Vinko Čop v Ljubljani in t. r. A. Sarabon v Ljubljani; po 500 din: Metalno akcijsko društvo v Ljubljani, Avgust Praprotnik, veleindustrialec v Ljubljani, Avgust Praprotnik, veleindustrialec v Ljubljani in Frane iSre, tekstilna tovarna v Stražišču pri Kranju; po 200 din: Hranilno in posojilno društvo v Celju za industrijsko podjetje »Polzela«, Zugmayer & Gruber d. d. v Slovenski Bistrici, Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga držav. uslužbenec v Ljubljani, t. r. A. Hrovat & Komp. v Ljubljani, ljubljanska kartonažna tovarna in papirna industrija I. Bonač sin v Ljubljani in »Plamen«, kovinarska zadruga v Kropi; 180 din: tovarna kemičnih izdelkov v Hrasniku; 150 din: Remec & Komp., tovarna upognjenega pohištva in lesna industrija v Duplji; po 100 din: Bratje Plafnik, tovarna za papir v Radečah pri Zid. mostu, Hipotekarna banka jugosl. hranilnic v Ljubljani, Kolinska tovarna hranil v Ljubljani, t. r. Knez & Pačičaffo v Celju, tiskarna I. Blasnik nasl. v Ljubljani, pivovarna Union v Ljubljani, Kemična tovarna v Mostah, Jug. elektr. d. d. Brown Boveri, podruž. v Ljubljani in Zanatska banka kralj. Jugoslavije, podruž. v Ljubljani; 90 din: dr. Ivan Drobnič, šef-zdravnik OUZD v Ljubljani; po 50 din: Splošno jugosl. bančno društvo podruž. v Ljubljani, Commercial Union zavarovalna d. d. v Ljubljani, Jadranska zavarovalna družba v Ljubljani, Frane Kotnik, industrijski inženir na Verdu in Valentin Mulej, industrijski inženir na Bledu; po 20 din: Olga Sittig v Radovljici; po 10 din: Avgust Löschnigg v Sve-

tem Lovrencu na Poh., Alojzija Medved v Zupah, »Slavotex«, tekstilna industrijska družba v Kočevju in Peter Remer iz Studencev pri Mariboru. Prav tako je Protituberkulozni zvezi naklonil St. Jakobski gledališki oder v Ljubljani kot čisti dohodek gledališke predstave znesek 2.004 din. Vsem darovalcem se Protituberkulozna zveza za nakazilo daril kar najiskrenejše zahvaljuje in samo želi, da bi našli čim več posnemalcev.

Gnojilne črpalke brzoparilniki štedilniki

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabl,
10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje
Podržaj Cirli, Ig 147 pri Ljubljani

Pozor! Dolgoletna in poznana trdka Triglav-Slovenac v Beogradu ima na razpolago: **Palate in hiše za rento, vile za najem in stavbišča v vseh krajih Beograda.** Zato je v interesu vsakega kupca, da se pred nakupom obrne na trdka Triglav-Slovenac v Beogradu, ki da vsakemu kupcu na razpolago avto za ogled stavb brez obveze nakupa. G. g. kupci ne pozabite pred nakupom obiskati trdke

TRIGLAV-SLOVENAC, Hartvigova 3/L.
Tel. 26728 v Beogradu

KOLESA

kupite dobro in poceni
tudi na obroke pri

H. SUTTNER
Brezobvezen ogled

Ljubljana
Aleksandrova 6.

CELO LETO MOŠT (šira)

lahko trajno pripravite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove
Brez kakih aparatov! Brez izgube časa! Brez strokovnega znanja!
s pomočjo **NIPAKOMBINA A/II.**

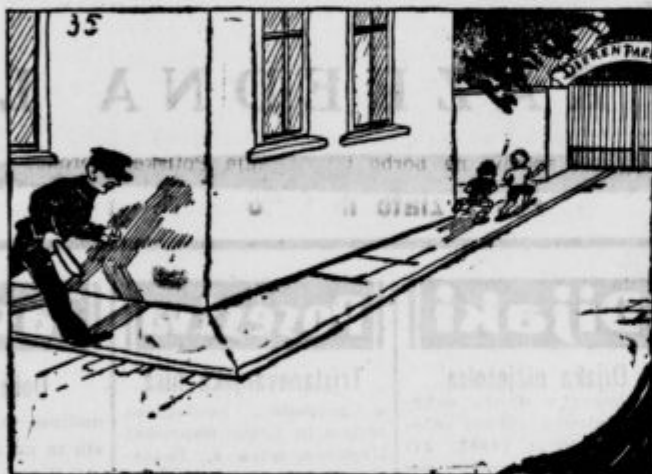
Odlična iznajdba današnje znanosti! Enostavno! Poceni! Higijensko!
Odobril Ministrstvo poljedelstva.

Pojasnila in cenik pošlje brezplačno: **RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ul. 1.**

Otroški kotichek

SLON SAMBO

(35) Še dobro, da stražnik ni niti slutil, kam sta fanta namenjena: v živalski vrt. Filip se je slednjič le upal, da se je obrnil, in videl, da se je stražnik vrnil nazaj. Dejal je: »Kakšna sreča, da razumeva živalski jezik! Saj bodo brez dvoma živali največ vedele, kam se je Sambo obrnil.«

(36) Pri ptičji kletki je Filip vprašal: »Ali ne veste, kam je odšel slon Sambo?« — »Ne, ne, ga nič ne poznamo,« je odgovorila štorčija. »Brez dvoma živi v drugem koncu vrta!«

Pierre L'Ermite:

Ljubezen - soproga ali Bog?

Iz francoščine s dovoljenjem avtorja

»Uboaga Lucija, po tem napornem dnevu si gotovo vsa mrtva od utrujenosti, hotel sem ti že v cerkvi reči, da bi sedla, medtem ko so ti prihajali ljudje čestitat...«

»Tudi mama mi je rekla, naj sedem. Vendar mi je bilo zelo neugodno sede sprejemati čestitke.«

»Res. Torej ti predlagam na zapovedujem, — kajti postal sem tvoj gospod... Ah! Sam gospod župnik je rekel tako...« je pristavil, ko je opazil, da mu hoče Lucija ugovarjati.

Pa je še dodal: »Ne bodite preveč gospodovalni!«

»Točno! Saj tudi nisem imel namena, da bi bil preveč... Prepričan sem, da me boš ljubeznivo poslušala, kakor ti bom ljubeznivo predlagal.«

»Slušam...«

»Torej: poidi mirno spat v tole sobico, ki sem jo najel samo zate. Potrebna si počitka... Jutri, ko me boš poklicala, — toda le, če me sama poklicala, — ti bom prišel voščit dobro jutro. Nato bodeva zajtrkovala, pospravila brž najino kovčke in odrinila proti toplemu modremu jugu. Soglasna?«

»Hvala!« zamrmra Lucija. Hvaležno se stisne k njemu ter mu položi svojo glavo na prsi.

»No, ali je pravi Gilbert kaj podoben onemu, o katerem si sanjala?«

»Da...«

Naslednjega dne ju je vodila pot preko Avignona, Marseillea in Bastila na divjo in razkošno Korziko. Ustavila sta se v Viseavoni, v Calan-

ches de Piana, v legendarni trdnjavi Corte, v Zicavoi in končno v Bonifaciu. Poletje se je umikalo počasi nastopajoči jeseni. V tem letnem času je Korzika idealno lepa.

Sreče ob srcu sta ob tej opijajoči krasoti preživela ure sanj, ure, ki se za vedno vtisnejo v tiho življenje srea.

Ce bi Lucija živelja tudi sto let, ne bi pozabila besed, ki jih je čula tedaj. Kakemu zanosu se je prepustil Gilbert, ko mu je ljubezen prezela dušo in telo in ga na svojih drhtečih krilih odnesla v dalje, kjer je bila le »ona« neomejena kraljica!

Končno sta se mladoporočenca iz Bonifacia odpeljala v Neapelj. Iz kraja, ki ga je narava obdala s toliko pestrostjo lepote, v domovino Lepote same.

Gilbertu, ki je bil zelo izobražen, je bilo v vidno veselje, ko je pogledal mladi ženi govoriti o antični umetnosti. Celo sam je vzel dielo v roke in ji skušal pokazati, kako so se Grki in Latinci trudili, da bi upodobili svoje vzore.

Lucija se je vesela in ponosna uklonila pred umsko premočjo svojega soproga. Ni več vedela, kako bi se mu izkazala zadosti hvaležno.

»Zdi se mi, da sem vstopila v nov svet, ki ga še nisem poznala. Čutim nekako tako, kakor so čutili naši dedje, ko so se v dobi humanizma naenkrat znašli pred starodavnimi književnostmi.«

»Da, tedaj so zažutili, da je njihovo življenje dobilo novega poleta na zopet najdenem stadionu. V ostalem si pa, draga moja, šele nastopila pot v domovini lepote. Jutri bova že v Sorrentu, v domovini plesa... Castellamare... Rimu, večnem mestu. Prehodila bova vsu Umbrijo, ki je rodila toliko umetnikov. Svojo pot bova končala v Benetkah.«

»In potem?«

»Potem? Vrnila se bova v moderni svet, to se pravi v pusto in resnično življenje.«

Prodamo MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI - Ljubljana, nasproti »Nebo-tičnika«.

CONTINENTAL

na ugodne mesečne
obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Šolske torbice

in aktovke v veliki izbiri
priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. (I)

Orehova jedrca

med in vosek dobite najceneje: Medarna, Ljubljana, Židovska ulica 6.

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

VINO

pristno in poceni dobite pri

Centralni vinarni v Ljubljani

TELEFON ŠTEV. 25-73

Tombola Rdečega križa v Ljubljani
je preložena na 15. oktober 1939

S tužnim srcem naznanjamo, da je danes, previdna s sv. zakramenti, v 67. letu starosti, umrla naša ljuba mama, stara mama, gospa

Marija Pečar

mlinarica in posestnica v Zagradišču

Pogreb drage pokojnice bo 14. septembra ob 4 popoldne iz Podlipoglava št. 26 na farno pokopališče v Sostro, Ljubljana, Podlipoglav, 12. IX. 1939.

Zalujoče rodbine
Gregorc, Pečar, Skubic in Kavčič.

»Ah! Ali ne bi mogla vedno sanjati...?«

»Kaj pa tvoji starši! In moji! Kaj bi rekli? Vse polcije sveta bi naju morale iskati. In oči diše? Opravki? Kljenti? Čakajo me že skoraj mesec dni. V Parizu moram zagovarjati nekega razbojnika; že zaradi njega se moram vrniti.«

»Zaradi razbojnika?«

»Da, razbojnika, ki je umoril svojo ženo.«

»In ti ga boš zagovarjal in dosegel njegovo oprostitev?«

»Upam...«

»Kako? Upaš? To bi bilo vendar nemoralno!«

»No, o moji moralnosti bodi le prepričana. Če sem sprejel obrambo tega razbojnika, so gotovo obstojale okoliščine, ki zmanjšujejo njegovo krivdo. V bistvu je bil dober deček, le nekoliko preveč živahen! Kratko, obljubil sem, da se bom vrnil zaradi njega. Ne misliha več na to!«

Zares, na to nista več mislila... Misliha sta le na svojo srečo.

Vesko jutro sta sredi svetle na hotelski terasi kovala program za naslednji dan, ki bo moral biti še lepši od prejšnjega. V Rimu je Lucija čisto prevzela veličina verskih spominov: Katedrala sv. Petra, Lateranska palača, katacombe, Sv. Peter v vevah, Sv. Pavel izven obzida...

Zvečer je hotela obiskati še kraj, kjer so pred davnimi stoletji umirali mučenci za svojo vero. In za njimi še starčki, žene in otroci, ki so jih vrgli zverem, da bi se ljudstvo zabavalo.

Zdaj se je Gilbert prvič uprl Lucijini želji.

»Čemu bi se vendar vznemirjala ob spominih na davno preliho kri?«

»Prav nič se ne bom vznemirila. Želela bi le na mestu ugotoviti vso barbarstvo civiliziranega sveta pred prihodom Kristusovim... Spomnila sem se slavne Geromove slike cirkuških iger. Gladiatorji, med njimi mnogi Galci, korensko stopajo v areno, kličejo Cezarju: Ave Caesar, morituri te salutant! Na pesku jih že pričakujejo izstradani levi... Tamle so se odigrale te grozovitosti!«

Gilbert je pri teh besedah gledal ženo s skeptičnim in rogajočim se nasmehom. Kaj njemu mar cerkve in mučenci! Njega zanimajo bolj ostanki starih poganskih templjev. In če misli na amfiteater, se bolj divi zabavam množice, kot smrti nedolžnih v areni.

Lucija se ne more vzdržati. »Vendar ne boš primerjal divjih krvopreliv v amfiteatru z mirno veličino naših cerkvenih svečanosti!«

»Zakaj ne? Saj se ni samo v amfiteatru divje klalo! Predstavi si samo te navdušene množice, ki obdajajo sprejeto senatorjev, patricijev in vestalk, ogrnjenih v svoje svečane toge. Pogled te nepremagljive vojske, ki so prehodili zmagovalno vsa pota sveta. Za njimi prihaja zmagovalni vojskovodja Julij Cezar, ki je ravnokar gledal Versingetorikso pod svojimi nogami. Vsi se povzpno v Jupitrov tempel na Kapitolu, da proslave novo slavo Rima... Ti, Lucija, seveda ne verjameš, da je tudi to imele svoj pomen, in da lahko tem robatim veseljakom oprostimo, če so oprazili brez prevelike tankovestnosti nekoliko okorelih in dolgočasnih starih kristjanov?«

»Ta ton mi ne ugaja... Kako? Ti se še smeješ?«

Res se je Gilbert zasmejal na vse grlo pri njenih besedah. Lucija je postala še bolj ogorčena. Gilbert jo podraži naprej: »Če bi vedela, kako si ljubka, kadar si jezo nožeš v svoje dolge lase! Tvoje oči so zelene kakor ametist in lička zardela kot rožice. Rad te nekoliko podražim, ko se nasobiš kakor mater opatica. Ali nisi nikoli mislila, da bi šla v kloster?«

»Nikoli, gospod.«

»No, gospa, da si le še tega nisi zaželela! Peljal te bom torej v amfiteater in celo v Martinskovo ječo!«

Iz Rima sta se odpravila v sladko Umbrijo, Siennu, Perouse, Florence, Assisi.

Servis Interaklam d.d.

KOLO SREČI BRUHA MILIJONE...

Ker je loterijski načrt preteklega 38. kola s svojimi zanimivimi menjavami naletel na veliko odobravanje pri kupovalcih srečk, kajti srečke, ki so jih vzeli pooblaščen prodajalci in njihovi podprodajalci, so bile skoro vse razprodane, zato je Državna razredna loterija isti načrt obdržala tudi za nastopajoče 39. kolo srečk.

Srečke I. razreda 39. kola so gotove in puščene v prodajo 13. septembra t. l. v 100.000 celih srečkah z žrebanjem:

- I. razred 14. oktobra 1939,
- II. razred 10. novembra 1939,
- III. razred 12. decembra 1939,
- IV. razred 13. januarja 1940,
- V. razred od 10. februarja do zaključno 7. marca 1940.

Cene srečk za vsaki razred so sledeče: ena cela Din 200.—, ena polovična Din 100.—, ena četrtinska Din 50.—.

Skupna vrednost dobitkov v 39. kolu znaša

Din 65,000.000.—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: Din 2,000.000.—, 1,000.000.—, 3 po 500.000.— in 2 po 300.000.—. Poleg teh premij so še naslednji večji dobitki: 7 po 200.000.—, 16 po 100.000.—, 17 po 80.000.—, 17 po 60.000.—, 19 po 50.000.—, 17 po 40.000.— dinarjev ter veliko število drugih večjih dobitkov.

V najsrečnejšem slučaju z možnim spajanjem premij in dobitkov v V. razredu je mogoče zadeti z eno celo srečko

Din 3,200.000.—

Za izplačilo dobitkov jamči država.

Srečke se lahko dobe pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih podprodajalcih, ki so skoro po vseh večjih krajih.

Podrobnejša navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se na zahtevo dobe brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šentovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 1 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Službo dobe

Inteligentno gospodinjstvo sprejme za gospodinjstvo samostojen gospod. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14.971. (b)

Več prodajalk

in prodajalcev za prodajo knjžice, katero potrebuje vsaka gospodinja, sprejmemo. Vprašati na »Moj dom«, Ljubljana, Dvoržakova št. 8. (b)

Trgovskega pomočnika takoj sprejme Drago Radaj, Trbovlje. (b)

Elektrotehnik in ključavničar oziroma strojni tehnik dobi službo pri Emilu Tomaziču, stavbeniku, Ljubljana — Kerenikova ulica 8. (b)

Služkinjo začetnico, mlado, najrajši z dežele — takoj sprejmemo. Ljubljana, Rožna dolina, cesta IX. št. 29. pritišče. (b)

Snažno dekle

za vsa hišna dela, ki zna nekaj kuhati in vsaj deloma razume nemško, se sprejme. Naslov v podr. »Slovenca« v Celju. (b)

Prvovrstnega kuharja za slavnostno pojedino 50 oseb iščem. Takojšnje ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kuhar« 14.989. (b)

Denar

Vaši prihranki so varno in plodonosno naloženi v domačem zavodu »Moj dom«, Ljubljana, Dvoržakova št. 8.

Posojila iščite samo pri domačem solidnem zavodu. Pišite ali pridite osebno. »Moj dom«, Ljubljana, Dvoržakova ulica št. 8. (b)

Službe iščejo

Dekle

s 4 razr. mešč. šole, nekoliko vajeno trgovine — želi praktičirati v trgovini mešanega blaga. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožna« 14.964. (a)

Kuharica

starejša, išče službo. Naslov v podržnici »Slovenca« v Celju pod št. 14.962. (a)

Gospodična

poštena in skromna z malo maturo, večja pisarniškega in blagajniškega poslovanja, išče primerno zaposlitve. Ponudbe na: Mira Selan, Trnovo, Koseskega 20.

Stanovanja

ISČEJO:

Dvosobno stanovanje s kopalnico v Šiški iščem za 1. oktober. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dobro plačnik« št. 14.943.

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje s pritlikinami, sončno oddam. Zeljarska ul. 11.

Trisobno stanovanje oddam z novembrom. Poizve se Zarnikova ul. 9/L, Ljubljana. (c)

ISČEJO

ODDAJO:

Veliko sobo oddam 2 ali 3 osebam. Ljubljana, Bolgarska 17.

ISČEJO:

Lepo opremljeno sobo za samca, v centru, po možnosti s posebn. vodom, iščem za takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.262. (a)

Dijaki

Dijaka nižješolca

sprejem v dobro oskrbo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.963. (D)

Dijakinjo

sprejem v svo oskrbo. Kopalnica, klavir. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.985. (D)

Visokošolki

oddam sončno in zračno opremljeno sobo s zaključkom. Ogled med 2. in 4. uro. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.821.

Dve dijakinji

se sprejmeta na stanovanje in zdravo domačo hrano. — Požar Ivanka, Poljanski nasip 10-11., deeno. (Blizu realne gimnazije.) (D)

Prodamo

Novo damsko kolo

prvovrstne znamke, na prodaj za 850 din. Mlekarna, Stari trg 24. (I)

KROMPIR

po 80 par kg. lepo, zdravo blago, oddaja vsako količino, dokler traja zaloga. A. Volk, Ljubljana.

Pozor! Pozor!

Najlepša bukova drva, prvovrsten trboveljski premog nudi po najnižji dnevni ceni

VELEPIČ

Ljubljana-Siška, Jernejeva 25, telefon 27-08

Ženitbe

Ljubezen

moža si zagotovi, ako mu postrežeš z dobro, okusno hrano. Zato kuhaj po preizkušeni recepti, zbranih v knjigi poklicne kuharice. Knjigo dobavlja: Mizerit Demterij, Zidani most. Cena v predplačilu 10 din.

Posvetva

Tristanovanjska hiša

z gospodar. poslopjem, živino in krmo napredaj. Krekova ulica 8, Tezno-Maribor. (p)

Stavbne parcele

v bližini kolodvora Sent Vid-Višmarje, s vodovodom in elektriko, prodam pod ugodnimi pogoji in v poljubni velikosti po 20 din in več kv. meter. Pojasnila Vižmarje 59.

Čitajte in širite »Slovenca«

Zasluge

Dobro zaslužek

nudimo vsaki osebi v mestu in na deželi. Pišite na »Moj dom«, Ljubljana — Dvoržakova ulica št. 8.

Kupimo

Zlato

srebro, briljante in antikvitete kupuje v vsaki količini trdka A. Božič, Ljubljana, Franciskanska ulica št. 3.

Razno

Nove sode

popravila izvršuje poceni sodarstvo Sulcer, Vojašniška ulica 7, Maribor. t

Gumbnice, gumbice, plise, monogrami, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciskanska ulica

Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Topilniški inženir, specialist za visoko peč

z nastopom takoj, naj napiše ponudbo z navedbo dosedanje prakse pod znakom »VISOKA PEČ« na PROPAGANDA d. d., Zagreb, Jelačičev trg 5, pošt. predal 472

Vzajemna posojilnica

L. L. L. O. L.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

LJUBLJANA

Oživiljeno stanovanjsko vprašanje

Kdo zida in kdo bi moral zidati — Jamstvo za rentabilnost hiš proti periferiji

Družine z otroci se še vedno pritožujejo, da jim hišni gospodarji ne marajo dati stanovanj. Čeprav se leto za leto o tem mnogo piše in še več govori, pritožuje, zabavlja in tudi posreduje, vendar še vedno ne moremo govoriti o zboljšanju razmer. Morda se je stvar celo poslabšala, ker že celo družine s samo po dvema otrokoma morajo iskati gospodarja, ki je prijatelj otrok. Tako to vprašanje postaja vedno bolj pereče, ker so se vsi vplivi na hišne posestnike pokazali za neuspešne. Ker v Ljubljani še vedno primanjkuje stanovanj, tudi gospodarji še vedno lahko izbirajo stranke, zato se bodo pa tudi razmere družin z mnogo otrok zboljšale šele tedaj, ko bo Ljubljana imela dosti ali celo preveč stanovanj. V tem pogledu je gotovo mestna občina Ljubljana storila svoj dolžnost prav do vrha in še čez, saj so z zidanjem stanovanjskih hiš prejšnje mestne uprave občino tako zadolžile, da dandanes mestna občina Ljubljana prav za prav nikamor ne more. Navzile vsemu temu je pa mestna občina pravkar dozdela prepotrebno veliko stanovanjsko kolonijo za Bežigradom z 48 stanovanji in z zavetiščem za 64 otrok v posebnem poslopju. Tudi Pokojniški zavod je gotovo storil svojo dolžnost zlasti z blokom nebotičnika in s svojim zadnjim sklepom, da seveda več stanovanjskih hiš na nunskem vrtu med Nunsko in Šubičevu ulico. Železničarji so si postavili veliko kolonijo in tudi Vzemna zavarovalnica je zgradila svojo kolonijo, prav tako so pa tudi vsaj nekateri denarni zavodi sezidali vsaj nekaj poslopjij. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo in razni zavodi so precej zidali, vendar pa niti od daleč niso storili svoje dolžnosti n. pr. oblasti in denarni zavodi ter podjetja, ki imajo svoje centrale drugje, pri nas pa delajo kupčije in spravilo prav mnogo denarja iz Ljubljane in Slovenije v druge banovine in tudi v inozemstvo. Vsi torej, ki mesece in mesece morajo tekati po mestu in prosjačiti za stanovanja, naj zainteresirajo vso javnost, da bo pritisnila predvsem na tiste, ki imajo od Ljubljane in naše banovine velike dobičke, investirati pa v Ljubljani z večine nočejo niti pare. In tedaj, ko bodo naši javni sektorji in naši gospodarski krogi z vso javnostjo vred dosegli investicijo pri nas zasluženega denarja v naših krajih, tedaj tudi materam mnogih otrok ne bo treba več medoleovati okrog zakrknjenih gospodarjev, ker jim bodo gospodarji sami po znosnih cenah stanovanja ponujali. Predvsem

naj pa židajo stanovanjske hiše za svoje uslužbence tudi razni uradi, saj ni mogoče, da bi uslužbenec v težkih skrbih za svojo družino mogel vse svoje moči posvečati svoji službi. Zgoraj smo omenili tudi impozantno železničarsko kolonijo, vendar je pa iz krogov nižjih uslužbencev državne železnice največ pritožb, da ne morejo dobiti stanovanj. Nekdaj so si tudi nižji železniški uslužbenec postavili lastne skromne domove in so tako predvsem železničarji sami s svojimi prihranki ustvarili cele dele mesta, na primer Rožno dolino. Dandanes nižji železniški uslužbenec ne morejo več zidati lastnih hiš in odločilni faktorji se morajo nazadnje spomniti tudi na nižje uslužbence, ko so že poskrbeli za uradništvo. S tem pa še nikakor ni rečeno, da bi bili drugi uradi storili svojo dolžnost, saj marsikateri še niso storili prav ničesar za svoje nižje uslužbenstvo in je med prosilci za mala in poceni mesta stanovanja vedno tako mnogo nižjih uslužbencev raznih ljubljanskih uradov, da mesta občina Ljubljana ne more niti svojih uslužbencev spraviti pod streho. Menda mestni občini ljubljanski nikdo ne sme zameriti in bi ji delal največjo krivico z zabavljanjem, če bi morda v njenih hišah imeli prednost njeni uslužbenec in bi to popolnoma upravičeno načelo izvajala dosledno.

Med tistimi, ki se kaj radi ponašajo s svojo srčno kulturo, so seveda tudi hišni posestniki. Če si pa dobri hišni posestniki hočejo obvarovati tak sloves, naj vplivajo na svoje prijatelje in tovariše, da ne bodo več zavračali družin z otroci. Časi se naglo spreminjajo in kmalu se lahko zgodi, da bodo taki gospodarji varovali prazne hiše in da bodo za njimi kazali s prsti tisti, ki jim niso hoteli dati strehe. Nekaj velikih projektov za stanovanjske hiše smo sicer že omenili, vendar pa opozarjamo samo še na Južni trg, ki nam bo prav sredi mesta dal ogromno število stanovanj. Stvar je že tako dozorela, da uresničenje Južnega trga ni več vprašanje bodočnosti, temveč stvarnost prihodnjega leta, ki z njo že danes morajo računati predvsem hišni posestniki proti periferiji. Sedaj je še pravi čas, da si za več let zagotovimo stanovanje prav na ta način, če v svoje hiše z vrtni sprejemo družine z mnogo otrok. Edino zračna stanovanja in vrtni, polni zdravih in veselih otrok, so jamstvo za rentabilnost hiše izven osrčja mesta!

1 Bivši minister Magaraševič v Ljubljani. V ponedeljek ob 20.30 je prišel z belgijskim brzovlakom v Ljubljano bivši minister g. Magaraševič Dimitrije. Z železniške postaje se je odpravil g. minister v hotel Union, kjer je prenočil. Včeraj ob 9.45 je g. Magaraševič odpoval za brzovlakom proti Bledu.

1 Zalogo sladkorja, riža in kave so se v Ljubljani zadnje dni tako pomnožile, da nikomur ne bo treba več tožiti o pomanjkanju teh živil. Samo v ponedeljek je prišlo v Ljubljano 8 vagonov sladkorja, ki so ga izdelale že domače tovarne. Zadnje dni minulega tedna smo pa dobili tudi 5 in pol vagona sladkorja. Samo tri ljubljanske veletrgovine imajo v zalogi pičlih 7 vagonov riža in 14 vagonov kave, da je Ljubljana preskrbljena z rižem in kavo zares prav bogato. Kar se tiče domnevnega prikrivanja in kopčenja sladkorja, moramo pojasniti, da so taki očitki na račun ljubljanskih trgovcev popolnoma neutemeljeni. Kakor bi morale tudi ljubljanske gospodinjice že iz dnevnega tiska vedeti, je meseca avgusta primanjkovalo sladkorja po vsej državi in smo ga uvažali iz inozemstva. Od 1. avgusta namreč pa do zadnjih dni so ljubljanski trgovci navzlic največjim svojim naporom mogli za Ljubljano in Slovenijo dobiti samo 25 vagonov sladkorja. A Ljubljana je od tega sladkorja dobila 5 vagonov, da veletrgovci nikakor niso mogli ustreči željam prodajalcev sladkorja na drobno, ti pa spet niso mogli postreči gospodinjic s takimi količinami sladkorja, kakršne potrebujejo sedaj ob času vkulhavanja sadja. Sedaj so e sladkorja založeni vsi ljubljanski trgovci v taki meri, da bodo brez skrbi zmagali največje zahteve čespljevega tedna.

1 Na srednjo glasbeno šolo je vpisovanje mogoče do včetrš 15. t. m. Redni pouk se bo začel 18. t. m. — Razdelitev in določitev urnika bo 18. t. m. pop. ob pol 17. v Hubadovi pevski dvorani poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici.

1 Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

1 Mal požar sredi Ljubljane. Okrog četrta na 4. so bili kličani ljubljanski gasilci na Marijin trg št. 1 v bližini trgovke gđ. Ivanke Šmale. Iz kleti pod vhodom, ki gleda na Prešernovo ulico, se je začel valiti gost siv dim, ki je čez stopnišče zajel hišo v vseh nadstropjih. Ko so se prihiteli gasilci z orodnim avtomobilom in se ustavili ob vrtljaku na Marijinem trgu, je bila senzacija za Ljubljano zadostna. Kdorkoli je prišel mimo, se je ustavil in čakal, če bo morda res začelo goriti. Med gostim spalirjem gledalcev in radovednežev so gasilci napeljali cevi s hidranta in začeli zalivati klet, iz katere se je dvigal dim. Spočetka je krolil radovednežev samo en stražnik, ki pa proti velikanski premoči ni mnogo opravil. Ko je na enem koncu odrinil steno radovednežev, so mu »firbci« na drugi strani zopet pritisnili skupaj v želji, da bi videli vse čim bolj od blizu. Na pomoč mu je prišlo več stražnikov, ki so potem izpraznili trikotniški trg ob hiši in Prešernovi ulici. Kdor je šel, je lahko ugotovil, da je bilo za ukrotitev ognja potrebnih manj gasilcev kakor pa stražnikov za brzdanje radovednežev. V kleti pod trgovino so se vneli zaboji, razne kartonske škatle za klobuke in slama, pripravljena za pakiranje. Ker je bila klet nabito polna, se je ogenj hitro razširil, tako da se je v kleti pošteno razgorel. Dim pa je seveda udarjal skozi kletno okno v veži, tako da je bila vsa hiša zadimljena. Pokleknili gasilci so pod vodstvom g. Furlana ogenj hitro ugasili. Na kraj požara so prihiteli z dvema brizgalnima, ker spočetka ni bilo jasno, kaj gori. Če bi se ogenj razširil, bi bila v nevarnosti vsa hiša. Ko je bil ogenj pogasjen, so morali gasilci čakati, da se je gosti dim v kleti razkahljal. Ugotovili so, da škoda ni pomembna, ker so zgoreli le zaboji, škatle iz lepenke in slama. Drugih zalog v kleti ni bilo. Okrog pol šestih so zapustili stavbo. Lastnica je zavarovana. Kako je ogenj nastal, se doslej ni dalo ugotoviti.

1 Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v četrtek 21. septembra 1939 ob 7 zvečer v posvetovalnici Združenja trgovcev v Trgovskem domu, Gregorčičeva ul. 27, pritrilje, levo, z običajnim dnevnim redom.

1 Ortopedski odsek Državne šolske poliklinike v Ljubljani javlja, da bo vpisovanje k ortopedski gimnastiki vsak torek in četrtek od 3—5 popoldne v telovadnici I. državne realne gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica.

1 Pregled motornih vozil. Po odloku kr. banke uprave v Ljubljani bo po pravilniku ministrstva notranjih zadev z dne 20. septembra 1928, Uradni list 336-100 za drugo polletje 1939 po slednji komisiji pregled motornih vozil, ki slušajo javnemu prometu (avtomobilov, avtobusov) in v tem letu za drugo polletje še niso bili uradno pregledani in odobreni za javni promet. Pregled bo v ponedeljek 18. septembra od 11—13 v Ljubljani, Šubičeva ulica 5 (pri upravi policije). K temu pregledu se morajo pripeljati tudi vsa motorna vozila (motosiklji in avtomobili), za zasebno uporabo, ki letos iz kakršnegakoli vzroka še niso bili komisije pregledana in odobrena za promet. Policija opozarja, da nepregledana in neodobrena motorna vozila ne smejo obratovati.

Najnovejša poročila

Angleži stopajo v boj z najmodernejšim orožjem

London, 12. septembra. e. Angleško armado so v Francijo vozili že dni in popolnoma tajno. Angleška vojska ima najmodernejšo orožje in odhaja sedaj z najmodernejšimi motoriziranimi oddelki proti Maginotovi črti. Za Maginotovo črto ima ta angleška vojska že določene svoje postojanke. Za angleško vojno letalstvo, ki je tudi danes prišlo v Francijo s svojimi bombniki in lovci, so pripravili posebna letališča, kakor je to bilo določeno po načrtu. Glavni del angleške armade je sedaj že v Franciji.

Zastoj na vzhodnem bojišču

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Popoldanski francoski listi izražajo svoje zadovoljstvo, ker se iz poročila poljskega vrhovnega poveljstva vidi, da je nemška ofenziva ustavljena. Listi poudarjajo, da je bil cilj nemških čet naglo zavzetje Varšave. Listi posebno poudarjajo nagli odpor poljskih čet in poljskega prebivalstva proti nadmočnemu sovražniku. »Journal des Debats« pravi med drugim: S poljskega bojišča prihajajo pomirjive vesti. Poljska vojska se je umikala, da popravi svojo fronto. Med umikom je bilo postopno izvršena tudi organizacija in razporeditev sil. V samem začetku so Nemci hitro napredovali. Poljaki so se umikali in se Nemcem močno upirali, ker se niso hoteli udati brez boja. Tudi za fronto se poljsko prebivalstvo drži hrabro, da niti najbolj hudo bombardiranje iz zraka ni moglo omajati njegove morale. Mi upamo, da se bo poljskim četam posrečilo obdržati se v svojih postojankah vse do jeseni, ko utesne veliko deževje prinese državi svojo pomoč. Vsi popoldanski listi ugotavljajo, da poročila vrhovnega nemškega poveljstva končno govorijo tudi o dogodkih na zahodni fronti, kar pomeni, da si je nemški narod sedaj v svesti, da se mora nemški narod odsele boriti na dveh frontah. Vojska se mora boriti ne samo proti Poljski, temveč tudi proti Franciji in Veliki Britaniji. Ko govorijo o tem, pravi »Temps«, da sta ali Francija in Velika Britanija v vojno proti Nemčiji zaradi svojih obvez do Poljske in da je vojna Francije in Velike Britanije in Nemčije prava stvarnost. V nadaljevanju svojega članka poudarja list občutno napredovanje francoskih čet med Maginotovo in Siegfriedovo linijo v smeri Saarbrückna, na fronti, ki je široka 20 km.

London, 12. septembra. AA. (Reuter.) Viden zastoj v nemškem napredovanju na Poljskem beležijo vsi angleški vojaški kritiki, nekateri od njih pa menijo, da utesnejo biti nemške komunikacijske zveze ogrožene. Strokovnjaki opozarjajo na to, da so nemške čete dosedaj napredovale povprečno po 20 milj, kar je povzročilo utrujenost čet. Neodvisno od tega je precej počasno preskrbovanje z gorivom za tanke in motorizirano orožje, ki, kakor znano, porabi zelo veliko goriva. Poljaki bi na ta način mogli dobiti čas, da se utrdijo, prav tako pa bi moglo priti do zastoja, čeprav vsi angleški vojaški kritiki opozarjajo, da ne smemo biti pretirani optimisti. Položaj poljskih sil v tako imenovanem poznanskem kotlu izkazuje zaskrbljenost. Nemci izkazuje svoje napade proti levemu in desnemu boku poljskih postojank med Vislo in Bugom. Dež bo največji zaveznik Poljakov. In ta dež je, kakor se izve, včeraj padal po treh mesecih, kar je zelo otežilo gibanje težkih nemških motoriziranih enot.

Izpraznitev Aachena in Tryerja

Berlin, 12. septembra. e. Nemške oblasti so zaukazale izpraznitev dveh mest in sicer Aachena in Tryerja. Prebivalstvo se mora izseliti tekom današnjega dne v notranjost Nemčije.

Slovaki napadajo

Bratislava, 12. septembra. AA. (DNB.) V današnjem službenem poročilu slovaškega vrhovnega poveljstva stoji: Slovaške čete so na vzhodnem bojišču strle močan sovražni odpor z napadom na 20 km široki fronti. Slovaške čete stalno napredujejo. Letališče v Krošni gori, Slovaškim letalcem se je posrečilo odbiti več sovražnih napadalnih poskusov.

Indija izreka obćudovanje Poljski

Simla, 12. sept. AA. Reuter: Indijski osrednji državni svet je soglasno sprejel spomenico, e katero izraža obćudovanje do poljskega naroda za njegovo junaško borbo za neodvisnost. Prosvetni minister Prasad, na čigar predlog je bila ta spomenica sprejeta, je z navdušenim govorom poudaril, da mora Indija z vsemi silami sodelovati v borbi proti napadalcu, Indija bo to storila, je dejal, ne da bi pričakovala kakršnokoli nagrado. Sicer pa Indija ve, da se bo na evropskih bojiščih odločila tudi njena usoda.

Irška nevtralna

Dublin, 12. sept. AA. DNB: Predsednik vlade de Valera je imel na radiu govor, v katerem je ponovno podčrtal sklep Irske, da bo ostala nevtralna v sedanji vojni.

Anama proti Nemčiji

Pariz, 12. septembra. AA. (Havas.) Anamski cesar je poslal proglas narodu, v katerem med drugim pravi, da se bodo Anamiti tudi tokrat kakor leta 1914—1918 ramo ob rami borili s Francozi proti Nemčiji.

Belgija uvedla aprovizacijo

Bruselj, 12. sept. AA. Havas: V političnih krogih govore, da bo konec t. m. vpeljana racionalizacija v obliki bonov ali markic za nabavo glavnih življenjskih potrebščin. Poudarjajo pa, da se bo zaradi sedanjih velikih zalog in pravočasno storjenih ukrepov preskrbovanje lahko izvedlo na široki osnovi, t. j. da si bo vsakdo lahko svoje potrebe kril v zadostni meri. Za kruh je predvidena dovoljena nabava 350 g za odrasle, za otroke pa 250 g.

Cerkve zapirajo iz strahu pred napadi?

Berlin, 12. septembra. AA. (DNB.) O priliki vesti, ki so se razširile v tujini o nekih strogih ukrepih proti rimsko-katoliški cerkvi v Nemčiji, sporočajo iz dobro poučene strani sledeče: Zadnje dni je bilo zaprtih več cerkva v posameznih nemških krajih. Te cerkve so bile zaprte edino iz razloga, ker se nahajajo daleč stran od naselij ali

pa na mestu, ki ni pripravno za pravočasno odstranitev vernikov za primer, če bi prišlo do alarma zaradi zračnega napada v času, ko bi trajala služba božja. Kar se tiče trditve o ukrepih proti katoliškemu tisku, pravijo tukaj, da je bilo izdanih več ukrepov zaradi štednje papirja in da je bilo zaradi tega ustavljeno večje število časopisov. Veliko število katoliških verskih časopisov v Nemčiji bo v času vojne zmanjšano na pet časopisov. Končno omenjajo, da vsi ti ukrepi prizadevajo v enaki meri rimo katolike kakor tudi evangelijske cerkve.

Angleška diplomatska prizadevanja

Rim, 12. septembra. Radio poroča, da angleška vlada dela pritisk na Belgijo, da bi prenehala s svojo nevtralnostjo in stopila na stran zaveznikov. Na ta način bi bilo Angliji in Franciji zelo pomagano, najbolj pa Poljski, kajti Nemci bi morali vsaj 10 divizij odpoklicati s Poljske. Če bi se angleški diplomaciji posrečilo spraviti v boj proti Nemčiji tudi Rumunijo in Turčijo, za kar si prizadeva, bi bila Nemčija še bolj izolirana. Še bolj pa, če se Anglija sprjatelji z Italijo o čemer poročajo drugi časopisi.

Amerikanski kongres se sestane dne 2. oktobra

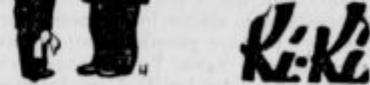
Washington, 12. septembra. e. Nocoj so ameriški vladni krogi izjavili, da bo Roosevelt sklical kongres na izredno zasedanje za 2. oktober 1939. Namen tega kongresa je, preklcati prepoved izvoza orožja v Anglijo in Francijo.

Nadnatakar:

Toda kar ima vsak gost najraje, to je ...

Mali:

Vem,

Proizvodi UNION, Zagreb

Drobne novice

Pariz, 12. septembra. o. Francosko vojno poročilo poroča, da francoske čete napredujejo na istem bojišču kakor včeraj. Čuti se močna reakcija nemške vojske, zlasti topništva.

Varšava, 12. septembra. o. Poljski radio poroča, da je bojišče danes mirnejše, kakor je bilo včeraj. Bombardiranje se nadaljuje, ni pa opaziti resnih požarov v Varšavi. V teku današnjega dne so trikrat napadla nemška letala Varšavo in niso povzročila nikakšne pomembnejše škode. Tudi Prebivalstvo je ostalo popolnoma mirno in ni bilo prav nič razburjeno. Poljaki poročajo, da so imeli danes v Varšavi sledeče izgube: 1 polkovnik in nekaj častnikov ter 13 vojakov. Podobno število so zabeležili ranjenih vojakov in civilistov.

Kodanj, 12. septembra. o. Iz Kodanja poročajo, da je bila finska ladja »Olivebank« potopljena. Ladja je naletela na plavalčjo mino in se je v teku ene ure potopila. Od 21 ljudi posadke se jih je rešilo le 7.

Atene, 12. septembra. AA. (DNB.) V nekem kinu na otoku Lemnu je nastal požar. Zgorelo je 40 ljudi, ranjenih pa je 80.

Pariz, 12. sept. AA. Havas: Ustanovljen je bil pododbor parlamentarnega odbora za zunanje zadeve. Temu pododboru, v katerem se nahajajo skoraj vsi člani parlamentarnega odbora, razen komunistov, bodo poverjene posebne naloge. Tako po svoji ustanovitvi je imel pododbor sejo, na kateri je predsednik parlamentarnega odbora za zunanje zadeve Mistler podal svoje poročilo.

Amsterdam, 12. sept. AA. DNB: Tukajnji »Handelsblatte« prinosa poročilo dopisnika United Pressa, ki je izločeno tudi vojni dopisnik imenovanega holandskega lista. Dopisnik pravi med drugim, da mesto Lodz skoraj ni nič trpelo od letalskih napadov in da se življenje že vrača v normalen tek.

Madrid, 12. sept. AA. Reuter: Številne nemške ladje, ki so se po angleški vojni napovedi Nemčiji zatekale v luko Vigo, prodajajo zdaj svoje tovore za vsako ceno. Poveljnik ene izmed teh ladij je ukazal, da se v morje vrže 500 ton banan, misleč, da tega tovara ne bo mogel prodati v Španiji niti za najnižjo ceno. Naslednjega dne pa so ribiči iz Viga in okolice prišli na trg z malimi količinami rib, toda z ogromnimi količinami banan. Dogodek se je hitro razvedel ter so ribiči prodali banane po sorazmerno ugodni ceni.

Kodanj, 12. sept. AA. DNB: Za 18. in 19. t. m. je sklicana v Kodanju konferenca ministrstev predsednikov in zunanjih ministrov Švedske, Norveške, Danske in Finske.

Washington, 12. septembra. AA. (Reuter.) Finančni minister Morgenthau je izjavil, da ostane francosko-ameriški valutni sporazum od septembra 1936 še naprej v veljavi brez ozira na valutno tehnične ukrepe, ki sta jih izdali Francija in Velika Britanija. Ker se je izvršilo znižanje vrednosti franka in funta zaradi sedanjih izrednih razmer, je rekel Morgenthau, da tega znižanja ne bodo smatrali kot dejansko devalvacijo, ki bi bila izvršena iz trgovskih razlogov. Glavno je, da bosta Francija in Velika Britanija še naprej spoštovali osnovne smernice trojnega valutnega sporazuma. Sporazum ostane v veljavi tudi za tiste države, ki so k njemu naknadno pristopile, namreč Švica in Belgija.

Smrt družinskega očeta pri podiranju hiše

Celje, 12. septembra

Daneč okrog poldne so se zgodila v Oplotnici pri podiranju stare enonadstropne hiše »Gange« last grofa Ledeburyja, huda nesreča, ki je zahtevala življenje 40 letnega delavca Ivana Perfila. Perfil je bil danes prvi na delu. Okrog poldneva je čistil opeko in hitel, da bi dokončal, ker ga je čakala njegova 14 letna hčerka s kosilom. Ko je hotel h kosilu, je padel z nadstropja težak tram z vso silo Perfilu na glavo. Nezavesten se je delavec zgrudil na tla. Delavci so prestrašeni poklicali na pomoč zdravnika dr. Ravnikarja. Duhovnik mu je podelil sveto poslednje olje. Med vožnjo v bolnišnico je delavec izdihnil. Prepehali so ga na njegov dom. Na kraj nesreče je prišla komisija in uvedla preiskavo. Pokojnik zapušta tri nepreskrbljene otroke in ženo. Hudo prizadeti družini izrekamo naše iskreno sočustvo.

Zobozdravnik

Dr. Pavločič Franc

ne ordinira

od 15. septembra do 8. oktobra 1939

1 Razpis abonmana. Letošnja gledališka sezona se bo pričela v Drami 23. t. m., v Operi pa 30. t. m. Vse ljubitelje naše gledališke umetnosti opozarjamo na razpis abonmana, ki omogoča vsakemu abonentu pri izredno nizkih cenah obisk 38 dramskih in opernih ter operetnih predstav. Vsak abonent dobi tedensko po eno dramo ali operno predstavo. Spored vsebuje zanimiva dela iz klasične in moderne operne, dramske in operetne književnosti. Letošnja sezona se je vrnil v Dramo igralce Modest Sancin. Obeta se nekaj gostovanj Zvonimira Rogoza. Nova je članica gđ. Vladoša Simčičeva. V Operi sta na novo angažirana baritonist Anžlovar in basist Orel. Vse, ki se zanimajo za gledališki abonma, opozarjamo, da dobe lahko vse podrobne informacije v veži dramskega poslopja, kjer sprejemajo abonentne vsak dan od 10—12 in 15—17. Abonma se plačuje v desetih zaporednih mesečnih obrokih.

1 Darujte za protituberkulozno borbo! Na drugem mestu objavljamo seznam darovalcev, ki so v času od 1. januarja do danes prispevali za protituberkulozni pokret. Na žalost pogrešamo v tem seznamu imena imovitih osebnosti, katerih socialni položaj je takšen, da bi se prošnji Protituberkulozne zveze brez posebnih pomislekov in ne da bi s tem doprinesli preobčutno žrtvi, lahko odzvali. Naša skrb v teh resnih časih tudi predvsem, da ohranimo zdrav narod. Četudi so nameni drugih humanitarnih ustanov prav tako hvaljevredni, vendar ne pozabimo predvsem nalog Protituberkulozne zveze, ki skuša potom svojih edinic na najuspešnejši način manjšati gorje, ki ga prizadeva našemu ljudstvu najopasnjejša sovražnica — jetika. Zato apeliramo na vso javnost brez izjeme, da posveča ciljem protituberkuloznega gibanja vso svojo pozornost ter se z gnotnimi prispevki ob vsaki priliki spominja njenih nalog. Čekovni račun Poštne hranilnice je št. 15-531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Najcenejše in
kvalitativno najboljše
brastove in bukove

PARKETE

stole, vrtno in
pisarniško pohištvo
Vam najceneje nudi

REMEC-CO
DUPLICA PRI KAMNIKU
Ljubljana, Kersnikova 7 (poleg Siamita)

KULTURNI OBZORNIK

Prof. D. Dekoro: Drina

Prof. D. J. Deroko: *Drina*. Izdaje družba Fruska gora, Novi Sad 1939, str. 311. — Smisel za turizem se vedno bolj budi tudi na našem jugu, kjer dozdaj ni bil razvit. Lepi in romantični kraji kar vabijo ljudi na oddih, toda — najprej jih je treba poznati in zainteresirati potnike zanj. Da se bo namreč mogel razviti turizem v krajih, kjer ga dozdaj ni bilo, a so dani vsi pogoji zato, je treba ves kulturni milje tistih krajev dvigniti, da bo nudil tudi izbirnemu meščanu udoben počitek. Da pa se kraji lahko kulturno in gospodarsko dvignejo, je poleg materialnih podpor za dvigovanje turizma potrebna tudi privatna iniciativa in delavnost, za kar pa je treba zopet prometa. Zato je treba potnike — tujeke promet — najprej zainteresirati za prirodne lepote gotovih delov naše domovine, da jih obiščejo. Posebne vrste pa je turizem po reki Drini: plovba po njej s splavi ali čolni, kajaki. In prav ta publikacija »Drina«, ki jo je na pobudo družva »Fruska gora« v Novem Sadu in s pomočjo Putnika napisal prof. D. J. Deroko ima predvsem ta namen, da pokaže širnemu svetu — zlasti seveda Jugoslovonom — pomembnost Podrinja, zlasti pa Drine same. Kjer se Tara in Piva, izraziti erogorski gorski reki, tekoči iz durmitorskega masiva, izliva v eno, tam se začne Drina, ki teče skozi gorate kraje v ozkih oteskah do Foče in dalje mimo Zvornika, kjer prestopa v nizino in se mimo Bjeline pod vzhodnim Cer planine pomika proti Sremski Mitrovici, kjer se izliva v Savo. To je proga Drine in obseg Podrinja, ki ga v tej knjigi do podrobnosti opisuje prof. Dekoro v raznih poglavjih. V obsem delu nas seznanja z geološko sestavo tega kraja, s svojimi reke Drine, njenimi pritoki in njeno vodno močjo ter značajem, s splavarstvom in sploh rečnimi kakor tudi železniškimi poti ter zvezami

z ostalim svetom; z etnografskimi posebnostmi ljudi, stavb, domačih obrti (ribolov itd.) ter tudi že z zgodovino teh krajev, kjer je vladal despot Branković in je Drina bila dolgo časa mejna reka med Bosno in Srbijo, tako da si na Drini splavljari dajejo smer s klici: »Drži k Bosni!« »Teraj k Srbiji!«, namesto »levo—desno!«. Naslednje poglavje je posvečeno še posebej turizmu, ki je sedaj razvit najbolj kot vožnja po turističnih splavih ali pa v malih športnih »kajaki«. Ta dva načina turizma v teh krajih dobivata vedno večji razmah in pomen in v tem vidi Drina razvoj bodočega turizma. Prav Drina je jugoslovanska reka bodočnosti za kajakišpot, dasi ima tudi nekaj zelo težkih ekoraj neprehodnih partij (divja reka srednje težkoče, ki nudi kajaku poti 6 dni). Ta priročnik je napravljen prav nalašč za turiste, ki žele pogledati celotno Drino na splavu ali kajaku ter je pot razdeljena na več oddelkov. 1. Od Šećanpolja do Foče (24 km), kjer je opisana tudi zgodovina mesta Foče, 2. Od Foče do Gorazda (32 km) z mestom Čajnice, 3. Od Gorazda do Višegrada (37 km), 4. Od Višegrada do Slapa (22 km), 5. Od Slapa do Banjine Bašte (44 km), 6. Od Banjine Bašte do Ljubovije (55 km), 7. Od Ljubovije do Zvornika (41 km), 8. Od Zvornika do Koviljače (17 km). S tem je proga Drine tudi izčrpana. K vsakemu oddelku so priložene natančne hidrotehnične karte kot vodilo za splav ali kajak, obenem pa naznačene vse pomembne turistične točke na bregu in v okolici. Na koncu je dodan v slikah nov turistični splav, ki ga je društvo Fruska gora napravilo nalašč za turistične vožnje po Drini. Knjiga je namenjena, da propagira prav te drinske vožnje, ki so tu turistična posebnost teh krajev in njih bodočnost. Cena knjige je 30 din.

Mladika št. 9

Septembrska številka Mladike, družinekega lista s podobami, prinaša zopet bogato gradivo in lepe propekte slovenskemu leposlovju ter domačemu poduku in zabavi. Pisatelj Janez Jalen nadaljuje svojo bohinsko lovsko povest »Trop brez zvoncev«, katere poglavje »Ogrožen epodrastek« je v tej številki in kaže lovčevu skrb za game in srnje ter način, kako jih divji lovci gonobé. Vmes se seveda ljubzenska zgodba, ki dobi v tem poglavju nov zaplet: Lovca Peter in njegov šef Vencelj se najdeja v isti misli za istim dekletom... Pesem Emanuela Kolmana »Pozno poletje« je dozdaj morda najboljša njegova pesem in kaže, da se bo pesnik še gotovo razvil v zanimivega pesnika kljub prehitro izdani prvi zbirki. France Bevk je napisal zopet novo legendo »Ribčeva hči«, ki se godi v slovenskem Primorju in je rahlo naslonjena na narodno legendo, je pa tako močno oblikovana, da bo ostala za vedno v spominu vsakemu, ki jo prebere. Likovičeva »Krčma v breznju jezera« je nova njegova barjanska balada, vsa teža od bogastva izrazoslovja, ki ga obvlada s čudovito umetnostjo, in od grozote, ki je zajeta v zgodočeno slikanju neurja nad barjem in nevihte v ercih ljudi, posebno nesrečne Jele. Napol realistično, napol mitološko se Likovič pogloblja v skrivnosti barja ter odkriva usode njegovih ljudi, ki jih pa tako zapreduje v folklorno predivo, kot se zapreduje čoln v barjanske ločje. Gotovo bodo Likovičeve balade v prozi, ko bodo zbrane v posebni knjigi, pomenile svojevrsno slovensko leposlovno blago. Vinko Belič je prispeval pesem »Dvogovor«, odpev dveh ljubčih ljudi. France Kunstelj je s svojo »Odpovedjo« pomnožil slovensko ljudsko novelistiko in se razvil v dobrega pisatelja našega podeželja, predvsem kmečkega življenja, dasi je snov te novele napol iz proletarskega sveta. Toda snov zna tudi podati v taki idejni luči, da vpliva na človeka, ki ga tarejo težki časi, vzpodbujajoče ter s tem vrši tudi vzgojno dobro delo. Kunstelj bo po vsem videzu nadaljevalec dobre slovenske ljudske poezije, kakršne tudi zelo pogrešamo. To bi bili novi leposlovni prispevki v tej številki, h katerim bi pristel še izvirni potopis po Poljski Viktorja Smoleja, ki ga piše pod naslovom »Od Tater do Baltika«. Potopis je pisan živahno in dobro opazujoče ter je danes še bolj aktualen kot prvega tega meseca, ko je številka izšla. V svojem potopisu je pristel ekoraj do Gdanska, ki ga je prišel na vrsto v prihodnji številki. Ostale rubrike (ocene knjig in oznake slik, kuharica, domače gospodinjstvo in zabavni kotiček) so polne in tehtne kot zmeraj.

Lučka, verski list za mladino, 1939/40. št. 1. — Izšla je prva številka letošnjega petega letnika otroškega verskega lista »Lučka«, ki ga urejuje generalni lektor P. Krizostom Sekovanič O. F. M. znani mladinski pisatelj v Ljubljani. »Lučka« je nadaljevanje »Angelčeka«, ki je toliko desetletij vodil slovenskega otroka prvih solskih let in mu odpiral pogled v življenje. Tudi »Lučka« vestno izpolnjuje tradicijo in poslanstvo »Angelčeka« v novi obliki ter je postalo nekako glasilo slovenskih Marijinih vrtcev. Ta številka prinaša na prvi strani govor škofa dr. Rožmana, ki ga je imel na Stadionu pred mladino ob Kongresu Kristusa Kralja; dalje naslednje članke: 20.000 otrok na kongresu Kristusa Kralja (s slikami). Mali junček Tonček (Janez Veider), »Skrat Cemeruh«, lepa ilustrirana storija, ki jo piše urednik; povest »Nova eestrica«, Angela Gorogrančeva pa je napisala pesmico »Le z Jezusom sem erečene«. Otroke bo posebno zanimala »pošta malega Jezusa«, v kateri dobe odgovore na svoja vprašanja. Dve strani sta posvečeni mrtvim otročkom, članom Marijinih vrtcev, ter je tako njihov spomin ovekovečen v tem otroškem listu v tolažbo etaršem in epomin otokom. Zadnja stran je posvečena ugankam, platnice pa duhovni vzgoji »Jezusovih dni«. »Lučka« izhaja desetkrat na leto ter velja za vse leto samo 5 din! Naroča se pri upravi »Lučke«, Kopitarjeva 2 ter jo vsem otrokom priporočamo.

Sarajevski Pregled, št. 9 je posvečen pokojnemu politiku zemljoradniške stranke Jovanu M. Jovanoviču. Članke so napisali: urednik Pregleda (dr. J. Kršić in T. Kruševac), dalje dr. M. Gavrilović, dr. Risto Jeremić, dr. Branko Čubrilović, dr. Obrad Mastilović, Lazar Trklja, Kosta Krajsumović, Bogdan Lalić, Todor Kruševac. Vsi ti so pokojni-

ka opisali kot poslanca, političnega delavca, ideološke kmečke stranke ter neustrašenega borca za sporazum v državi. Drugi članki so posvečeni leposlovju ter aktualnim svetovnim problemom.

Kaj bo prinesel ameriški film v vojni sezoni. Sedanje stanje v Evropi bo prineslo neprijetne in škodljive posledice za vsa področja človeškega udejstvovanja tudi v državah, katerim je z vojno viro prizanešeno. Kakor v vsaki vojni, bo trpela zlasti kultura, tako v svojih stvaritvah kakor v ustvarjanju. Izmenjava kulturnih dobrin bo zelo skrbna, če ne celo onemogočena, s čimer bodo prizadeti vsi, ki so živeli širše in bolj razgledano kulturno življenje. V žeji po kulturnih vrednotah in po kulturni zabavi bodo morali segati po domostih.

Eden glavnih nadomestkov bo film, predvsem ameriški film, ki bo zaradi vojne znova zajel Evropo, zlasti nevtralne države, odkoder ga je zadnja leta začela spodrinjati francoska in delno nemška proizvodnja. Ti državi ne bosta zdaj ulegnili delati filmov, kakor kažejo vsa znamenja. Prijatelj filma in ljubitelj filmskega razvedrila bodo navezani predvsem na ameriškega dela.

Razne večje ameriške filmske družbe imajo svoj program za bodočo sezono v glavnem že gotov. Prva, ki je že poslala v javnost ves seznam svojih filmov, je Warner Bros.ova družba, ki zadnja leta po umetniški kvaliteti svojih filmov vodi, saj je ustvarila dela kakor »Sen kresne noči«, »Pasteur«, »Vest človeštva«, itd. Letos je družba — in njeni igralci — prejela vse velike nagrade za filmsko umetnost, kar kaže, da ei prizadeva za zvišanje umetniške ravni v svojih delih in skuša pridobivati občinstvo predvsem s kvaliteto svojih del.

Najpomembnejši film v njenem programu je nedvomno »Juarez«, zgodovinsko delo o boju med mehičanskim voditeljem Juarezom in evropskim vasilcem Maksimilianom Habsburškim, ki ga je v Mehiko poslal francoski politični račun, iz česar se je rodila ena najpretrčnejših človeških žalostigv v zgodovini. Literarno predlogo za ta film je dala slovita Werfelova drama »Juarez in Maksimilian«, vloga Juareza igra v njem sloviti Paul Muni, danes nadvdomno najmočnejši ameriški igralec, njegova soigralka pa je popularna Bette Davis. Poljudno-zgodovinsko delo, kakor lanske »Ror bin Hood«, je film »In nastalo je novo cesarstvo«, zgodba iz romantičnih dni Amerike, ko je zlato vlekel na divji Zahod tisoč in tisoč pustolovcev z vsega sveta. Njegova junaka sta Errol Flynn in Olivia de Havilland. Ta film in pa »Severna brigada« film o pisanih dogodivščinah slovite kanadske policije in o krasotah ameriškega skrivnostnega Severa, sta izdelana v takimenovanih »naravnih« barvah po sistemu Technicolor, ki se je po ekuknjah najbolj obnesel.

Dalje izkazuje program dve socialni deli iz ameriške sredine: »Naredili so me zločinca« ter »Angeli črnih obrazov«, zgodba o gangsterju, roju zapuščenih fantičev, ki so na poti do zločina in o požrtvovalnem duhovniku, ki misijonari v roparskem okolju ameriškega gnezda. Junaka tega filma sta James Cagney in Pat O'Brien. Socialnega značaja je tudi še delo »Pravica do življenja«, komedija, v kateri nastopajo znane filmske trojčke eestre Lane.

Oddolžitev času pomeni »Jeklena armada«, film o moči in pripravljenosti ameriškega letalstva ter mornarice, nekako podoben sloviti lanski »Polednji zapovedi«. »Gospa Judita« z Bette Davisovo v naslovni vlogi je drama iz modernega zakonskega življenja.

Razumljivo je za Amerikance, da so v programu zastopana kriminalna dela kakor: »Tajna služba« film o letalskih razbojnikih; »Brez usmiljenja« film iz zamorskih nižin; »Hilene New-yorka«, itd., razen tega je v programu še lepo število komedij kakor »Boben in saksofon«, »Ni lahko najti žene« itd.

V pripravi imajo »San Michele« po slovitem dela Axela Muntheja ter velik glasbeni film o Beethovenu po življenjepisu Romaina Rollanda pod glasbenim vodstvom Toscaninijem.

Popravek. Naše poročilo o reviji »Umetnost« popravljamo v toliko, da g. slikar Miha Maleš ni izdaljetil »Umetnosti«, temveč samo odgovarja za uredništvo.

Tudi Belgija je na straži za svojo nevtralnost. Na sliki: Del belgijske trdnjave v polni zasedbi.

Sveča vstajenja v Varšavi

Leta 1920, po »čudežu na Visli«, ko je v naglici organizirana poljska vojska pod vodstvom maršala Pilsudskega pred vratmi Varšave zlomila naval boljševikov, je bila v katedrali sv. Janeza v Varšavi ganljiva slovesnost, ob kateri so se verni Poljaki spominjali preroških besed papeža Pija IX., ki jih je izgovoril leta 1867.

Ko je bil leta 1867 v Rimu blaženi Jozafat slovesno proglašen za blaženega, je papež Pij IX. presenetil navzočo poljsko duhovščino, ki je v velikem številu prihitela k slovesnosti, s pomembnim darilom. Poljaki so takrat v velikem delu bili še pod carsko Rusijo, kjer so bojevali hud boj za svoje pravice. V vseh stoletjih pa so bili velika opora katoliškega apostolstva in krščanske civilizacije na slovanskem vzhodu. V priznanje njihovih zaslug je papež Pij IX. ob imenovanju priklil izročil poljski duhovščini krasno svečo z besedami: »Ko boste zapeli »Te Deum« za osvoboditev Varšave, prižgite to svečo».

Poljaki so simbolični dar papeža shranili v poljskem kolegiju v Rimu, v lepi stekleni omari. Minulo je 50 let. Ko je prišel čas vstajenja Poljske, sta dva kardinala odprla stekleno omaro, kjer je dragoceno papeževo darilo skrito čakalo svojega trenutka, in odpeljala svečo v Varšavo, v katedralo sv. Janeza, kjer so jo slovesno sprejeli. Ob veselem zvonjenju zvonov je stopil k oltarju kardinal primas, da bi opravil zahvalno molitev za osvoboditev Poljske. In ko je častitljivi starček v kardinalskem škrlatu pred oltarjem zapel »Te Deum«, je pristopil k oltarju maršal Pilsudski in prižgal papeževo svečo — »svečo vstajenja Poljske«. Se danes hranijo to svečo v kapeli sv. Križa v varšavski stolnici kot dragocen spomin na borbo in vstajenje Poljske.

Pes z zlato medaljo

Odlikovanje psov pri nas še ni tako v navadi, odlikovanje krav, konj pa ni nič nenavadnega. Zakaj torej tudi pes ne bi imel svojega odlikovanja, ena in druga žival ne ve nič za to. Francosko društvo za varstvo živali pa je pred kratkim odlikovalo nekega psa — dansko dogo — za pač nenavadne zasluge: za oddajanje krvi. Pes je namreč v štirih letih s svojo krvjo stotim psom rešil življenje. Njegov gospodar je neki pariški živinovozdravnik, ki se je svoje živali začel posluževati pri operacijah na živalih, zlasti psih. Pes se je oddajanja krvi taku navadil, da vdano ponudi vrat in pusti, da mu živinovozdravnik iz žile na vratu pretoči zdravo in močno kri v žile bolne živali. Ko je bila pred kratkim srečno prestana stota transfuzija pasje krvi, so »požrtvovalnemu« psu obesili na vrat zlato medaljo.

ŠPORT

Po športnem svetu

Rekordni uspehi v Skandinaviji

Fineki dolgočprogaš Tamila je postavil v Joensuu nov svetovni rekord v teku na 25 km, in eicer na tekašlico. Dosegel je čas 1:21:07, ki je za 1 minuto in 21 sekund boljši od prejšnjega rekorda, ki ga je imel Finec Martellin. — V Sakimu (Norveška) je zboljšal Bjarne Thoresen norveški državni rekord v metanju krogle na 15,43 m. Pri istem mitingu je skočil atlet Kaas s palico 4,18 m visoko. — Fineki svetovni rekordereki tekač Taieto Maeki se je udeležil tekovanja na 3000 m v Kuopio ter je v izredno ostri borbi zmagal za širino prsi pred Pekurijem v času 8:27,2. Samo za pol metra je bil za njim Kurki in zasedel je samo tretje mesto.

Ruski rekord v petoboju

Pri prvenstvenih tekmah v Harkovu je postavil ruski tlet Konstantin Kudriavtsev nov ruski rekord v lahkoatletskem peteroboju. Dosegel je 3545 točk z naslednjimi rezultati: skok v daljavo 6,70 m, kople 54,85 m, tek na 200 m 23,2 sek., disk 39,66 m, tek na 1500 m 4:19,4 min.

Ameriška prvenstva v dviganju uteži

Pri ameriških prvenstvih dvigačev, ki je bilo v Chicagu, se je posebno odlikovalo ameriško reprezentativno moštvo, ki je lanske leto zastopalo barve svoje domovine na svetovnih prvenstvih na Dunaju, kjer so odnesli dvojce zmag. Vsa petorica je dosegla prva mesta, in sicer z zelo dobrimi rezultati. Posebno velja to za svetovnega prvaka v lahki kategoriji tekoatleta A. Terlazzo, ki je s 365 kg v olimpijskem troboju prekosil zmagovalca v srednji kategoriji Terpaka ter se je zelo približal svetovnemu prvaku v polteški kategoriji Davisu. Novi prvaki in njihovi uspehi izgledajo takole: Peresna: John Terry 299,5 kg (84 kg težno, 97,5 kg poteg, 118 kg sunek), lahka: Anthony Terlazzo 365 kg (113,5 kg, 111 kg, 140,5 kg), srednja: John Terpak 363 kg (106,5 kg, 109 kg, 147,5 kg), polteška: John Davis 369,5 (115,5, 118, 136 kg), težka: Steve Stanko 405,5 kg (122 kg, 17 kg, 156,5 kg).

Svetovni kongres športnih poročevalcev

Finski klub športnih poročevalcev pripravlja za prihodnje leto mednarodni kongres športnih poročevalcev. Predsednik mednarodne športno-poro-

ki je najvišje odlikovanje, kar jih ima pripravljenih za pse pariško društvo za varstvo živali.

Rastlinstvo in živalstvo na južnem tečaju

Počasi se človeku odpira tudi svet okrog južnega tečaja z vsemi svojimi zanimivostmi. Temu se ima največ zahvaliti admiralu Byrdu, ki se prav te dni ponovno odpravlja na dolgo pot. Po njegovih podatkih, ki so že sprejeti med znanstvena dela, se južni tečaj zelo loči od severnega. Zlasti ob južnem tečaju ni velikih sesalcev, kakor ob severnem, pač pa je veliko vrst ptic. Doslej so Byrd in ostali raziskovalci južnega tečaja ugotovili 40 vrst ptic, od katerih tri vrste prihajajo prav na celino ob južnem tečaju, da si iščejo hrane in sicer veliki strakoš, roparski galeb in neke vrste kljunaš. Poleg tega je južni tečaj tudi domovina »cesarskega pingvina«, plemenitega pingvina in »Mc. Cormackovega galebca«, ki jih sicer nikjer drugod ni najti. Od rastlinstva in mahovja so doslej prav ob tečaju našli le neke zelo odporne lišaje. Mahovje v zelo mnogovrstnih oblikah pa sega zelo visoko, do višine 1200 metrov.

1800 let star potresomer

Poleg mnogih drugih iznajdb, ki so jih Kitajci že zdavnaj poznali, so poznali tudi zelo porabne potresomere. Izumil jih je neki mehanik po imenu Čang Heng. Zaznamovali so vsako najmanjše gibanje zemlje na 300 km daleč. Stara poročila o teh aparatih so bila že dolgo znana, vendar pa ni nihče vedel, kako so bili aparati zgrajeni. Strokovnjaki so vedeli samo to, da je bil to nekaj bronast valj v premeru 60 cm. Nekl japonski učenjak po imenu dr. Akitsune Imamura, ki je bil nekdanji profesor na cesarski univerzi v Tokiju, je sedaj na podlagi nepopolnih poročil raznih kronik sestavil ta aparat v prvotni obliki. Tako je stari kitajski potresomer prišel znova na dan. Je to votel cilindar, v katerem visi nihalo. Ob potresu nihalo udari na obod na tisto stran, kjer je potres.

Za varstvo cerkv v Milanu

V prvih dneh septembra je bila v Milanu pod predsedstvom kardinala nadškofa dr. Schusterja konferenca širšega kroga zastopnikov, ki se je pečala z vprašanjem, kaj bi bilo treba ukreniti v varstvo dragocenih oken milanske katedrale in drugih dragocenosti milanskih cerkva, ako bi kdaj bile v nevarnosti. Konference so se udeležili zastopniki umetnikov, mesta, oblasti in ostalih prizadetih krogov. Sklepi teh posvetovanj še niso bili objavljeni.

čevaleke zveze Victor Boin iz Bruslja se mudi te dni v finekem glavnem mestu, da pripravi s finškimi tovariši vse potrebno za kongres, ki se vrši vsake štiri leta na kraju, kjer so tedaj olimpijske igre. Finska vlada je za kongres že zagotovila svojo podporo.

Slovaki in Litvanci člani mednarod. olim. odbora

V zadnjem času sta tudi Slovaška in Litva pristopili k mednarodnemu odboru kot članici. Finski pripravljani odbor je sedaj tudi ti dve deželi povabil na prihodnje olimpijske igre, tako, da je bilo dosej povabljenih vsega 64 narodov.

Italijanski plavalni uspehi

M. Costa je zmagal v italijanskem plavalnem prvenstvu na 100 m prosto v odličnem času 1:00,4. Bianchi Loccar je ponovno popravila letoš svoj rekord na 100 m prosto in je sedaj dosegla odličan čas 1:10,6. Zenska štafeta »Triestine« je postavila nov italijanski rekord v prostem plavanju 4×100 m v času 4:54,2. Povprečni čas posamezne plavalke 1:13,5!

Srednješolsko prvenstvo v plavanju

Ljubljanska plavalna podzveza razpisuje tekmovalje v plavanju za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol za prehodna pokala LPP in SK Ilirije. Tekmovalje bo v nedeljo 24. t. m. ob 4 na kopališču Ilirije. Program obsega za moške naslednje discipline: 50 m prosto in 100 m prsno nizi oddelek ter 50 m prosto, 100 m prsno, 400 m hrbtno, 4×50 m prosto in 3×100 m mešano, za ženske za 50 m prosto za nizi oddelek in 50 m prosto, 100 m prsno in 4×50 m prosto. V točkah, ki so razpisane za nizi oddelek, smejo startati samo dijak, ki so v šolskem letu 193-40 vpisani v enega prvih treh razredov srednjih šol.

Pravico nastopa imajo vsi redni dijaki srednjih šol v Ljubljani, vpisani v šolskem letu 1939-40. Vsaka šola sme prijaviti za pojedino disciplino po največ tri tekmovalce ali tekmovalke. Prijave je poslati do 20. t. m. ob 18 na naslov Ljubljanska plavalna podzveza, blagajna kopališča Ilirija. Prijavnina znaša po din 2 za osebo in točko in din 5 za štafeto. Za točke, razpisane za nizi oddelek, ni prijavnine.

Tekmovalo se bo po pravilih in pravilnikih Jugoslovanske plavalne zveze.